

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา : กรณีศึกษา
หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

Community-based Tourism Management Model of Thai Hill Tribe Community :
A Case Study of Ruam Mit Village, Chiang Rai Province

โดย ลีลาวดี ศรีวิเชียรกาญจน์ และคณะ

เมษายน 2553

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา : กรณีศึกษา
หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

Community-based Tourism Management Model of Thai Hill Tribe Community :
A Case Study of Ruam Mit Village, Chiang Rai Province

คณะผู้วิจัย

สังกัด

ลีลาวดี ศรีวิเชียรกาญจน์
ทศลัยวรรณ แก้วกลม
บัณฑิต นันทะเสน
นิทัศน์ คงตุ่น

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย

อาจารย์ที่ปรึกษา

สังกัด

ชไมพร รัตนเจริญชัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย

ชุดโครงการ “เชื่อมโยงเครือข่ายภาคีประเด็นการท่องเที่ยวระดับปริญญาตรี”

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา : กรณีศึกษาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย (Community-based Tourism Management Model of Thai Hill Tribe Community : A Case Study of Ruam Mit Village, Chiang Rai Province) ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือทางการเงินงบประมาณสนับสนุนจากสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย (สทว.) คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ให้ความช่วยเหลือคำแนะนำ ขอปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ขอขอบพระคุณ คุณศิริ สุขทรงศิลป์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือเขต 2 ที่ได้ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือเกี่ยวกับข้อมูลการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย คุณณัชชา ชัยวงษ์เย็น เจ้าพนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลแม่ยาว จังหวัดเชียงราย ที่ได้ให้คำปรึกษาและข้อมูลการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ขอขอบพระคุณชาวไทยภูเขาทั้ง 9 เผ่า ในหมู่บ้านรวมมิตร ได้แก่ กะเหรี่ยง ม้ง อาข่า ลahu ลีซอ ลีวะ ไทยลื้อ ละว้า และเย้า ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล ขอขอบพระคุณอาจารย์ชไมพร รัตนเจริญชัย ที่ปรึกษางานวิจัย และอาจารย์ประภาพร พนมไพร ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือในงานวิจัย ในด้านต่าง ๆ และขอขอบคุณหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนผู้ที่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือการระดมความคิดเห็นในการจัดการการท่องเที่ยว คณะอาจารย์หลักสูตรการตลาดทุกท่านที่ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการทำวิจัย

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณผู้ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ ตลอดจนครอบครัวและเพื่อน ๆ ทุกท่านที่ได้ให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

ลีลาวดี ศรีวิเชียรกาญจน์

ทัศลัษณ์วรรณ แก้วกลม

บัณชิต นันทะเสน

นิทัศน์ คงตุ่น

31 มีนาคม 2552

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงชุมชนเริ่มเป็นที่นิยมในหมู่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งจังหวัดเชียงใหม่มีแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าวอยู่หลายแห่ง รวมถึงหมู่บ้านรวมมิตร ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นหมู่บ้านชาวไทยภูเขาที่รวมกันอยู่หลากหลายชนเผ่า ประกอบไปด้วยชาวกะเหรี่ยง ม้ง อาข่า ลาหู่ ลีซอ ลีซอ ไทยลื้อ ละว้า และเย้า ตั้งอยู่ริมแม่น้ำกกฝั่งซ้าย เป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยงที่ได้รับการพัฒนาโดยหน่วยงานการท่องเที่ยวจากองค์การภาคเอกชน และประสบความสำเร็จจากการนำช้างมาเป็นพาหนะนำเที่ยวในหมู่บ้านชาวไทยภูเขา ต่อมาได้พัฒนาให้มีการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกโดยฝีมือชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ การแสดงวัฒนธรรมชนเผ่า และมีการให้บริการที่พักแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) ในพื้นที่ของหมู่บ้านรวมมิตร (ศูนย์บริหารการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่, 2552) ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่นิยมการล่องแพมาจาก ตำบลท่าตอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ หรือนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่นิยมการนั่งเรือชมวิถีชีวิตทัศน์ของแม่น้ำกก และแวะเยี่ยมชมหมู่บ้านรวมมิตร แต่ปัจจุบันพบว่าแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ จำนวนนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจจะเกิดจากหลายเหตุปัจจัย ซึ่งส่วนหนึ่งของการลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยวคือแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ขาดการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม จริงจัง และต่อเนื่อง ขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากสมาชิกภายในชุมชน กิจกรรมและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวไม่สามารถตอบสนองต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยว จากสภาพปัญหาดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงต้องการศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน นักท่องเที่ยว และองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้การดำเนินงานของชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมและนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการและกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวต่อไป

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านการจัดการการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาความต้องการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงใหม่ ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

4. เพื่อให้ได้แนวทางการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้มีการตั้งคำถามการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นอย่างไร
2. ความคิดเห็นด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นอย่างไร
3. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตรที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต้องการเป็นอย่างไร

4. มีแนวทางการสร้างรูปแบบและกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงชุมชนที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและนำไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ครบวงจรอย่างไร

การวิจัยครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ช่วงระยะเวลาที่ทำการเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 1 ธันวาคมถึง 31 มกราคม 2553 โดยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ลักษณะคำถามที่ให้เลือกหลายคำตอบ (Multiple Choices) และผู้ตอบแบบสอบถามเลือกเพียงคำตอบเดียว (Check List) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยว ด้านการตลาดการท่องเที่ยว โดยใช้แบบสอบถามปลายปิด (Close - Ended Response Question) และแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความต้องการต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม ด้านเอกลักษณ์ของชุมชน ด้านการละเล่นและดนตรีท้องถิ่น ด้านเทศกาลและประเพณีต่าง ๆ ด้านการเกษตรของชุมชน โดยใช้แบบสอบถามปลายปิด (Close - Ended Response Question)

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ประเทศ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และคิดเป็นค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของลักษณะประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย โดยใช้สถิติทดสอบ t-test, One-Way ANOVA, LSD และ Chi-Square

การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการศึกษาทั้งหมดประกอบการวิเคราะห์บริบทชุมชน และการประชุมภาคีเพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกันระหว่างตัวแทนชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ, ตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ, ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 2, ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว จังหวัดเชียงราย, ผู้นำชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร, ตัวแทนมัคคุเทศก์, และผู้ประกอบการร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

สรุปผลการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 400 คน นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 25 - 34 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพโสด อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง US\$ 10,000-30,000 และส่วนใหญ่มาจากประเทศสหรัฐอเมริกา เดินทางมาท่องเที่ยวที่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย เป็นครั้งแรก โดยบริษัทนำเที่ยวหรือบริษัททัวร์ ได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจากอินเทอร์เน็ต และเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวด้วยปัจจัยความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ มีความชื่นชอบด้านการเกษตรของชุมชนชาวไทยภูเขา อีกทั้งยังประทับใจการนั่งช้างเที่ยวชมหมู่บ้าน ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายพบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวและด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) แตกต่างกัน และลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศค่อนข้างเห็นด้วยกับการจัดการการท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวเห็นด้วยในทุกด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยว และด้านการตลาดการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07, 3.98 และ 3.98 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตรจังหวัดเชียงรายพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการมากที่สุดจะให้มีรูปแบบการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวต้องการมาก

ที่จะให้มีในเรื่องของการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้า เอกลักษณะของชุมชน การละเล่นและดนตรีท้องถิ่น เทศกาลและประเพณีต่าง ๆ และการเกษตรของชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96, 4.11, 4.08, 4.12. และ 4.05

ผลการวิจัยจากการสำรวจ พฤติกรรม ความคิดเห็นต่อรูปแบบการท่องเที่ยว และความ ต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อหมู่บ้านรวมมิตร ได้มีการนำเสนอต่อผู้นำชุมชน สมาชิกและผู้ประกอบการในชุมชนในรูปแบบของการจัดประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งสามารถสรุปข้อคิดเห็น และข้อเสนอจากการจัดการประชุมดังนี้

1. ควรมีการคิดประดิษฐ์สินค้าที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนโดยใช้วัตถุดิบและ ภูมิปัญญาของสมาชิกในชุมชน โดยควรจะมีการจัดฝึกอบรมด้านการพัฒนาฝีมือในด้านการทำสินค้า หัตถกรรมให้แก่สมาชิกในชุมชน

2. ควรมีการจัดกิจกรรมภายในชุมชนเพื่อให้แสดงออกถึงเอกลักษณ์และความหลากหลายของ ชนเผ่าในชุมชน

3. ควรมีการเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวนอกเหนือจากการนั่งช้างเช่น การเยี่ยมชมสวนเกษตร การแสดงของเยาวชนในชุมชน

4. ควรจะมีการประชาสัมพันธ์อย่างจริงจังและต่อเนื่องเนื่องจากปัจจุบันนักท่องเที่ยวมีจำนวน ลดลง

5. ควรจัดให้มีผู้นำเที่ยวในชุมชนซึ่งปัจจุบันผู้นำเที่ยวเป็นผู้นำเที่ยวจากบริษัททัวร์ซึ่งอาจจะไม่ เข้าใจวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ซึ่งถ้าหากใช้สมาชิกในชุมชนก็จะสามารถสร้างความ เข้าใจต่อวิถีชีวิตในชุมชนแก่นักท่องเที่ยวและนำไปสู่ความประทับใจกับการท่องเที่ยวในชุมชน

6. หน่วยงานภาครัฐควรเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยว

จากการรวบรวมผลการศึกษาทั้งหมดประกอบกับการวิเคราะห์บริบทชุมชน และการ จัดประชุมกลุ่มภาคีเพื่อเสนอผลการวิจัยต่อชุมชนและรับฟังทัศนคติและข้อเสนอแนะจากสมาชิกใน ชุมชนสามารถสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาดังนี้

1. การพัฒนาสินค้าที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนการศึกษาข้อมูลความต้องการต่อ รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศด้านการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้า พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต้องการต่อสินค้าที่ระลึกมากเป็นอันดับหนึ่ง สินค้าที่ระลึกนับว่า สร้างรายได้ให้กับหมู่บ้านรวมมิตรได้อย่างมาก เพราะนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวต่างก็ มีความต้องการที่อยากได้สินค้าที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละชนเผ่าเพื่อนำไปเป็นของฝาก หรือของที่ระลึก

2. การคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ด้านการแต่งกายและวิถีชีวิตของชุมชน

3. การรักษาวัฒนธรรมชนเผ่าเพราะเป็นสิ่งดึงดูดความน่าสนใจของนักท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่งทำให้นักท่องเที่ยวอยากเข้ามาชม

4. การจัดทำข้อมูลเผยแพร่ด้านเทศกาลและประเพณีต่าง ๆ พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการที่จะชมประเพณีของหมู่บ้านรวมมิตร เพราะมีการประชาสัมพันธ์ที่ดีจากแหล่งข่าว เช่น เว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เว็บไซต์ของจังหวัดเชียงรายเองทำให้ในวันที่มีประเพณีและเทศกาลมีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก แต่นักท่องเที่ยวมากก็ไม่ได้เป็นผลดีเสมอไป การจัดการของคนในหมู่บ้านร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐควรจัดให้ดูแลรักษาความปลอดภัยและการบริการทั่วถึงให้เพียงพอต่อนักท่องเที่ยวจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและมีการกลับมาเที่ยวซ้ำอีก

5. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน

6. การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนให้เข้ามามีบทบาทในการร่วมพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของชุมชน

จากแนวทางในการพัฒนาดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร ให้สามารถตอบสนองของพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศโดยไม่สูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และนอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐผู้ดูแลรับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ วางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ทำให้การท่องเที่ยวนั้นเกิดความยั่งยืน สามารถนำรายได้มาสู่ชุมชน จังหวัด และประเทศต่อไป

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : TRI/UTLGB52008

ชื่อโครงการ : รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา : กรณีศึกษา
หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

ชื่อนักวิจัย : ลีลาวดี ศรีวิเชียรกาญจน์, ทศลัยวรรณ แก้วกลม, บัณฑิต นันทะเสน,
นิทัศน์ คงตุ่น
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย

E-mail Address : s.leelawadee@hotmail.com

ระยะเวลาโครงการ : 1 สิงหาคม 2552 – 31 มีนาคม 2552

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย โดยศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ ความคิดเห็นด้านการจัดการการท่องเที่ยว พฤติกรรมการท่องเที่ยว ตลอดจนรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย เพื่อนำไปสู่แนวทางการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ซึ่งการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการประชุมภาคีระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดแนวทางการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ คือ t-test, One Way ANOVA, LSD, และ Chi-Square ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการประชุมภาคีเพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกันที่ได้นำเสนอต่อผู้นำชุมชน สมาชิกและผู้ประกอบการในชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 25 - 34 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพโสด อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง US\$ 10,000-30,000 และส่วนใหญ่มาจากประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกโดยบริษัทนำเที่ยว ได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจากอินเทอร์เน็ต และเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวด้วยปัจจัยความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ มีความ

ซึ่งชอบด้านการเกษตรของชุมชนชาวไทยภูเขา อีกทั้งยังประทับใจการนั่งช้างเที่ยวชมหมู่บ้าน และจากการศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายพบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวและด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) แตกต่างกัน และลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน ในส่วนของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเห็นด้วยกับการจัดการการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในทุกด้าน โดยเฉพาะในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว และจากการศึกษาความต้องการต่อรูปแบบการท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการมากที่จะให้มีรูปแบบการท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวต้องการมากที่จะให้มีในเรื่องของการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้าเอกลักษณ์ของชุมชน การละเล่นและดนตรีท้องถิ่น เทศกาลและประเพณีต่าง ๆ และการเกษตรของชุมชน

ผลจากการศึกษา รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ทำให้ได้แนวทางการสร้างรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยควรมีการคิดประดิษฐ์สินค้าที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน มีการจัดกิจกรรมภายในชุมชนเพื่อให้เห็นแสดงออกถึงเอกลักษณ์และความหลากหลายของชนเผ่าในชุมชน มีการเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวนอกเหนือจากการนั่งช้าง เช่น การเยี่ยมชมสวนเกษตร การแสดงของเยาวชนในชุมชน มีการประชาสัมพันธ์อย่างจริงจัง และหน่วยงานภาครัฐควรเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่แนวทางในการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้สามารถตอบสนองพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศโดยไม่สูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และนอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐผู้ดูแลรับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ วางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ทำให้การท่องเที่ยวนั้นเกิดความยั่งยืน สามารถนำรายได้มาสู่ชุมชน จังหวัด และประเทศต่อไป

คำหลัก : รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา

ABSTRACT

Project Code : TRI/UTLGB52008

Project Title : Community-based Tourism Management Model of Thai Hill Tribe
Community : A Case Study of Ruam Mit Village, Chiang Rai Province

Investigators : Leelawadee Sriwichienkan., Thassalaiwan Keawklom.,
Bandit Nuntasen., Nitas Kongtun
Rajamangala University of Technology Lanna, Chiang Rai

E-mail Address : s.leelawadee@hotmail.com

Project Duration : August 1 – March 31 2010

This research aimed at studying the community-based tourism management model of Thai hill tribe community at Ruam Mit Village, Chiang Rai Province through demography, opinions on tourism management, tourist behavior, and forms of tourism leading to form hill tribe community-based tourism models and tourism activities for Ruam Mit Village, Chiang Rai Province. The research was applied as qualitative and quantitative research. The research samplings were 400 foreign tourists visiting Ruam Mit Village, Chiang Rai Province and the questionnaire was using as a data collected research tool. There was an associated meeting concerting the guidance forming tourism models and tourism activities. The data analysis came from descriptive statistics; i.e. percentage, mean, standard deviation, and inferential statistics for relationship; i.e. t-test, One Way ANOVA, LSD, and Chi-Square, and the data analysis from the associated meeting for concerting the agreements proposed to the head of community, and members and entrepreneurs in the community.

The research findings were most of the foreign tourists being female, ageing between 25 – 34 years old, graduated with bachelor degree, being single, being government officials/state enterprise officers, gaining between US\$ 10,000 – 30,000, coming from USA for the first time via travel agency, informed the tourism information from

internet. The travel was mostly done from the reason of nature richness, favorite of Thai hill tribe agriculture, and impression of elephant ride. According to the study of demography effecting to Thai hill tribe community-based tourism behavior at Ruam Mit Village, Chiang Rai Province, it found that the different population characteristics influenced the Thai hill tribe community-based tourism behavior at Ruam Mit Village, Chiang Rai Province on the differences of amount of travel partners and the Home Stay-typed accommodation costs, contrastingly indifferent to the factors of travel. In the foreign tourists' opinions on tourism management, most foreign tourists agreed on every aspect of the tourism management; especially, of the tourism resources. According to the study on the need towards tourism model, the foreign tourists needed any tourism models, particularly about crafts and souvenirs, community uniqueness, local amusements and music, traditions and festivals, and community's agriculture.

From the study on the community-based tourism management model of Thai hill tribe community at Ruam Mit Village, Chiang Rai Province, it concluded the guidance for the models and activities of community-based tourism, responding to the needs of foreign tourists, by the creation of the community's unique souvenirs, the local activities that shows the uniqueness and diversity of the hill tribe community, the addition of tourism activity apart from elephant ride, such as agricultural garden tour, the local juvenile performance, etc. Also, there should have more practical promotion on tourism and the state agency should open opportunities to the community members to co-operate the tourism management in order to lead to the development of tourism models and activities responding to the tourist behavior and needs appropriately, and to make an impression to Thai and foreign tourists without losing their own community uniqueness. Furthermore, the state agency responding to the tourism may use the research data as guidance for positioning their strategy and planning the sustainable community-based tourism, to gain profit to the community, province, and as well as the country.

Keyword : tourism management model, Thai hill tribe community-based tourism

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
บทคัดย่อภาษาไทย	ช
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฅ
สารบัญ	ฎ
สารบัญตาราง	ฏ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของโครงการ	3
คำถามการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ขอบเขตของการวิจัย	5
ผลวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ	9
แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	9
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	55
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	57
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล	69
การวิเคราะห์ข้อมูล	69
บทที่ 4 ผลการศึกษา และอภิปรายผล	71
บทที่ 5 บทสรุป	130
บรรณานุกรม	142
ภาคผนวก	145

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงค่าความเชื่อมั่นของข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	64
ตารางที่ 3.2 แสดงค่าความเชื่อมั่นของความต้องการต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	64
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและคำร้อยละข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม	72
ตารางที่ 4.2 แสดงพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายโดยแจกแจงจำนวนและคำร้อยละ	76
ตารางที่ 4.3 แสดงความถี่ของจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวและค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) โดยแจกแจงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	80
ตารางที่ 4.4 แสดงผลการทดสอบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามเพศ	81
ตารางที่ 4.5 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวและค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) จำแนกตามเพศ	82
ตารางที่ 4.6 แสดงผลการทดสอบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามอายุ	83
ตารางที่ 4.7 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามอายุ	84
ตารางที่ 4.8 แสดงผลการเปรียบเทียบรายคู่ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุต่างกับกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว	85

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.9 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) จำแนกตามอายุ	87
ตารางที่ 4.10 แสดงผลการเปรียบเทียบรายคู้ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุต่างกันกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay)	88
ตารางที่ 4.11 แสดงผลการทดสอบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามระดับการศึกษา	90
ตารางที่ 4.12 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวตามระดับการศึกษา	91
ตารางที่ 4.13 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) จำแนกตามระดับการศึกษา	92
ตารางที่ 4.14 แสดงผลการเปรียบเทียบรายคู้ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีระดับการศึกษาต่างกันกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay)	93
ตารางที่ 4.15 แสดงผลการทดสอบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามสถานภาพ	94
ตารางที่ 4.16 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามสถานภาพ	95

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.17 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) จำแนกตามสถานภาพ	96
ตารางที่ 4.18 แสดงผลการเปรียบเทียบรายคู้ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีระดับการศึกษาต่างกับกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay)	97
ตารางที่ 4.19 แสดงผลการทดสอบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามอาชีพ	98
ตารางที่ 4.20 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามอาชีพ	99
ตารางที่ 4.21 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) จำแนกตามอาชีพ	100
ตารางที่ 4.22 แสดงผลการเปรียบเทียบรายคู้ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอาชีพต่างกับกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay)	101
ตารางที่ 4.23 แสดงผลการทดสอบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามระดับรายได้ต่อเดือน	104
ตารางที่ 4.24 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามระดับรายได้ต่อเดือน	105
ตารางที่ 4.25 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) จำแนกตามระดับรายได้ต่อเดือน	106

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.26 แสดงผลการเปรียบเทียบคู่ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีระดับรายได้ ต่อเดือนต่างกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay)	107
ตารางที่ 4.27 แสดงระดับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	109
ตารางที่ 4.28 แสดงระดับความต้องการต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	112

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 แสดงตัวแบบ (Paradigm) ของการจัดการการท่องเที่ยว	33
ภาพที่ 2.2 แสดงภาพรวมขององค์ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	39

บทที่ 1 บทนำ

การศึกษาวิจัยในส่วนบทนำนี้ คณะผู้วิจัยจะกล่าวถึงข้อสำคัญในเรื่องของการวิจัย ประกอบไปด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของโครงการ คำถามการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ ขอบเขตของการวิจัย ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ และแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

1.1 หลักการและเหตุผล

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบัน เนื่องจากสามารถสร้างรายได้เข้าประเทศอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ การกระจายรายได้ ลดปัญหาการว่างงาน และการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาหางานทำในเมือง ช่วยฟื้นฟูชนบทธรรมเนียมและประเพณี การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนมาตรฐานรูปแบบต่าง ๆ ทำให้เกิดการพัฒนาคูณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีความสวยงามน่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศเมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ (ธนกิจ ชาญ. 2551 : 1) แต่เนื่องจากจะต้องฟื้นฟูฟื้นฟูปัจจุบันภายในประเทศอันสืบเนื่องมาจากสถานการณ์ด้านการเมืองที่ขาดเสถียรภาพ ซึ่งนำไปสู่การชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ด้านความปลอดภัยในสายตาของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ นอกจากนี้ การท่องเที่ยวไทยยังเผชิญกับผลพวงจากการชะลอตัวทางเศรษฐกิจโลก ปัจจัยเหล่านี้ล้วนบั่นทอนการเติบโตของตลาดนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศของไทย (Positioning. 2008) การทำให้การท่องเที่ยวของไทยมีความน่าเชื่อถือด้านความปลอดภัย และเห็นความสำคัญจากรายได้ที่มาจากการท่องเที่ยวที่สามารถทดแทนรายได้ภาคเกษตรและภาคอื่น ๆ ได้ จึงเป็นสิ่งที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันแก้ไข และสนับสนุนส่งเสริมโดยเร่งด่วน

จังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดที่อยู่เหนือสุดของประเทศไทย เป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่ง เนื่องจากจังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่เต็มไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความหลากหลาย มีพื้นที่เป็นเขตชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาคอื่นนั้นยังประกอบไปด้วยชนเผ่าที่หลากหลายอาศัยอยู่ ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงชุมชนที่มีคุณค่าและเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยวในการศึกษาถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การแต่งกาย การใช้ภาษา และขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้มีนักท่องเที่ยวจำนวนไม่น้อยเดินทางเข้ามาเยี่ยมเยือนตลอดปี หมู่บ้านรวมมิตร ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นหมู่บ้านชาวไทยภูเขาที่อาศัยอยู่รวมกันหลากหลายชนเผ่า ประกอบไปด้วยชาวกะเหรี่ยง ม้ง อาข่า ลาหู่ ลีซอ ลัวะ ไทยลื้อ ละว้า และเย้า ตั้งอยู่ริมแม่น้ำกกฝั่งซ้าย เป็นหมู่บ้านชาวไทยภูเขาที่ได้รับการพัฒนาโดยหน่วยงานการท่องเที่ยวจากองค์การภาคเอกชน และประสบความสำเร็จจากการนำเข้ามาเป็นพานะนำเที่ยวในหมู่บ้านชาวไทยภูเขา ต่อมาได้พัฒนาให้มีการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกโดยฝีมือ ชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ การแสดงวัฒนธรรมชนเผ่า และมีการให้บริการที่พักแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) ในพื้นที่ของหมู่บ้านรวมมิตร (ศูนย์บริหารการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย. 2552) แต่ยังคงขาดการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม จริงจัง และต่อเนื่อง จึงทำให้หมู่บ้านรวมมิตรยังไม่เป็นที่รู้จักหรือไม่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร ซึ่งหากได้ทำการศึกษาวิจัยถึงลักษณะทางประชากรศาสตร์ ความคิดเห็นด้านการจัดการการท่องเที่ยว พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ และรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต้องการ ตลอดจนการนำไปสู่แนวทางการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ครบวงจร ซึ่งจะส่งผลให้หมู่บ้านรวมมิตรสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้คนในหมู่บ้านมีงานทำ ลดการอพยพย้ายถิ่นเพื่อไปทำงานในเมือง แก้ไขปัญหาความยากจนของคนในหมู่บ้าน เป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน ตลอดจนทำให้คนในชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ของตนอีกด้วย

จากสภาพปัญหาดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงต้องการศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน นักท่องเที่ยว และองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้การดำเนินงานของชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมและนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการและกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านการจัดการการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาความต้องการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
4. เพื่อให้ได้แนวทางการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

1.3 คำถามการวิจัย (Research question)

- 1.3.1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นอย่างไร
- 1.3.2 ความคิดเห็นด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นอย่างไร
- 1.3.3 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตรที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต้องการเป็นอย่างไร
- 1.3.4 มีแนวทางการสร้างรูปแบบและกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงชุมชนที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและนำไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ครบวงจรอย่างไร

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **รูปแบบการท่องเที่ยว** หมายถึง สิ่งที่ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อก่อให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย มีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่

- 1.1 ด้านการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม เช่น ของที่ระลึก ผ้าทอ เป็นต้น
- 1.2 ด้านเอกลักษณ์ชุมชน เช่น การแต่งกาย การสร้างบ้านเรือน เป็นต้น
- 1.3 ด้านการละเล่นและดนตรีท้องถิ่น เช่น การแสดงดนตรีประจำเผ่า เป็นต้น
- 1.4 ด้านเทศกาลประเพณีต่าง ๆ เช่น ประเพณีเลี้ยงโต๊ะจีนช้าง เป็นต้น
- 1.5 ด้านการเกษตรของชุมชน เช่น เกษตรปลอดสารพิษ เป็นต้น

2. **การจัดการการท่องเที่ยว** หมายถึง กระบวนการ วิธีการหรือแนวทางที่ชัดเจนและเหมาะสมในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการประสานประสานทรัพยากรการท่องเที่ยว บริการการท่องเที่ยว และการตลาดการท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยชุมชนหมู่บ้านรวมมิตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชุมชนในหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

3. **การท่องเที่ยวเชิงชุมชน** หมายถึง การท่องเที่ยวในหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย โดยชุมชนเข้ามามีส่วนในการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยว บนพื้นฐานที่ว่าชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ที่มุ่งเน้นในการท่องเที่ยวแบบครบวงจรตามวิถีความเป็นอยู่ภายในชุมชน ทั้งทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี และเอกลักษณ์ของชุมชนส่งผลให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจ และเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงชุมชนที่สำคัญ

4. **การจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชน** หมายถึง การจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร โดยชุมชนร่วมกันจัดการ และเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันตลอดเวลา ระหว่างชุมชนกับชุมชน และชุมชนกับนักท่องเที่ยว โดยจะส่งผลให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนได้

5. **แนวทางการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชน** หมายถึง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบหรือวิธีการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาที่เหมาะสมให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

6. **บ้านรวมมิตร** หมายถึง หมู่บ้านรวมมิตร หมู่ที่ 2 ตั้งอยู่ ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วยชาติพันธุ์หลักคือ กะเหรี่ยง ม้ง อาข่า ลานู ลีซอ ลีวะ ไทยลื้อ ละว้า และเย้า

7. **ชุมชนชาวไทยภูเขา** หมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ร่วมกันมีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกัน อยู่บนพื้นที่หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ภาษา และการดำเนินชีวิตที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

8. **นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ** หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามา มาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย และอยู่ในระหว่างช่วงเวลาที่คณะผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูล

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวเชิงชุมชนในพื้นที่หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ในช่วงระยะเวลาที่ทำการเก็บข้อมูล เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงใช้วิธีการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรสำหรับกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน และกำหนดค่าระดับความเชื่อมั่น 95% (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2549 : 25-26) ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 385 คน สำรองไว้ 4% ของกลุ่มตัวอย่างได้เท่ากับ 15 คน รวมขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน โดยเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยเลือกเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวเชิงชุมชนในพื้นที่หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ได้จัดเตรียมไว้นำไปเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย จนครบจำนวน 400 ชุด

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) แบ่งเป็นดังนี้

1.1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่

1.1.1 เพศ

1.1.1.1 ชาย

1.1.1.2 หญิง

1.1.2 อายุ

1.1.2.1 15 - 24 ปี

1.1.2.2 25 - 34 ปี

1.1.2.3 35 - 44 ปี

1.1.2.4 45 - 54 ปี

1.1.2.5 55 ปีขึ้นไป

1.1.3 ระดับการศึกษา

1.1.3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

1.1.3.2 ปริญญาตรี

1.1.3.3 สูงกว่าปริญญาตรี

1.1.4 สถานภาพ

1.1.4.1 โสด

1.1.4.2 สมรส

1.1.4.3 หม้าย/หย่าร้าง

1.1.4.4 แยกกันอยู่

1.1.5 อาชีพ

1.1.5.1 นักเรียน/นักศึกษา

1.1.5.2 ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

1.1.5.3 เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว

1.1.5.4 พ่อบ้าน/แม่บ้าน

1.1.5.5 พนักงาน/ลูกจ้าง

1.1.5.6 อื่นๆ

1.1.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

1.1.6.1 น้อยกว่า US\$ 10,000

1.1.6.2 US\$ 10,000-30,000

1.1.6.3 US\$ 30,001-50,000

1.1.6.4 US\$ 50,001 ขึ้นไป

1.1.7 ประเทศ (ภูมิลำเนา)

1.2 ความคิดเห็นด้านการจัดการการท่องเที่ยว

1.2.1 ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

1.2.2 ด้านบริการการท่องเที่ยว

1.2.3 ด้านการตลาดการท่องเที่ยว

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่

2.1 พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

2.2 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร

จังหวัดเชียงราย

2.2.1 ด้านการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม

2.2.2 ด้านเอกลักษณ์ชุมชน

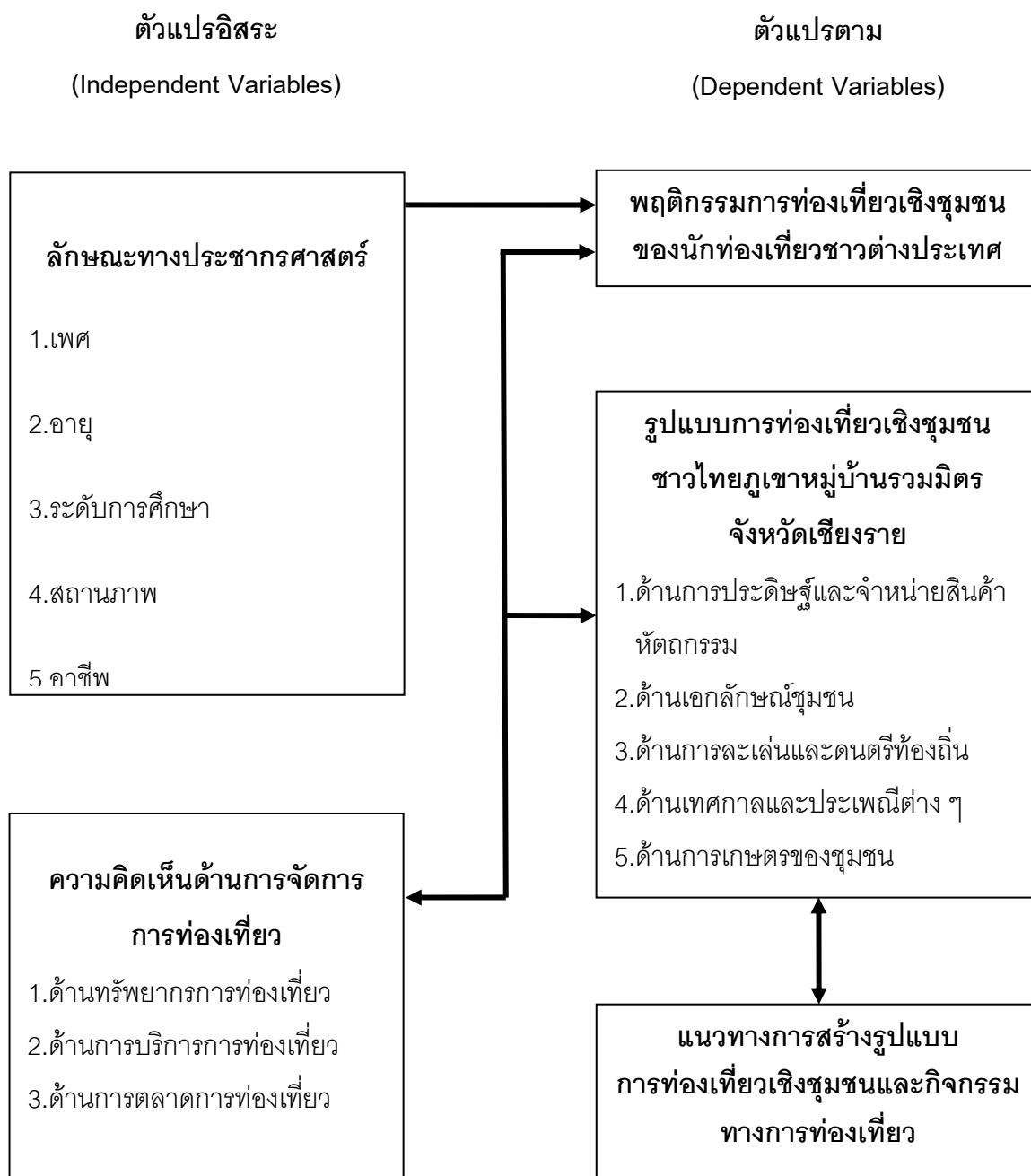
2.2.3 ด้านการละเล่นและดนตรีท้องถิ่น

2.2.4 ด้านเทศกาลและประเพณีต่าง ๆ

2.2.5 ด้านการเกษตรของชุมชน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการทำวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา กรณีศึกษา: หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดไว้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.6 ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ (Output)

1. ทราบลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย
2. ทราบความคิดเห็นด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
3. ทราบความต้องการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
4. แนวทางการสร้างรูปแบบและกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงชุมชนที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและนำไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ครบวงจร

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ (Outcomes)

1. ผลจากการศึกษาสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวและกิจกรรมด้านการตลาดทางการท่องเที่ยวเชิงชุมชน อย่างครบวงจร และเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว
2. เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนในชุมชนกับนักท่องเที่ยว สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ ส่งผลต่อการกลับมาท่องเที่ยวและการบอกต่อไปยังญาติมิตรโดยนักท่องเที่ยวเกิดความ พึงพอใจ
3. หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนชุมชนอื่น ๆ สามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ต่าง ๆ ได้

1.8 แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การวิจัยในครั้งนี้ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลประโยชน์ทางตรง ได้แก่ ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนได้มีการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ ผลประโยชน์ทางอ้อม ได้แก่ คนในชุมชนได้มีงานทำ ลดการอพยพย้ายถิ่นเพื่อไปทำงานในเมืองเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน โดยจะส่งผลถึงการลดปัญหาการว่างงาน แก้ไขปัญหาความยากจนของคนในชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่ง

ท่องเที่ยวเชิงชุมชนของจังหวัดเชียงราย เกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเป็นอัตลักษณ์ของชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ

1.9 สรุป

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาถึงรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย มีการกำหนดวัตถุประสงค์และคำถามการวิจัย 4 ประเด็น คือ เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว ความคิดเห็นด้านการจัดการการท่องเที่ยว ความต้องการรูปแบบการท่องเที่ยว ตลอดจนแนวทางการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งการศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน คนในชุมชน และผู้ที่สนใจเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อไป

บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นพื้นฐานความรู้ แนวคิด หลักการและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบในการศึกษาวิจัย โดยนำวรรณกรรมทั้งหมดนี้ใช้ในการสร้างเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม อีกทั้งนำไปประกอบการศึกษาวิจัยตลอดจนการอภิปรายผลซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การทบทวนวรรณกรรม

วรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยแนวคิดและทฤษฎี ตลอดจนข้อมูลบริบทแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร ดังต่อไปนี้

- 2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- 2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงชุมชน
- 2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยว
- 2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการตลาดท่องเที่ยว
- 2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการจัดการการท่องเที่ยว
- 2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
- 2.1.7 บริบทแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

อารณีย์ วิวัฒนาภรณ์ (2546 : 9) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นสินค้าหลักในปัจจุบันที่ทำรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมากซึ่งสินค้าทางการท่องเที่ยวนั้น โดยทั่วไปเรียกว่า สินค้าบริการ นักท่องเที่ยวไม่สามารถจับต้องตัวสินค้าได้ ความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในบริการนั้น ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจในการซื้อ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะตัวของผู้ซื้อที่เลือกซื้อบริการของการท่องเที่ยวด้วย

2.1.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว (Tourism)

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) (2542 : 2-5) ได้กล่าวถึงคำว่า การท่องเที่ยวไว้ว่า “การท่องเที่ยว” นันทนาการ (Recreation) รูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นระหว่างเวลาว่าง (Leisure time) ที่มีการเดินทาง (Travel) เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการ

เดินทางจากที่หนึ่งที่มีจุดหมายถึงที่อยู่อาศัยไปยังอีกที่หนึ่งที่ตั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้น (Motivation) จากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านการปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ

อารณีย์ วิวัฒนาการณ์ (2546 : 10) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ การเดินทางเพื่อหาความสนุกสนาน การเดินทางเพื่อการประชุมสัมมนา การเดินทางเพื่อการกีฬา การเดินทางเพื่อการติดต่อธุรกิจ การเดินทางเพื่อการศึกษาค้นคว้า การเดินทางเพื่อการศาสนา ตลอดจนการเยี่ยมเยียนญาติมิตร โดยที่ไม่มีรายได้เกิดขึ้นจากการเดินทางในครั้งนั้น ก็นับว่าเป็นการท่องเที่ยวทั้งสิ้น

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) (2544 : 15) ได้อธิบายว่า การท่องเที่ยว คือ การเดินทางเพื่อผ่อนคลายความเครียด แสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่โดยมีเงื่อนไขว่าการเดินทางนั้นเป็นการเดินทางเพียงชั่วคราว ผู้เดินทางจะต้องไม่ถูกบังคับให้เดินทาง

จริญญา เจริญสุกใส (2544 : 71) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ

สุวัฒน์ จุฑากรณ์ และจริญญา เจริญสุกใส (2544 : 72) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวนอกของการเดินทางจากบุคคลในที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว เพื่อวัตถุประสงค์ใด ๆ ที่ไม่ใช่เพื่อการหารายได้ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดปรากฏการณ์ และความสัมพันธ์ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เดินทาง (นักท่องเที่ยว หรือผู้มาเยือน) ธุรกิจและอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ภาครัฐบาลที่ดูแลการท่องเที่ยว และชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว

จากความหมายของการท่องเที่ยวข้างต้น สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยมีวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันออกไป ทั้งที่เป็นการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ การเดินทางเพื่อศึกษาค้นคว้า หรือแม้กระทั่งเพื่อติดต่อธุรกิจที่เป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน โดยที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จากการเดินทางไปท่องเที่ยวในครั้งนั้น

2.1.1.2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

ครรรชิต มาระโกซัน (2552 : ออนไลน์) ได้อธิบายถึง องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวประกอบไปด้วย นักท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว และธุรกิจในการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ดังนี้

- **นักท่องเที่ยว** จัดได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการท่องเที่ยว การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยว ทักษะคติและลักษณะพื้นฐานของนักท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในการนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้วางแผนทางการตลาด

- **ทรัพยากรการท่องเที่ยว** หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมและวัฒนธรรมประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. **ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ** ได้แก่ สภาพภูมิอากาศ รวมทั้งอากาศและทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำตก ภูเขา ทะเล ป่าไม้ ฯลฯ ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น คือ เป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่ต้องสูญเสียต้นทุนในการผลิตแต่ทรัพยากรทั้งสองลักษณะต่างต้องมีต้นทุนในการดูแลรักษาเหมือนกัน คุณภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติจักต้องได้รับการดูแลรักษาในรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การวางแผนการท่องเที่ยว รวมทั้งการวางมาตรฐานการดูแลรักษาทรัพยากรดังกล่าวจึงเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นสิ่งเปราะบางได้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติเป็นสิ่งที่ดึงดูดความต้องการพื้นฐานของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ยกตัวอย่างเช่น ผู้คนที่อยู่ในพื้นที่หุบเขาที่มีอากาศหนาวเย็นไม่มีโอกาสที่จะได้สัมผัสอากาศอันอบอุ่น หรือได้เห็นชายทะเล ความต้องการนี้เองที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวชายทะเลเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวหลายประเทศ โดยเฉพาะชาวยุโรป ดังจะเห็นได้จากความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวที่ชายหาดเมืองนีซ (Nice) ของประเทศฝรั่งเศสในช่วงเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นเดือนแห่งการพักผ่อนของนักท่องเที่ยวฝรั่งเศส

2. **ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น** ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและสังคม และทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบันเทิงและเพลิดเพลิน

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์คือ วัฒนธรรม วิถีชีวิต หรือเหตุการณ์ที่สืบสานกันมาตั้งแต่อดีต โดยส่วนใหญ่การนำเสนอประวัติศาสตร์ในรูปแบบของ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะอยู่ในรูปของโบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและสังคม แต่ละประเทศต่างก็มีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตทางสังคมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ทั้งที่เป็นรูปธรรมที่แสดงออกทางด้านลักษณะความเป็นอยู่ของผู้คน ภาษา เทศกาล ประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา ศิลปหัตถกรรม การแต่งกาย การละเล่นและการบันเทิงต่าง ๆ สภาพบ้านเรือน ฯลฯ และที่เป็นนามธรรมที่แสดงออกทางด้านความคิด ความเชื่อ ทศนคติ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้คือทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งสิ้น เนื่องจากสามารถตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นสิ่งที่แปลกแตกต่างของนักท่องเที่ยวได้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและสังคมยังหมายรวมถึง “อัญมณีไม่ตรีและการต้อนรับ” ของผู้คนในท้องถิ่นด้วย นับเป็นทรัพยากรที่สำคัญอย่างยิ่งของการท่องเที่ยว ทั้งนี้ หากนักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกว่าไม่ได้รับการต้อนรับจากคนในท้องถิ่นแล้ว สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ หรือทิวทัศน์ใด ๆ ก็ไม่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่นั้นต่อไปหรือกลับมาเยือนซ้ำได้ การแสดงออกซึ่งการต้อนรับนักท่องเที่ยวสามารถทำได้หลายรูปแบบ รูปแบบหนึ่งที่เป็นรูปธรรมชัดเจน คือการติดตั้งป้ายต้อนรับนักท่องเที่ยว เช่น ป้าย “Aloha” ซึ่งเป็นภาษาของชาวฮาวาย แปลว่า “สวัสดี” หรือการจัดบริการนำเที่ยวที่มีหลายภาษา เช่น รถนำเที่ยวในกรุงลอนดอน มีการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวหลายภาษาสำหรับนักท่องเที่ยวที่เป็นตลาดหลักไม่ว่าจะเป็นภาษาอิตาเลียน ฝรั่งเศส เยอรมัน หรือญี่ปุ่น

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบันเทิงและความเพลิดเพลิน

ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทนี้ หมายถึง สถานที่หรือกิจกรรมที่สร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินให้แก่นักท่องเที่ยวทุกประเภท อาทิ สวนสาธารณะ สวนสนุก แหล่งบันเทิงยามค่ำคืน โรงละคร โรงภาพยนตร์ เป็นต้น สถานที่เหล่านี้ส่วนใหญ่ต้องใช้งบประมาณในการสร้างสูง โดยส่วนใหญ่เป็นการลงทุนของภาคเอกชน มีเพียงส่วนน้อย เช่น สวนสาธารณะ สวนสัตว์ ที่เป็นการลงทุนของภาครัฐ

- **ธุรกิจใ้ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว** คือ ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยตรงเท่านั้น ในระบบเศรษฐกิจคำว่า “การท่องเที่ยว” หมายถึงภาคเศรษฐกิจที่รวมธุรกิจทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม ธุรกิจใ้ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตในหลายสาขา ทั้งการผลิตในสายการผลิตเดียวกันและการผลิตในต่างสายการผลิต นอกจากนั้นสินค้าและบริการที่นักท่องเที่ยวบริโภคอาจเป็นทั้งสินค้าหรือบริการเพื่อตอบสนองความต้องการทั้งของ

นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น หรืออาจเป็นสินค้าหรือบริการเฉพาะที่ผลิตขึ้นมารองรับนักท่องเที่ยวเป็นหลักก็ได้

ธุรกิจใ้ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประกอบไปด้วย 6 ธุรกิจหลัก คือ

1. ธุรกิจที่พักแรม
2. ธุรกิจนำเที่ยว
3. ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม
4. ธุรกิจจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก
5. ธุรกิจคมนาคมขนส่ง
6. ธุรกิจนันทนาการ

2.1.1.3 วัตถุประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยว

อารณีย์ วิวัฒนาการณ์ (2546 : 10) กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยวมีหลายประการ ได้แก่

- เดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสนุกสนานบันเทิงเริงรมย์
- เดินทางเพื่อมาร่วมการประชุมสัมมนา
- เดินทางเพื่อศึกษาหาความรู้
- เดินทางเพื่อการศึกษา
- เดินทางเพื่อการติดต่อธุรกิจ
- เดินทางเพื่อการเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง
- เดินทางเพื่อการประกอบศาสนกิจ
- เดินทางเพื่อทัศนศึกษา
- เดินทางเพื่อสุขภาพ หรือพักผ่อน

2.1.1.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) (2543) ได้กล่าวไว้ว่า ผลิตผลของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คือ บริการ ซึ่งลูกค้าจะเลือกซื้อเมื่อเกิดความพึงพอใจ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบริการมี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก

ปัจจัยภายใน

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource) ประเทศไทยอุดมไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งหมายถึง สิ่งดึงดูดใจให้ผู้คนเดินทางมาเยือนท้องถิ่นนั้น ๆ อันจะมีสิ่งที

เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น รวมทั้งเทศกาล และงานประเพณีประจำปีที่มีอยู่ในท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) ประเภทธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติ หาดทราย เกาะเขื่อน เป็นต้น (2) ประเภทศิลปวัฒนธรรม เช่น งานประเพณี วิถีชนบท ชาวเขา สินค้าพื้นเมือง เป็นต้น

2. ความปลอดภัย (Security) ในการตัดสินใจเลือกจุดหมายการเดินทางท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวจะคำนึงถึงความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นประการสำคัญมาตรการรักษาความปลอดภัยจึงต้องมีประสิทธิภาพและทั่วถึงแหล่งท่องเที่ยว

3. โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกหลัก เช่น ถนน สะพาน สนามบิน สถานีรถไฟ ท่าเรือ ไฟฟ้า น้ำประปา ระบบการสื่อสารทันสมัย เป็นต้น โดยปกติแล้วรัฐจะเป็นผู้ลงทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่นยังเป็นผู้ได้รับประโยชน์อย่างถาวร

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) เป็นสถานที่หรือบริการที่ส่วนใหญ่เอกชนจะเป็นผู้จัดหาให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ในรูปการประกอบการทางธุรกิจ แต่ก็มีบริการของรัฐอยู่ในบางส่วนนี้ด้วย เช่น การคมนาคม พิธีการเข้าเมือง บริการข่าวสาร ที่พัก ร้านอาหาร และบริการนำเที่ยว เป็นต้น

5. สินค้าหรือของที่ระลึก (Souvenirs) จะต้องมีการควบคุมคุณภาพ กำหนดราคารวมทั้งการส่งเสริมการใช้วัสดุพื้นบ้าน การออกแบบสินค้าให้มีเอกลักษณ์ รวมทั้งการบรรจุหีบห่อที่สวยงาม

6. การโฆษณาเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ (Advertising and Public Relation) เป็นปัจจัยสำคัญต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นกรรมวิธีที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักและสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

7. ภาพลักษณ์ (Image) เป็นตัวกำหนดค่านักท่องเที่ยว หากมีภาพลักษณ์ว่าเป็นดินแดนความฝันของผู้ชาย นักท่องเที่ยวที่สนใจก็จะเป็นกลุ่มชายรักสนุก จึงควรฟื้นฟูภาพลักษณ์ของประเทศไทย ในฐานะแหล่งท่องเที่ยวที่อุดมด้วยมรดกทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เป็นดินแดนแห่งความเพลิดเพลินในการจับจ่ายทั้งสินค้าพื้นเมืองและสินค้าปลอดอากร

ปัจจัยภายนอก

1. ภาวะเศรษฐกิจ และการเมืองของโลกเป็นส่วนสำคัญในการกำหนด กระแสการเดินทางของนักท่องเที่ยว สภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ จะทำให้การเดินทางท่องเที่ยวอ่อนตัวลง โดยเฉพาะการเดินทางระยะทางไกล

2. ความนิยมในการท่องเที่ยวในช่วงเวลาสามสิบกว่าปีที่ผ่านมา มีองค์ประกอบหลายประการที่ช่วยให้รายได้ของครอบครัวสูงขึ้น ครอบครัวมีขนาดเล็กลง ในขณะที่ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวลดต่ำลง จากการที่ธุรกิจท่องเที่ยวได้ปรับรูปแบบของการบริการให้มีค่าใช้จ่ายเบ็ดเสร็จในระดับประหยัด ทำให้ผู้รักการเดินทางท่องเที่ยวสามารถจัดการรายได้เพื่อการท่องเที่ยวดีขึ้น ความนิยมในการใช้เวลาว่างพักผ่อนด้วยการเดินทางท่องเที่ยวจะไม่มีวันตกต่ำลง ตราบเท่าที่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังสามารถจูงใจให้คนจ่ายเงินใช้เพื่อการท่องเที่ยว

3. การขยายเส้นทางคมนาคมโลกยุคใหม่ที่การคมนาคมขนส่งจะต้อง รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดระบบเครือข่ายถนนเชื่อมต่อการเดินทางด้วยรถยนต์ ที่มีความยืดหยุ่นสูงกว่าตารางรถไฟที่ค่อนข้างจำกัดและตายตัว ระบบการคมนาคมทางอากาศ ได้รับการพัฒนาทั้งในด้านท่าอากาศยาน เครื่องบิน เส้นทางการบิน ส่งผลให้การเดินทางท่องเที่ยว เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และประหยัด

4. การแลกเปลี่ยนนโยบายทางการเมืองระบบการคมนาคมขนส่งที่พัฒนา ให้มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ทำให้ดูเหมือนโลกจะหดตัวเล็กลง รัฐบาลของประเทศต่างให้ความสนใจ ขอความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทาง แลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นผลให้เกิดการแข่งขันทั้งในแง่การส่งเสริมการตลาดและการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ประกอบกันเป็นแรงจูงใจให้เกิดความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

2.1.1.5 ลักษณะของการท่องเที่ยว

อารณีย์ วิวัฒนาการณ์ (2546 : 15) กล่าวถึง ลักษณะของการท่องเที่ยวโดย แบ่งออกได้เป็น 6 ลักษณะ ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง เป็นการท่องเที่ยว เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ เพื่อชมทิวทัศน์ วัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่นต่าง ๆ หรือท่องเที่ยวไปตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อเปลี่ยนสถานที่พักอาศัย เป็นต้น การท่องเที่ยวแบบนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น รสนิยม ฐานะทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยว และสิ่งดึงดูดความสนใจของสถานที่แต่ละแห่ง

2. การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน เป็นการใช้เวลาว่างเพื่อพักผ่อนร่างกาย และสมองอาจจะรวมถึงการพักผ่อนหลังการเจ็บป่วย โดยจะใช้เวลาพักผ่อนให้นานที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้

3. การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬาส่วนมากจะมีสองประการ คือ การไปชมการแข่งขันและการไปท่องเที่ยวตลอดจนการแข่งขันกีฬา เช่น การไปแข่งเทนนิส อีทีพี ทัวร์ เป็นต้น

4. การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เช่น การศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ ทั้งในแ่งมานุษยวิทยา และสังคมวิทยา เช่น ชมโบราณสถาน ศิลปะ หรือการแสดงต่าง ๆ

5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ การประชุม และสัมมนา ซึ่งผู้ไปเพื่อธุรกิจหรือสัมมนามักจะแบ่งเวลาส่วนหนึ่งให้กับการท่องเที่ยว เช่น การสัมมนาเชิงปฏิบัติการนอกสถานที่ เป็นต้น

6. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา เป็นการไปศึกษาดูงานหรือวิจัย หรือการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัย และจะอยู่ในประเทศนั้นเป็นเวลานับเดือน

จากแนวคิดข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเป็นการชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่มีใช้เพื่อการประกอบอาชีพ หรือหารายได้ ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว มีทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก เช่น สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย ภาวะเศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งลักษณะการท่องเที่ยวนั้นมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวนั้น

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงชุมชน

การท่องเที่ยวชนบท และการท่องเที่ยวเชิงชุมชน (Rural and Community Based Tourism) เป็นแนวทางการท่องเที่ยวทางหนึ่ง ซึ่งปัจจุบันได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของโลก ทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา นิวซีแลนด์ สหราชอาณาจักร รวมถึงประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ฟิลิปปินส์ จาเมกา แอฟริกาใต้ และประเทศไทย เป็นต้น ซึ่งหัวใจของการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation) อันรวมถึงกิจกรรมทางการท่องเที่ยวซึ่งชาวบ้านในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ อาทิ การประดิษฐ์และจัดจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน การละเล่นและการแสดงดนตรีประจำท้องถิ่น เทศกาลและประเพณีต่าง ๆ การนำนักท่องเที่ยวชม

กระบวนการทางการเกษตร หรือแหล่งท่องเที่ยวภายในท้องถิ่น ตลอดจนการจัดการด้านที่พัก โรงแรมให้กับนักท่องเที่ยว

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2544 : 119) กล่าวว่า การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท (Rural Tourism หรือ Village Tourism) หมายถึง การเดินทางเที่ยวชมหมู่บ้านชนบทที่มีเอกลักษณ์ วิถีชีวิตวัฒนธรรมดั้งเดิม มีผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่โดดเด่น เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้รับความเพลิดเพลิน มีความรู้ใหม่ ประสบการณ์ใหม่เพิ่มขึ้น เช่น หมู่บ้านทอผ้า หมู่บ้านจักสาน หมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทย หมู่บ้านวัฒนธรรมไทยทรงดำ และหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น

อรพิมพ์ มงคลเคหา (2544 : 5-6) กล่าวว่า การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท (Rural Tourism หรือ Village Tourism) เป็นกิจกรรมหนึ่งของการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิตและมีผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ มีความโดดเด่น เพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ชมผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมพื้นบ้าน และรักษาคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

ธัญจวน ทองรุต (2544 : 57-61) ได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงชุมชนในต่างประเทศ พบว่า กิจกรรมที่น่าเสนอจะมีทั้งรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม (Agro tourism) เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกาที่จะเน้นการให้ข้อมูลเรื่องการทำเกษตรในอเมริกา การใช้ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง รวมถึงเรื่องเทคโนโลยีชีวภาพ การนำเสนอพิพิธภัณฑ์ทางการเกษตร และประวัติศาสตร์ของฟาร์ม เป็นต้น ในประเทศนิวซีแลนด์ จะมีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมที่มีชื่อเสียง เรียกว่า “ฟาร์มสเตย์ หรือ Farm Stay” ที่ให้บริการที่พักแก่นักท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวในเรือกสวนไร่นา ซึ่งครอบคลุมถึงการที่นักท่องเที่ยวได้รับความเพลิดเพลิน ได้เรียนรู้และสัมผัสกับวิถีชีวิตของเกษตรกรและรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นเสนอลักษณะ ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และสถานที่ต่างๆ ที่มีมนุษย์สร้างขึ้น และเกี่ยวเนื่องกับความเป็นอยู่ของสังคม เป็นการท่องเที่ยวในเชิงการให้ความรู้ และสร้างความภาคภูมิใจ เช่น การทัวร์ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ของประเทศเกาหลี ที่นำเสนอขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมที่เก่าแก่ของประเทศ เป็นต้น

ซูวิทย์ ศิริเวชกุล (2544 : 52-54) ได้ทำการสรุปไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงชุมชนและการจัดธุรกิจบ้านพักแบบชุมชนมีส่วนร่วม หรือ Homestay (Community Based Tourism and Home Stay) นั้น เป็นแนวทางการท่องเที่ยวแนวทางหนึ่ง ซึ่งปัจจุบันได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของโลก และภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก หัวใจสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงชุมชนและจัดการธุรกิจบ้านพักแบบชุมชนมีส่วนร่วม หรือ Home Stay อยู่ที่การมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation) อันรวมถึงกิจกรรมทางการท่องเที่ยวซึ่งชาวบ้านในชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ อาทิ การประดิษฐ์และจัดจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน การละเล่นและดนตรีประจำท้องถิ่น เทศกาลและประเพณีต่าง ๆ ตลอดจน การนำนักท่องเที่ยวชมกระบวนการเกษตร ทั้งนี้ การท่องเที่ยวเชิงชุมชนมีรูปแบบในการดำเนินการที่เป็นไปได้หลายรูปแบบ ซึ่งได้รับการนำไปปฏิบัติและประสบความสำเร็จหลายประเทศ สำหรับประเทศกำลังพัฒนาอย่างเช่น ประเทศในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก มีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ได้แก่

1. การจำหน่ายสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน (Product Sales) อาทิ สินค้าหัตถกรรม อาหารประจำถิ่น ทั้งนี้รวมถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวอื่น ๆ ของชุมชนนั้นด้วย
2. กิจกรรมการแสดงทางวัฒนธรรม (Cultural Shows) เช่น การฟ้อนรำ การละเล่นพื้นบ้านและการแสดงดนตรีเฉพาะชุมชน เป็นต้น
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงหมู่บ้าน (Village Based Activities) หมายถึง กิจกรรมทางการท่องเที่ยว ซึ่งชุมชนในหมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเพื่อเสนอแก่นักท่องเที่ยว อาทิ การจัดกิจกรรมเดินป่าชมธรรมชาติในบริเวณหมู่บ้าน หรือบริเวณใกล้เคียง พร้อมมัคคุเทศก์นำทาง โดยคิดค่าใช้จ่ายจากนักท่องเที่ยว
4. กิจกรรมการพักค้างแรมในหมู่บ้าน สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในชุมชนแห่งนั้น กิจกรรมการพักค้างแรมในหมู่บ้านมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การจัดแคมป์ (Camping) การจัดกิจกรรมที่พักแรม Homestay และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดที่พักแรมภายในหมู่บ้าน (Village Operated Accommodation Facilities)

ยูวดี นิรัตน์ตระกูล (2544 : 5-7) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวชนบทและการท่องเที่ยวเชิงชุมชนนั้นประกอบไปด้วยมิติที่สัมพันธ์กัน 3 มิติใหญ่ ๆ คือ

1. **มิติทางด้านภูมิศาสตร์** หากมีการตั้งคำถามว่าทำไมต้อง Rural and Community Based Tourism คำถามนี้ หากนำมิติทางภูมิศาสตร์มาวิเคราะห์จะพบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวลักษณะนี้ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นในบริเวณทลทางชนบท (Rural) เท่านั้น แต่หาก

สามารถจะเกิดในปริมณฑลเมือง (Urban) ก็ได้ ทั้งนี้เนื่องจากในเมืองเป็นที่รวมของชุมชนต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย ดังนั้น เพื่อให้ความหมายครอบคลุมแนวคิดหลักจึงมีการกล่าวถึงคำ 2 คำนี้ควบคู่กัน คือ ทั้ง Rural และ Community Tourism ตัวอย่างที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เช่น

- การท่องเที่ยวบ้านคีรีวง จ.นครศรีธรรมราช
- การท่องเที่ยวในชุมชนฝั่งธนบุรี
- การเที่ยวชมวิถีชีวิตไทยที่บ้านทรงไทยปลายโพงพาง จ.สมุทรสาคร
- การสัมผัสวิถีชีวิตและเรียนรู้วัฒนธรรมไทที่หมู่บ้านโคกโก่ง จ.กาฬสินธุ์
- การศึกษาชีวิตชาวประมงพื้นบ้าน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา เป็นต้น

2. มิติทางด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว อาจกล่าวได้ว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ครอบคลุมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่กว้างขวางมาก ตั้งแต่กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยม เช่น การเดินป่า การดูนก การดำน้ำ การส่งสัตว์ การพายเรือ รวมถึงกิจกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นมาเฉพาะหมู่บ้าน เช่น การปรุงอาหารพื้นบ้าน การเดินรำพื้นเมือง การเดินชมวิถีชีวิตในหมู่บ้าน เป็นต้น

การกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้นจะต้องคำนึงถึงทรัพยากรที่ชุมชนนั้น ๆ มีอยู่ ซึ่งอาจจะเป็นความเด่นด้านสภาพธรรมชาติ ประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจของชุมชน โดยการกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้นจะต้องได้รับความเห็นชอบและได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย

3. มิติทางการจัดการ การจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ให้ความสำคัญกับจิตวิญญาณของชุมชน การรักษาไว้ซึ่งสภาพธรรมชาติที่สวยงาม สภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ทั้งนี้จะพบว่ามิติทางการจัดการมีหลักที่กว้าง และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดด้านการจัดการจะพบว่ามีความหลากหลายมาก เช่น

- การจัดการด้านการให้การศึกษามุมชน ถือว่าเป็นขั้นตอนแรกที่ต้องดำเนินการ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การให้ชุมชนมีความภาคภูมิใจในตนเอง เห็นศักยภาพและความสามารถของชุมชนพร้อมกับสร้างแรงจูงใจให้กับชุมชนที่เกิดความต้องการอนุรักษ์และดำรงความเป็นตัวตนของตนต่อไป

- การจัดการด้านการให้บริการนักท่องเที่ยว อาจดำเนินการได้หลายวิธี เช่น การดำเนินโดยองค์กรพัฒนาชุมชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ชุมชน สถาบันการศึกษา หรือหลายองค์กรร่วมกันดำเนินงาน โดยการให้บริการท่องเที่ยวไม่มีรูปแบบที่แน่นอน สามารถ

จะปรับได้ตามสภาพของพื้นที่ แต่จุดร่วมประการหนึ่ง คือ จะต้องสร้างให้เกิดความมีส่วนร่วมของชุมชนและผลประโยชน์จะต้องตกอยู่ในชุมชน

จากแนวคิดข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงชุมชนเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ ซึ่งคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สำหรับการท่องเที่ยวเชิงชุมชนนั้นประกอบด้วย มิติสัมพันธ์ 3 มิติใหญ่ ๆ ประกอบด้วย มิติทางด้านภูมิศาสตร์ มิติกิจกรรมการท่องเที่ยว และมิติทางการจัดการ โดยมีรูปแบบการท่องเที่ยว เช่น การจำหน่ายสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน กิจกรรมการแสดงวัฒนธรรม กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน และกิจกรรมพักผ่อนในหมู่บ้าน เป็นต้น

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยว

ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2544 : 22) ได้อธิบายว่า ลักษณะของประชากร ได้แก่ ขนาดและองค์ประกอบของครอบครัว อายุ เพศ การศึกษา ประสบการณ์ ระดับรายได้ อาชีพ เชื้อชาติ สัญชาติ ซึ่งโดยรวมแล้วจะมีผลต่อรูปแบบของอุปสงค์และปริมาณการซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ประเทศที่พัฒนาแล้วครอบครัวมีขนาดเล็ก มีบุตรน้อยต้องทำงานทั้งสามี ภรรยา มีปัญหาการหย่าร้าง มีรายได้พอที่จะเดินทางท่องเที่ยว และมีพันธะน้อยลง ประเทศที่กำลังพัฒนาเริ่มมีลักษณะครอบครัวแบบนี้ ผู้ประกอบธุรกิจควรปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับลักษณะต่าง ๆ ของประชากร เช่น กลุ่มที่มีอายุเกิน 55 ปี หรือเกษียณอายุแล้ว กลุ่มนี้มีความพร้อมทั้งทางการเงิน เวลา และสุขภาพที่แข็งแรง แต่ไม่ต้องการเดินทางแบบสมบุกสมบัน การนำเที่ยวแบบพักผ่อน และรักษาสุขภาพจึงเป็นรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับลักษณะผู้ซื้อในวัยนี้มาก นอกจากนี้ในส่วนของประเทศไทยทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวสูงอายุ ได้แก่ ความสวยงามตามธรรมชาติ ความเป็นมิตรของประชาชน ความปลอดภัย วัฒนธรรมและประเพณี คุณภาพของที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการที่เอาใจใส่ นอกจากการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวจะแตกต่างกันเนื่องจากอายุแล้ว การศึกษาก็ทำให้เพิ่มปริมาณอุปสงค์ด้วย จะเห็นได้ว่าการจัดรายการนำเที่ยวเพื่อไปศึกษาในต่างประเทศ Study Tour ได้แก่เยาวชน และการจัดนำเที่ยวแบบความสนใจพิเศษ Special Interest Travel เพิ่มมากขึ้นทุกปี ดังนั้นการพิจารณาประเภทของนักท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องคำนึงเพื่อจะสามารถผลิตสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวมาตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้รับการพึงพอใจสูงสุด

นุชนารถ ว่องวิชัย (2539 : 15-17) ได้กล่าวถึง ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจ และพฤติกรรมในการซื้อของนักท่องเที่ยว โดยลักษณะทางประชากรศาสตร์

ได้แก่ ขนาดและองค์ประกอบของครอบครัว อายุ การศึกษา รายได้ และประสบการณ์
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เพศ เป็นตัวแปรในการแบ่งส่วนตลาดที่สำคัญเช่นกัน เพศหญิงจะต้องการรูปแบบ
การท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัยมากกว่ารูปแบบการเดินทางแบบผจญภัย ซึ่งเป็นรูปแบบ
การเดินทางที่เป็นที่นิยมในกลุ่มเพศชาย

อายุ ระดับอายุมีผลต่อปริมาณและลักษณะของอุปสงค์ ปัจจุบันทั้งประเทศที่
พัฒนาแล้ว และประเทศที่กำลังพัฒนาคนที่อายุเกิน 55 ปี หรือเกษียณอายุแล้วมีปริมาณมากขึ้น
คนกลุ่มนี้มีอำนาจทางการเงินที่ดี เนื่องจากไม่มีพันธะเลี้ยงและดูแลบุตร มีเงินเก็บบำนาญหรือ
บำนาญ มีเวลาว่างที่แน่นอน และมีความต้องการที่จะพักผ่อนในวันปลายชีวิต จึงมีความต้องการ
ที่จะเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น

ระดับการศึกษา เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อปริมาณของอุปสงค์ นั้นหมายถึงผู้ที่มี
การศึกษาสูงมีโอกาสและความเป็นไปได้ที่จะเดินทางหรือซื้อผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวมากกว่า
ผู้ที่มีการศึกษาต่ำเนื่องจากลักษณะของสังคม รายได้ของผู้ที่มีการศึกษาสูง ส่งเสริมให้มีการ
เดินทางเพื่อพักผ่อน สร้างประสบการณ์ชีวิต หรือเพื่อยกระดับฐานะทางสังคมให้สูงขึ้นไป ดังนั้นจึง
ควรหาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย เช่น คนที่มีการศึกษาสูงมักจะ
ชอบเดินทางไปต่างประเทศเพื่อให้สังคมยอมรับและให้การยกย่องตน

สถานภาพ ฐานะหรือเกียรติภูมิของบุคคลซึ่งปรากฏในสังคม ประกอบด้วย
4 สถานภาพ โสด สมรส หย่าร้าง และแยกกันอยู่ จะแตกต่างกัน สถานภาพเป็นสิ่งที่สังคมกำหนด
ขึ้นเป็นสิ่งที่กำหนดตัวบุคคลทำให้แตกต่างจากผู้อื่น ทั้งนี้เพื่อให้การติดต่อสัมพันธ์กันทางสังคม
เป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน

อาชีพ บุคคลที่ประกอบอาชีพแตกต่างกัน จะมีเวลาที่จะอำนวยความสะดวกใน
การท่องเที่ยวแตกต่างกัน อาชีพบางอาชีพไม่เอื้ออำนวยให้ผู้บริโภคได้มีโอกาสเดินทางหรือซื้อ เป็น
ต้น ทำให้ไม่สามารถซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวได้บ่อยตามต้องการ

รายได้ เป็นตัวแปรที่สำคัญในการกำหนดส่วนของตลาด ซึ่งการตัดสินใจของ
นักท่องเที่ยวนั้น จะขึ้นอยู่กับรายได้ของนักท่องเที่ยว รายได้ที่แตกต่างกันก็จะส่งผลให้การตัดสินใจ
ของนักท่องเที่ยวต่างกันด้วย แต่อย่างไรก็ตามครอบครัวที่มีรายได้ปานกลางและมีรายได้ต่ำจะเป็น
ตลาดที่มีขนาดใหญ่

เชื้อชาติ นักท่องเที่ยวที่มีเชื้อชาติต่างกัน มีทัศนคติ รสนิยม และพฤติกรรมซื้อ
ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่างกัน เช่น ชาวตะวันตกนิยมเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวทาง

ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เนื่องจากชาวตะวันตกมีค่านิยมในการอนุรักษ์สิ่งที่มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ ชาวจีนนิยมแหล่งท่องเที่ยวประเภทเมือง และชื่นชอบการท่องเที่ยวที่สิ่งอำนวยความสะดวก และความหลากหลายของมื้ออาหาร

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 : 142-146) ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวในการตัดสินใจท่องเที่ยว ก็เพื่อให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถตอบสนองของความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้รับความพอใจ ซึ่งพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจท่องเที่ยว หมายถึง ฏีกิริยาของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการได้รับหรือการให้บริการทางการท่องเที่ยว รวมทั้งขบวนการต่าง ๆ ในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งพอจะสรุปถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจท่องเที่ยวว่ามีขั้นตอนสำคัญอยู่ 9 ขั้นตอน คือ

- การส่งเสริมตลาดทางการท่องเที่ยว (Tourism Promotion) เป็นการอำนวยความสะดวกข่าวสารข้อมูลการท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายโดยผ่านสื่อต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับข่าวสารทางการท่องเที่ยวเหล่านั้น

- ความต้องการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแต่ละคน (Need) เมื่อนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายได้รับทราบข้อมูลทางการท่องเที่ยวแล้ว ก็จะก่อให้เกิดความต้องการท่องเที่ยวขึ้นภายในจิตใจของนักท่องเที่ยวแต่ละคน ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวต้องการเสริมสิ่งที่ขาดไปหรือเพิ่มรสชาติให้กับชีวิต

- สิ่งจูงใจสำหรับนักท่องเที่ยว (Motivation) เป็นแรงกระตุ้นให้อยากท่องเที่ยวซึ่งเกิดจากปัจจัย 2 ประการคือ Push Factor เป็นสภาพเงื่อนไขมากระตุ้นผลักดันให้เกิดความต้องการหลีกเลี่ยงความจำเจซ้ำซากในชีวิตประจำวันเพื่อไปท่องเที่ยว และ Pull Factor เป็นสภาพเงื่อนไขที่ดึงดูดใจให้ไปชมแหล่งท่องเที่ยวหรือร่วมกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

- การตัดสินใจของนักท่องเที่ยว (Decision Making) นับว่าเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวมาก เมื่อผู้ประสงค์จะเดินทางท่องเที่ยวได้รับข้อมูลทางการท่องเที่ยวแล้วเกิดความต้องการอยากท่องเที่ยวขึ้น อีกทั้งเกิดแรงกระตุ้นจากสิ่งจูงใจ จะทำให้เกิดภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยว (Tourist Image) ของแต่ละท้องถิ่นขึ้น เพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินใจว่าจะไปท่องเที่ยวที่ไหนที่ดีที่สุด โดยคำนึงถึงการประหยัด ปลอดภัย สะดวก สบาย และความอภิรมย์มากที่สุดเป็นเกณฑ์

- การวางแผนค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยว (Planning for Expenditure) โดยปกติเมื่อตัดสินใจจะไปสถานที่ท่องเที่ยวใด ก็จะต้องศึกษาค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ในการวางแผนค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยว จะต้องวางแผนค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่จะเกิดขึ้นในการท่องเที่ยวสถานที่นั้น ๆ

- การเตรียมการเดินทาง (Travel Preparation) เมื่อตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวที่แน่นอน และมีการวางแผนค่าใช้จ่ายเสร็จหมดแล้ว ในขั้นนี้ผู้ที่จะเดินทางท่องเที่ยวก็ต้องเตรียมตัวในเรื่องการจองตั๋วพาหนะที่จะเดินทาง การจองรายการการท่องเที่ยว การยืนยันการเดินทาง จัดทำเอกสารการเดินทาง เป็นต้น ตลอดจนการเตรียมการเรื่องสุขภาพและภารกิจส่วนตัว

- การเดินทางท่องเที่ยว (Travel) เป็นการออกเดินทางจากบ้านเพื่อท่องเที่ยวจนกระทั่งท่องเที่ยวเสร็จแล้วกลับถึงบ้าน โดยจะมีการประเมินผลการท่องเที่ยวเป็นระยะ ๆ ตามประสบการณ์ที่ได้รับ

- ประสบการณ์นักท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวได้มีการประเมินผลการเดินทางท่องเที่ยว อาจเป็นสถานที่ สภาพแวดล้อม ผู้คน การบริการ สิ่งอำนวยความสะดวก ก็จะได้ผลของประสบการณ์ท่องเที่ยว

- ทัศนคติของนักท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์จากการท่องเที่ยวแล้ว ก็จะเกิดทัศนคติต่อการท่องเที่ยวครั้งนี้ อาจทำให้เขากลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง หรือบอกเล่าให้บุคคลอื่นมาท่องเที่ยว ถ้าหากนักท่องเที่ยวได้รับความไม่พึงพอใจ ก็จะมีทัศนคติไม่ดีต่อการท่องเที่ยวครั้งนี้ อาจทำให้ไม่อยากเดินทางมาท่องเที่ยวอีก หรือบอกเล่าให้บุคคลอื่นไม่อยากเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวด้วย

จากแนวคิดข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ มีผลต่อการตัดสินใจและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมในการตัดสินใจท่องเที่ยว โอกาส และความต้องการที่แตกต่างกัน

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการตลาดท่องเที่ยว

ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2546 : 15) อธิบายถึงตลาดการท่องเที่ยวไว้ดังนี้ ตลาดการท่องเที่ยวเป็นตลาดบริการที่ลูกค้ามีอิสระในการเลือกบริโภคสินค้าและบริการมากที่สุด องค์ประกอบของตลาดการท่องเที่ยวมีลักษณะเฉพาะดังนี้

ผู้ซื้อ ได้แก่ นักท่องเที่ยว นักทัศนาจร ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ความต้องการเดินทางท่องเที่ยว และบริโภคสินค้าการท่องเที่ยวมีความยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงสูงมาก เนื่องจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม ราคาการท่องเที่ยว ฤดูกาล สมัยนิยม รสนิยม ทัศนคติ ประสบการณ์ส่วนตัวของนักท่องเที่ยว ซึ่งเหตุการณ์สำคัญอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหันเป็นปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ แต่อาจคาดการณ์ได้ล่วงหน้า ความต้องการการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- ความต้องการปัจจุบัน นักท่องเที่ยวมีความพร้อม และเต็มใจที่จะจ่ายค่าสินค้าและบริการที่กำหนดไว้ในขณะนั้น

- ความต้องการที่มีแนวโน้มที่จะเดินทางท่องเที่ยวแต่ขาดองค์ประกอบ เช่น เงิน เวลา ท่องเที่ยวต่าง ๆ ความต้องการเหล่านี้อาจถูกชักจูงให้เกิดขึ้นได้โดยอาศัย การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ เทคนิคการขาย การอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ก็อาจกระตุ้นให้เกิดความต้องการท่องเที่ยวได้

ผู้ขาย ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจบริการการท่องเที่ยว เช่น ผู้ประกอบการด้านที่พักแรม ร้านอาหาร บริษัทนำเที่ยว การคมนาคมขนส่ง สินค้าที่ระลึก การขายสินค้าให้แก่กลุ่มผู้ซื้อดังนี้

- ขายตรงให้แก่นักท่องเที่ยว
- ขายให้แก่ผู้ผลิตรายการนำเที่ยวแบบเหมาจ่าย
- ขายให้แก่บริษัทตัวแทนจำหน่าย

สินค้าและบริการ สินค้าในตลาดการท่องเที่ยว แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

- สินค้าและบริการที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น น้ำตก ภูเขา ทะเล เขตรักษาพันธุ์พืช และสัตว์ป่า ฯลฯ

- สินค้าที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่

สิ่งก่อสร้างที่สำคัญ เช่น อนุสาวรีย์ สถานที่สำคัญทางศาสนา พิพิธภัณฑ์ โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก การคมนาคมขนส่ง ฯลฯ

สิ่งดึงดูดใจทางด้านวัฒนธรรมและสังคม เช่น หัตถกรรม เทศกาล ประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ อาหาร ฯลฯ

สินค้าและบริการที่อำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ สายการบิน และการขนส่ง ที่พักแรม อาหารและเครื่องดื่ม การจัดหาเที่ยว สินค้าที่ระลึกกิจกรรมการท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก การคมนาคมขนส่ง ฯลฯ

มัคคุเทศก์และการต้อนรับนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ในปัจจุบันทำหน้าที่เป็นทั้ง ผู้นำเที่ยวและผู้อำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวด้านการพักแรม อาหาร และการเดินทาง โดยมัคคุเทศก์จะช่วยนักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ คือ

- ท่องเที่ยวได้ทั่วถึงมากกว่า ไม่ละเลยสิ่งที่สำคัญ ๆ
- เข้าใจเรื่องราวความเป็นมา ประวัติศาสตร์ และพงศาวดารได้ถูกต้องมากกว่า
- คำนวณระยะเวลาที่จะใช้ในการท่องเที่ยวได้แน่นอนกว่า
- ได้รับความสะดวกสบายและท่องเที่ยวด้วยความปลอดภัยมากกว่า

- ได้รับความรู้ ความสนุกสนาน และความเพลิดเพลินในการท่องเที่ยวมากกว่า
- ประหยัดงบประมาณการท่องเที่ยวได้มากกว่า
- ไม่ต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ เช่น การสื่อสารทำความเข้าใจ การติดต่อเพื่อเข้าชมสถานที่ต่าง ๆ และการเลือกใช้ยานพาหนะ

จากแนวคิดข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า การตลาดการท่องเที่ยว เป็นตลาดบริการที่ลูกค้ามีอิสระในการเลือกบริโภคสินค้าและบริการ การตลาดการท่องเที่ยวประกอบด้วยผู้ซื้อและผู้ขาย ซึ่งสินค้าและบริการมีทั้งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสินค้าที่มนุษย์สร้างขึ้น สินค้าบริการเหล่านี้มีความสำคัญในการดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยวที่จะซื้อสินค้าและบริการ

2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการจัดการการท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบของชาวบ้านในชุมชนนั้น ความได้เปรียบของชุมชนที่มีวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์อยู่ในตัวอย่างเช่น ชุมชนพื้นเมืองเดิม ชุมชนชาวไทยภูเขา หรือแม้กระทั่งชนเผ่าต่าง ๆ นับเป็นความพิเศษของชุมชน หากรู้จักการจัดการการท่องเที่ยวที่ดีก็จะนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบในอนาคตได้ ดังนั้น ก่อนที่จะทำความเข้าใจในแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการจัดการการท่องเที่ยว ขอกล่าวถึงรายละเอียดของการมีส่วนร่วมของชุมชนดังนี้

2.1.5.1 การมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น เกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งการรื้อให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ผู้ดำเนินงานจะต้องมีความเข้าใจในวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

เพิ่มศักดิ์ มกรภิรมย์ (2543 : 11-12) กล่าวว่า “องค์ประกอบที่สำคัญของการมีส่วนร่วม คือ ผู้ร่วมงานทุกฝ่ายต้องมีอุดมการณ์ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และมีผลประโยชน์ร่วมกัน” สำหรับประเด็นในการเข้าร่วมนั้น สามารถแบ่งแยกการมีส่วนร่วมได้หลายระดับตามความหนักเบาของการเกี่ยวข้อง ตั้งแต่ระดับต้น (ระดับ 1) ที่เข้าไปเตรียมการหรือจัดการอย่างเข้มเพื่อกระตุ้นให้คนเข้ามามีส่วนร่วม จนถึงระดับสุดยอด (ระดับ 6) คือแบบสมัครใจ ประชาชนรับรู้ตระหนักและเคลื่อนไหวผลักดันให้ร่วมงานกันเอง โดยปราศจากการจัดตั้งใด ๆ

เนตรชนก นันท์ (2544 : 32) ได้สรุปเกี่ยวกับแนวคิดชุมชนในการเป็นฐานของการปฏิบัติงาน (Community Bases) ว่า จำเป็นต้องอาศัยแนวคิด 2 แนวคิดร่วมกันในการดำเนินงาน โดยเริ่มจากการลดการพึ่งพิงสถาบัน (De-institutionalization) ในระยะเริ่มแรก

และพัฒนาเป็นพึ่งตนเอง (Self-Reliance) ได้ในระยะต่อมา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนเป็นการระดมทรัพยากรในชุมชนที่มีอยู่ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และมีประสิทธิภาพ

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2544 : 113) กล่าวว่า การจัดการการท่องเที่ยว โดยชุมชนมีส่วนร่วม หมายถึง “การให้โอกาสชุมชนยอมรับกิจกรรมการท่องเที่ยวแต่ละประเภท ร่วมดำเนินการ คือ ร่วมวางแผนการจัดการด้วยกัน ร่วมลงทุนเป็นหุ้นส่วนด้วยกัน และได้รับผลประโยชน์ ทั้งรายได้และผลกำไรอย่างเสมอภาคกัน” และกล่าวต่อกันด้วยว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นบทบาทและหน้าที่โดยตรงของชุมชนต่อการจัดการตาม รัฐธรรมนูญ คือ ชุมชนเข้มแข็งต้องร่วมกันดูแลรักษาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวไว้ให้ยั่งยืน

นำชัย ทนผล (2545 : 48) กล่าวถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่ง อยู่บนฐานคติของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ว่า การจะพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการเพื่อให้ สามารถใช้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นฐานเศรษฐกิจของชุมชนในระยะยาวได้จำเป็นต้องอาศัยการมี ส่วนร่วมของชาวบ้านเป็นหลัก รูปแบบของการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงต้องเป็นรูปแบบของความ ร่วมมือกัน (cooperation) ของคนในชุมชน หรือการสร้างพลังอำนาจ (empowerment)

วรรณพร วณิชชานุกร (2540) กล่าวว่า คนในท้องถิ่นควรได้เข้ามามีส่วน ร่วมในการวางแผน ดัดสนใจ นับตั้งแต่การท่องเที่ยวควรจะเป็นลักษณะใด ชนิดและปริมาณของ นักท่องเที่ยวที่ชุมชนต้องการ การกำหนดอัตราการขยายตัวที่สม่ำเสมอ ตลอดจนมีหน้าที่ ควบคุมดูแลคุณภาพของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรให้อยู่ในสภาพที่ดีอยู่เสมอ ผลตอบแทนของ ชุมชนเกิดจากการตกลงร่วมกันของแต่ละแห่งว่าควรเป็นรูปแบบใด และสิ่งที่สำคัญคือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นี้ควรเป็นขนาดเล็กที่คนในท้องถิ่นเป็นเจ้าของในธุรกิจ และมีสิ่งที่ควร คำนึงถึงคือ

1. สิ่งอำนวยความสะดวก ควรเป็นแบบธรรมดาที่ไม่มีราคาแพงอย่าง ที่ นักท่องเที่ยวแบบเก่า ๆ ต้องการ จึงไม่ต้องใช้เงินทุนสูงมาก

2. ธุรกิจที่คนในท้องถิ่นเป็นเจ้าของและดำเนินการโดยไม่จำเป็นต้องทำ ตามลักษณะของตะวันตกหรือนานาชาติ ควรใช้ผลผลิตที่ได้ในท้องถิ่น ไม่เพียงจะเป็นผลดีทาง เศรษฐกิจที่เพิ่มมากขึ้นจากการท่องเที่ยว แต่ยังช่วยลดการไหลออกของรายได้ อันเกิดจากการใช้ แรงงานจากต่างประเทศที่มาดำเนินงานธุรกิจขนาดใหญ่ และเป็นของต่างประเทศอีกด้วย

3. ผลกำไรไม่ต้องส่งคืนกลับประเทศแม่

ผู้ศึกษาพอสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหรือชุมชนมีส่วน กลายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและจะขาดเสียไม่ได้ในการพัฒนาและจัดการดำเนินงานต่าง ๆ การมีส่วนร่วมจะต้องมีจุดประสงค์สำคัญในการให้ชุมชนได้ร่วมรับผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน ในทุกขั้นตอนของการมีส่วนร่วมจะต้องเป็นไปโดยความสมัครใจและความตั้งใจจริงของชุมชน อย่างแท้จริง ทั้งการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมกันติดตามประเมินผล เพื่อสรุปและนำข้อบกพร่องต่าง ๆ มาพัฒนา ปรับปรุงแก้ไข อุปสรรคของการดำเนินงานและ การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2.1.5.2 หลักการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ดัชนี่ เอ็มพันทน์ (2541) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วม หรือชุมชนเป็นแกนในการจัดการ หมายถึง การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ นับตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการ และการติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิด การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รักษาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมในชุมชนนั้น ๆ

1. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวมี 4 ระดับ

- ระดับการให้ข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนจัดการการท่องเที่ยว เป็นระดับต่ำสุด เป็นการให้ข้อมูลวางแผนการท่องเที่ยว โดยชุมชนไม่ได้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว โดยตรง แต่มีแนวโน้มได้รับผลกระทบจากแผนการท่องเที่ยว

- ระดับการให้ความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะ ในการวางแผนจัดการ การท่องเที่ยวเป็นการมีส่วนร่วมที่มีตัวแทนเป็นคณะกรรมการ หรือการประชุมรับฟังความคิดเห็น เพื่อพิจารณาข้อเสนอแนะจากการที่ชุมชนได้รับผลกระทบจากแผนการท่องเที่ยว

- ระดับการดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐ หรือเอกชน เป็นการมีอำนาจในการตัดสินใจดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เพื่อผลประโยชน์ ของชุมชนโดยตรง

- การท่องเที่ยวที่ดำเนินการโดยชุมชนโดยตรง

2. หลักการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

- ไม่เกิดผลกระทบต่อชุมชนทั้งด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม วิถีชีวิต
- ต้องยั่งยืน จากการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรการท่องเที่ยว
- มีการกระจายรายได้ หรือแบ่งผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม
- ต้องเป็นการให้ประสบการณ์เรียนรู้ที่ดีแก่นักท่องเที่ยว

2.1.5.3 การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม

จุฑามาศ จันทรัตน์ (2541 : 9-11) กล่าวว่า ในกรณีที่การท่องเที่ยวของไทย จะก้าวไปสู่ทศวรรษหน้าอย่างมีมาตรฐานและสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล ผู้บริหารจัดการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ควรต้องมองการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และตระหนักถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของระบบนี้ เพราะทุกส่วนล้วนมีความสำคัญ และจำเป็นต้องพิจารณา 2 เรื่องหลักต่อไปนี้อย่างถี่ถ้วน คือ

1) ระบบการท่องเที่ยว (Tourism System) ซึ่ง Leiper (1979 : 390-407) อธิบายว่าการท่องเที่ยวมิใช่เป็นอุตสาหกรรม แต่หากแต่เป็นระบบเริ่มจากการที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยว ตัดสินใจเดินทางออกจากที่อยู่เดิม (Traveller Generating Region) โดยอาศัยการคมนาคมรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง (Departing Travelers) ไปยังจุดหมายปลายทาง (Tourist Destination Region) ซึ่งได้จัดเตรียมสถานที่พักรูปแบบต่าง ๆ ไว้รองรับนักท่องเที่ยว และ ณ จุดหมายปลายทางนั้น นักท่องเที่ยวจะเก็บเกี่ยวประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะส่วนที่สำคัญคือ การต้อนรับจากเจ้าของบ้าน จะเห็นได้ว่า ประสบการณ์ที่ดีหรือไม่ของนักท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับบริการของหลายองค์กร (Environments) ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องอยู่ในระบบการท่องเที่ยว (Tourism System) แม้ว่าแต่ละองค์กรจะมีบทบาทในการให้บริการที่แตกต่างกันไป แต่ทุกองค์กรก็ล้วนมีส่วนในการรับผิดชอบต่อความพึงพอใจและประสบการณ์ (Customer Satisfaction) โดยรวมของนักท่องเที่ยวด้วยกันทั้งสิ้น

2) ลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Tourism Products) ซึ่ง Leiper (1990) อธิบายว่า ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวมีลักษณะเป็น "Partial Industrialization" คือ มี 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยน (Market activities) โดยนักท่องเที่ยวซื้อบริการจากภาคเอกชน และส่วนที่สองไม่มีการแลกเปลี่ยน ไม่ได้มีไว้เพื่อขาย แต่หากเป็นสาธารณสมบัติ (Public Good) เช่น คนไทยที่มีความเอื้ออาทร วัฒนธรรมไทยที่มีความเป็นเอกลักษณ์ สิ่งเหล่านี้อยู่นอกเหนือการควบคุมของภาคเอกชน และเป็นส่วนหนึ่งซึ่งต้องแบ่งปันและใช้ร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้าน (Hostcommunity) ซึ่งส่วนนี้ทำให้ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากการขายสินค้าอื่น ๆ เพราะจะต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน ต้องอาศัยความร่วมมืออย่างใกล้ชิด การท่องเที่ยวจึงนำไปสู่ประโยชน์แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง

มนัส สุวรรณ และคณะ (2541 : 6) กล่าวว่า การพิจารณาการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายนั้น จำเป็นต้องพิจารณา ระบบย่อย และองค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยว บทบาทหน้าที่ของแต่ละองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น รวมถึงการพิจารณาสภาพแวดล้อมของระบบ การท่องเที่ยวด้วย ซึ่ง “ระบบการท่องเที่ยว (Tourism System)” ที่สำคัญจำแนกได้เป็น 3 ระบบ ดังนี้ คือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource) ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะหมายถึง สภาพทางกายภาพ ซึ่งอาจเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติ หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ตลอดจน วัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่น

2. การบริการการท่องเที่ยว (Tourism Services) ได้แก่การให้บริการเพื่อการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่มีผลเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น ๆ

3. การตลาดท่องเที่ยว (Tourism Marketing) เป็นส่วนของความต้องการในการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ ซึ่งหมายรวมถึง กิจกรรม รูปแบบ หรือกระบวนการที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ภักดี รัตนผล (2544 : 4-6) ได้กล่าวเสริมถึง “ระบบการท่องเที่ยว” เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนว่า ปัจจัยสำคัญในด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านตลาดการท่องเที่ยว และด้านบริการท่องเที่ยวจะต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน นำมาพิจารณาร่วมกับระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม สภาพเศรษฐกิจและสังคม องค์การและการมีส่วนร่วมของรัฐและเอกชน รวมทั้งระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องในทิศทางปัจจุบันและอนาคต ทั้งควรเป็นไปในลักษณะที่ภาครัฐเป็นหน่วยงานสนับสนุนโดยท้องถิ่น ชุมชน และภาคเอกชนเป็นหน่วยดำเนินการบริหารจัดการภายใต้วัตถุประสงค์ร่วมกัน คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีเหตุผลสนับสนุนใน 4 ประการคือ

1. ตามข้อบัญญัติรัฐธรรมนูญในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ และความรู้สึกในความเป็นเจ้าของต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นและชุมชนของตนเอง

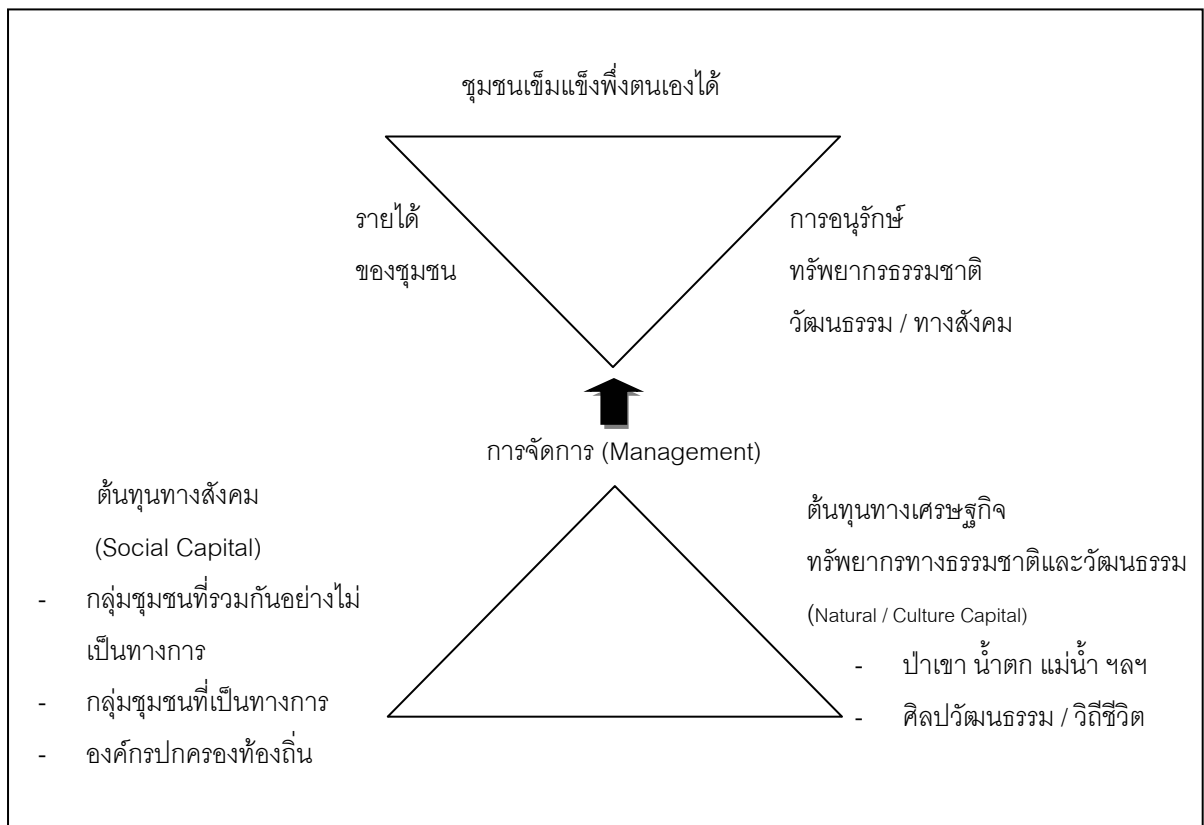
3. ข้อกำหนดและแนวทางในการกระจายอำนาจในการจัดการงบประมาณ และการคลังจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคลงสู่ท้องถิ่น จะส่งผลให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะดึงดูดและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นและชุมชนของตนเอง

4. จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏว่า คนในท้องถิ่นย่อมจะมีความรู้สึกรักและหวงแหนทรัพยากรที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวของเขาเองมากกว่าคนอื่น

นอกจากนี้ ยังกล่าวเสริมว่า วิธีการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อที่จะดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ท้องถิ่น ชุมชนและภาคเอกชนให้มีความเหมาะสมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งขอบเขต ภารกิจ และวิธีการดำเนินการนั้น เริ่มจากต้องให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมนับตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมดูแลรักษา และร่วมรับผลประโยชน์ ในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวในท้องถิ่น และชุมชนของตนเอง

ด้วยเหตุผลข้างต้น ภาคิ รัตนผล (2544 : 11) จึงให้ความเห็นว่า องค์กรที่ เหมาะสมที่สุดจะเป็นผู้บริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคือ ชุมชน และองค์กรปกครอง ท้องถิ่นระดับล่างสุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากเป็นเจ้าของพื้นที่ เจ้าของทรัพยากร การท่องเที่ยวที่มีความผูกพันแนบแน่นกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมของตนมา ตั้งแต่เกิดจนตาย

อาจกล่าวได้ว่า ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ท้องถิ่น และชุมชน ต่อการ ส่งเสริมการท่องเที่ยวจะสามารถสร้างรายได้ให้แก่จังหวัดและประชาชนในท้องถิ่น ช่วยพัฒนาและ ยกกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น ประการสำคัญ ทำให้ชุมชนและท้องถิ่นมีความ รับผิดชอบและมีความรัก หวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติที่เขามีอยู่ ความสามัคคี ความร่วมมือ ร่วมใจ ความรับผิดชอบต่อที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น จัดได้ว่าเป็น “ทุนทางสังคม” ซึ่งควร จะนำมามุ่งใช้เพื่อการพัฒนาส่งเสริมและจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน มากกว่าการใช้ “ทุนทาง เศรษฐกิจ” เพียงอย่างเดียว กล่าวอีกนัยหนึ่ง ในแต่ละชุมชนชนบท มีต้นทุนที่สำคัญอยู่ 2 ประการ คือ ต้นทุนทางสังคม และต้นทุนทางเศรษฐกิจที่เป็นทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมอยู่เป็น พื้นฐานหรือต้นทุนสำหรับการพัฒนาท่องเที่ยวของตนเองอยู่แล้ว โดยสรุปเป็นตัวแบบ (paradigm) ของการจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้ “พลังต้นทุนของชุมชน” เป็นพื้นฐานได้ดังนี้

ภาพประกอบ 2.1 แสดงตัวแบบ (paradigm) ของการจัดการการท่องเที่ยว

โดยใช้ “พลังต้นทุนของต้นทุน” เป็นพื้นฐาน

ที่มา : ปรับจากภาพของ ภักดี รัตนผล (2544 : 11)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า “การจัดการ (management)” ที่มีประสิทธิภาพจะเป็นตัวเชื่อมโยงพลังหรือต้นทุนทั้งสองด้านถูกใช้อย่างเหมาะสมเพื่อการท่องเที่ยว อันจะส่งผลให้ชุมชนมีรายได้ของตนเองเพียงพอที่จะไม่ต้องพึ่งพาสังคมภายนอก กลายเป็นชุมชนเข้มแข็ง

พึ่งตนเองได้และที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ ผลพลอยได้ที่จะส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตดั้งเดิมมีความยั่งยืนตลอดไป

รุ่งทิพ ว่องปฏิการ (2544 : 18-20) สรุปขอเสนอแนะของ DRV (Deutcher Reiseburo and Reiseveranstalter Verband) เกี่ยวกับแบบแผนด้านการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้บริโภคนิยมในยุคนี้ ซึ่งนอกจากต้องการความมีคุณภาพ ต้องการที่จะได้รับประสบการณ์ที่ดีเลิศแล้ว และมีความอ่อนไหวในเรื่องของสิ่งแวดล้อมมากขึ้นทุกขณะว่า การจัดการทางการท่องเที่ยวจะต้องใช้วิธีการแนวใหม่ให้ความสำคัญกับองค์รวม หรือที่เรียกว่า “Comprehensive Holistic Response” โดยแต่ละคนแต่ละฝ่ายต้องร่วมมือกัน เริ่มต้นจากการวางแผนให้มีการโยงใยระหว่างส่วนต่าง ๆ และหากเป็นไปได้ แต่ละส่วนจะต้องมีการสื่อสารระหว่างกัน ซึ่งข้อดีของวิธีการนี้คือ ช่วยทำให้เกิดความคิดใหม่ ๆ โดยเฉพาะโอกาสที่จะพัฒนาให้ทันกับสภาพการณ์ ซึ่งจะทำให้ได้รับผลตอบแทนอย่างมากมาย

ยศ สันตสมบัติ (2544 : 39-40) กล่าวว่า การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ต้องให้ความสนใจกับการสร้างความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น ให้ชุมชนท้องถิ่นเป็นคนพัฒนาและมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเพื่อการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นจุดขายของภาคเหนือจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนา เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวใหม่มากขึ้น ทั้งจำเป็นต้องมีการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ การมีส่วนร่วมในชุมชน การวางแผนการจัดการท่องเที่ยว การทำ R&D นอกจากนี้จะต้องให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทหลักในการจัดการ โดยสร้างแรงจูงใจให้เขาได้รับผลประโยชน์จากการอนุรักษ์ภายใต้ระบบการจัดการสมัยใหม่ที่นิยมใช้กันทั่วโลก เรียกว่า “Co-management” ต้องเป็นการจัดการร่วมแบบพหุภาคีระหว่างรัฐและประชาชน รวมกลุ่มบุคคลหลายฝ่ายมาทำงานร่วมกันโดยการช่วยเหลือสนับสนุน ซึ่งไม่ใช่มีเฉพาะเรื่องเงินเพียงอย่างเดียว ต้องมีการสนับสนุนด้านความรู้ และการให้คำปรึกษาด้วย”

วีระพันธ์ ชินวัตร และคณะ (2544 : 4-2,4-3) กล่าวถึงกลยุทธ์ในเชิงการจัดการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีข้อปฏิบัติเรียงลำดับความสำคัญดังนี้คือ

- ความคิดริเริ่มต้องมาจากผู้คนในชุมชนเอง อาจเกิดจากการเข้าใจสภาวะปัญหา หรือได้รับข้อมูลข่าวสาร แล้วนำมาประมวล
- เริ่มจากทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น มองเห็นจุดแข็ง จุดอ่อน ของแต่ละทรัพยากร

- มีการร่วมมือร่วมใจ รูปแบบเป็นไปโดยเสรีภาพไม่มีการบังคับ สม่ครใจ ตั้งใจ และสนใจที่จะร่วมด้วยตนเอง โดยมีแกนนำเป็นผู้ขยายผลการร่วมมือร่วมใจนั้น ซึ่งมีทั้งแกนนำอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

- มีการสร้างแกนนำรุ่นเยาว์ขึ้นมาทดแทนอย่างต่อเนื่อง

- ผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการร่วมมือต้องเกิดผล (Effect) และผลกระทบ (Impact) ต่อคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องในชุมชน

ปฏิญญา แสงแก้ว (2545 : 33) สรุปข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาดและการพัฒนาการท่องเที่ยวขององค์การการท่องเที่ยวโลก เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่า 1) เปลี่ยนวิธีการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนจากการพักในชุมชน (Home Stay) มาเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนโดยทั่วไป โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม 2) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านที่พักแรมใหม่ในแหล่งท่องเที่ยว 3) จะต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์ให้มากที่สุด 4) ควรมีมัคคุเทศก์นำอธิบาย เมื่อนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมหมู่บ้านหรือสวนเกษตรของชุมชน 5) ส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นในการเดินป่าให้มากที่สุด และ 6) พัฒนาโครงการธุรกิจการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้เกิดขึ้นโดยการริเริ่มของท้องถิ่น

2.1.5.4 รูปแบบและวิธีการในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม

มนัส สุวรรณ และคณะ (2541 : 45, 102) ทำการศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลและสภาตำบล ได้กล่าวสรุปว่า “แนวทางการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในอนาคต ควรผนึกเอาการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยอาศัยองค์กรท้องถิ่นเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนา โดยจะต้องมีการประสานเข้ากับพื้นที่และการปฏิบัติงานของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ รวมทั้งภาคเอกชน ทั้งนี้รัฐจะต้องกระจายอำนาจและบทบาทในการบริหารจัดการให้แก่องค์กรในระดับท้องถิ่น ได้เสนอรูปแบบให้เขามีส่วนร่วมในการดูแล รักษาทรัพยากรในพื้นที่มากขึ้นด้วย” นอกจากนี้ยังได้นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่น่าจะให้ อบต. และ สต. ได้พิจารณาตามความเหมาะสมว่าน่าจะให้มีการบริหารจัดการ อบต. และ สต. ในรูปแบบใดจาก 6 รูปแบบต่อไปนี้

- อบต. หรือ สต. ดำเนินการเอง โดยมีที่ปรึกษาจากภายนอก
- อบต. หรือ สต. ดำเนินการบริหารและจัดการเองทั้งหมด
- ดำเนินการเองโดยมีคณะกรรมการร่วมจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ดำเนินการในรูปสหกรณ์
- ให้องค์กรภายในหมู่บ้านดำเนินการเอง
- จ้างหรือให้สัมปทานกับบริษัทเอกชนจากภายนอก

จากผลของการศึกษาในพื้นที่กรณีศึกษา 9 แห่งในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย สามารถสรุปโดยภาพรวมได้ว่า “การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ความรับผิดชอบของ อบต. หรือ สต. นั้น ควรดำเนินการโดยรูปแบบที่ 3 คือ โดยคณะกรรมการร่วมจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องซึ่งจะเหมาะสมที่สุด และรองลงมาคือ รูปแบบที่ 2 ซึ่งดำเนินโดย อบต. หรือ สต. โดยมีที่ปรึกษาจากภายนอกให้ความช่วยเหลือ”

มิศรา สามารถ (2543 : 122-126) ได้เสนอรูปแบบขององค์กรที่ควรมาบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นที่น่าจะเป็นไปได้ในภาพรวมมากที่สุด 2 รูปแบบด้วยกันคือ

รูปแบบที่หนึ่ง - โดยชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของตนเองในรูปแบบของคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนกลุ่มหลายหลากที่มีอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ และมีคณะที่ปรึกษาซึ่งอาจจะประกอบด้วยผู้แทนของรัฐ ภาคธุรกิจ และภาคเอกชนให้ความช่วยเหลือแนะนำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเชิงวิชาการต่าง ๆ

รูปแบบที่สอง - โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับตัวแทนกลุ่ม เป็นผู้จัดการ ในรูปแบบนี้ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือสภาตำบล (สต.) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และคณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นผู้จัดการจัดการร่วมกับตัวแทนกลุ่มกิจกรรมที่หลากหลายในพื้นที่ และมีคณะที่ปรึกษาร่วมให้คำปรึกษาแนะนำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเชิงวิชาการสาขาต่างๆ เช่นเดียวกับรูปแบบที่หนึ่ง

ไตรรัตน์ สุนทรประภัสสร (2543 : 6) ได้เสนอแนะจากการได้ไปร่วมงาน “ทุ่งทานตะวันบาน” ที่จังหวัดลพบุรีว่า “การท่องเที่ยวนับจากนี้ไปถึงเวลาแล้วที่ต้องประสานความร่วมมือด้านชุมชน เอกชนกับภาครัฐในการมีส่วนร่วม ในการจัดการท่องเที่ยวแบบมีความสนใจพิเศษ และสามารถกระทำได้ใน 4 แนวทาง คือ

1. “ชุมชน-รัฐ” เป็นการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน และรัฐให้การสนับสนุนข้อดีของแนวทางนี้ คือ ก่อให้เกิดการกระจายผลตอบแทนอย่างเป็นธรรมต่อชุมชน เพราะเป็นการประกอบการของชุมชนโดยตรง

2. “เอกชน - ชุมชน” การสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมระหว่างธุรกิจเอกชนและชุมชน จุดเด่นของแนวทางนี้คือ การพยายามผสมผสานผลประโยชน์ที่เหมาะสมทั้ง

สองฝ่าย นั่นคือ ผู้ประกอบการได้ผลตอบแทนในการประกอบการที่สามารถสร้างจุดเด่นให้แตกต่างจากผู้ประกอบการอื่น ในขณะที่ชุมชนซึ่งมีบทบาทในการช่วยดึงดูคนักท่องเที่ยวก็มีส่วนแบ่งในผลตอบแทนนั้นด้วย

3. “เอกชน - รัฐ” เป็นแนวทางที่เกิดขึ้นในระดับประเทศหรือระดับเมือง โดยรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลท้องถิ่นร่วมมือกับผู้ประกอบการในการพัฒนาการท่องเที่ยว

4. “รัฐ - ชุมชน - เอกชน” สิ่งสำคัญในการพัฒนาของแนวทางนี้ก็คือ การสร้างความเห็นพ้องต้องกันของทั้ง 3 ส่วน โดยชุมชนควรมีโอกาสในการกำหนดการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการกระจายผลตอบแทนที่เป็นธรรม และเกิดการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่รัฐและเอกชนให้การสนับสนุนการบริหารที่ชุมชนไม่สามารถให้บริการเองได้

วรรณพร วณิชชานุกร (2540) เสนอว่า การบริหารจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะมีรูปแบบในการบริหารใน 2 ระดับ คือ ระดับแนวนอนซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้อง และระดับแนวตั้ง คือ หน่วยงานของรัฐในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมทั้งองค์กรที่ไม่ใช่ของรัฐบาล แต่มีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวแทนปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวม และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แรงงาน ความรู้ ตามอำนาจของผู้คนในท้องถิ่นได้

Adhikary, M. (1995) ได้เสนอรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว “7's Model” เพื่อปรับใช้กับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไว้ดังนี้

1. Strategy หมายถึง กลยุทธ์ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความผสมผสานกลมกลืนกันระหว่างวัตถุประสงค์ การจัดลำดับความสำคัญ การควบคุม และขอบเขตของกิจกรรมต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมที่สุดซึ่งต้องประกอบไปด้วยกลยุทธ์ในการวางแผนการดำเนินงานที่สามารถปฏิบัติได้ และต้องเป็นไปตามนโยบายของการท่องเที่ยวแห่งชาติด้วย เช่น บริษัทที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อที่จะสามารถหากกลยุทธ์ที่เหมาะสมที่นำไปสู่เป้าหมายนั้น

2. Structure หมายถึง โครงสร้างในองค์กรซึ่งควรจะเกี่ยวข้องข้องกับการจัดลำดับขั้นและการแบ่งหน้าที่ให้เหมาะสม เพราะมีโครงสร้างที่ดีจะเป็นกุญแจที่สำคัญนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม โครงสร้างองค์กรยังขึ้นอยู่กับรูปแบบของ RASI ด้วย ซึ่งหมายถึงความรับผิดชอบ (Responsibility) อำนาจหน้าที่ (Authority) การสนับสนุน (Support) และข่าวสารข้อมูล (information)

3. System หมายถึง ระบบในการจัดการการท่องเที่ยวซึ่งมีความหมายที่ครอบคลุมไปถึงระบบการจัดการข้อมูล การดำเนินงาน การปฏิบัติการ การเงิน การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การตลาดและระบบอื่น ๆ ด้วย โดยทุกระบบต้องมีการประสานความร่วมมือกัน และมีความสัมพันธ์กันในทุกขั้นตอน

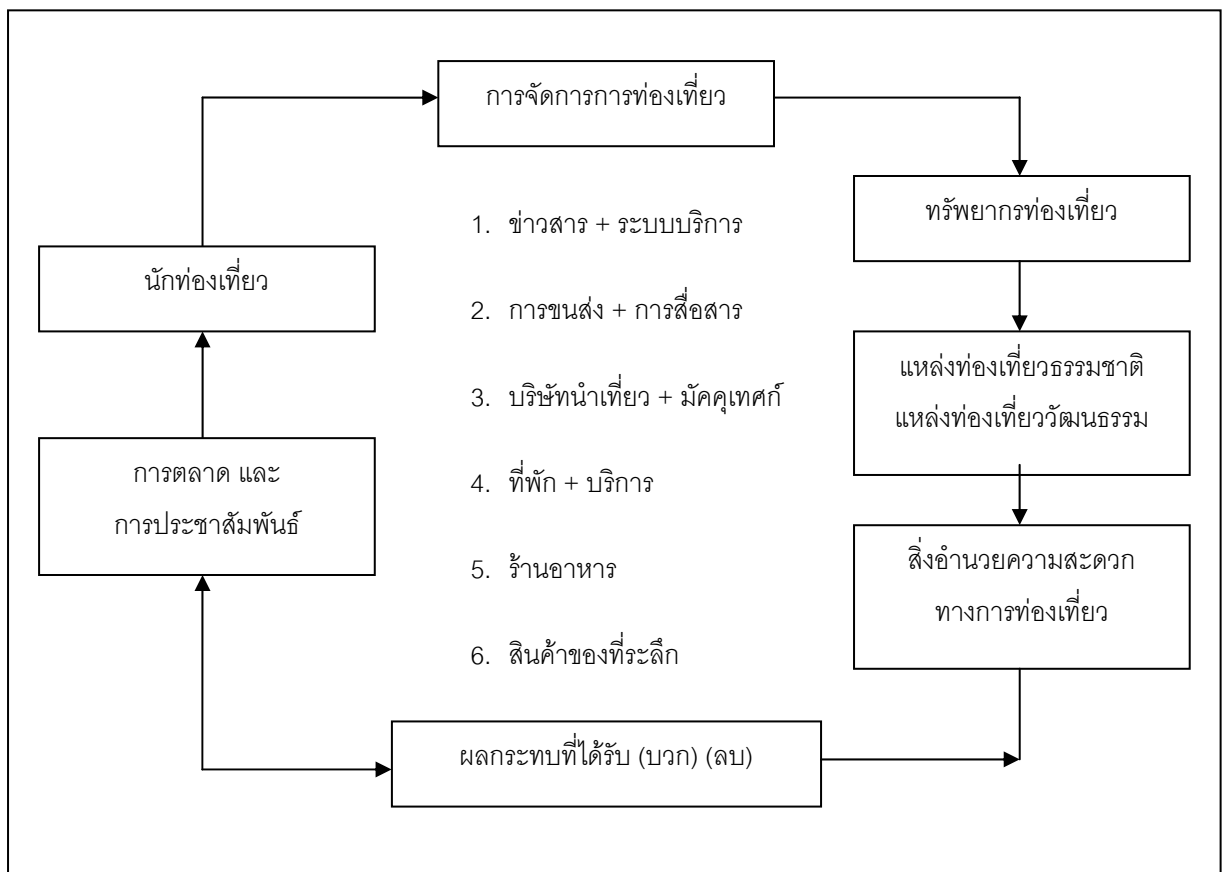
4. Staff บุคลากรนับเป็นส่วนที่สำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยเฉพาะบุคคลที่ทำหน้าที่บริการนักท่องเที่ยว จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยคัดสรรบุคคลที่มีความละเอียดรอบคอบ มีความผูกพันกับงาน มีความรับผิดชอบให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวด้วยความเต็มใจ มีความจริงใจ ซื่อสัตย์ ทำงานดี ประสพผลสำเร็จ และสามารถทำให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจเป็นสำคัญ

5. Skill ในการทำงานทุกอย่างจะต้องอาศัยความชำนาญงาน จึงจะดีและมีประสิทธิภาพ โดยขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 อย่าง คือ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติต่องาน ความรู้ในงานเป็นต้น สิ่งจำเป็นอันดับแรกในการที่จะทำให้การทำงานต่าง ๆ มีประสิทธิภาพ ความรู้ไม่ได้หมายถึงเพียงแต่รู้ว่าจะทำอะไร แต่ต้องรู้ทุกอย่างว่า คืออะไร ที่ไหน อย่างไร และทำไม รวมทั้งเข้าใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ซึ่งความรู้ที่นั่นอาจจะเป็นความรู้ที่เป็นทางการซึ่งได้มาจากประสบการณ์ในการทำงานก็ได้ ดังนั้น ผู้ที่ทำงานด้านธุรกิจการท่องเที่ยวควรจะมีทั้งความรู้และทักษะเฉพาะทางเป็นพิเศษด้วย

6. Style หมายถึง การรวมกันระหว่าง Staff และ Skill แต่ละคนจะมีรูปแบบในการดำเนินงานที่แตกต่างกัน และในแต่ละพื้นที่จะมีรูปแบบที่แตกต่างกันในการจัดการ โดยปกติจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ Top down style เป็นการสั่งจากผู้บังคับบัญชาลงสู่ผู้ใต้บังคับบัญชาในรูปแบบนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่พอใจเพราะไม่ชอบถูกสั่งให้ทำตาม แต่มักจะชอบมีคฤเทศก์ที่มีส่วนร่วมพูดคุยให้คำแนะนำมากกว่า และ Bottom-up ซึ่งตรงกันข้ามกับรูปแบบแรก คือ จะเป็นการร่วมกันในการวางแผน การดำเนินการได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย จึงมักเป็นรูปแบบที่นำมาซึ่งความสำเร็จในการจัดการ

7. Share หมายถึง การแบ่งปันเวลา การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็นความรู้ซึ่งนำไปสู่การจัดการการท่องเที่ยวได้ดีที่สุด นักท่องเที่ยวแต่ละประเทศจะมีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์จะทำให้ได้รับความรู้มากมายที่เป็นประโยชน์ ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น โดยเฉพาะผู้ที่เริ่มจะทำธุรกิจทางการท่องเที่ยวควรจะได้นำข้อมูลต่าง ๆ มาวางแผนเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2544 : 4-6) กล่าวถึง การจัดการการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบทว่า ต้องมองในภาพรวมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการจัดการบริการการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและสัมพันธ์เป็นวงจร ต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบ เพราะแต่ละส่วนมีผลกระทบต่ออีกและกัน โดยอธิบายสรุปได้ดังนี้

ภาพประกอบ 2.2 แสดงภาพรวมขององค์ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ที่มา : จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2544 : 5)

1. ข้าราชการและการบริการข้อมูลต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวควรรู้จักก่อนเดินทาง ควรมีการจัดการให้พร้อม เผยแพร่ให้กว้างขวาง รวมทั้งการตอบข้อมูลทางโทรศัพท์ต้องชัดเจน

2. การขนส่งและการสื่อสาร การขนส่ง ต้องคำนึงถึงความสะดวกในการเข้าถึงของยานพาหนะ กำหนดการเดินทางและอัตราค่าบริการที่ชัดเจน ส่วนการสื่อสาร หมายถึง ระบบการโทรศัพท์ ระบบการส่งจอง ควรทันสมัยตามกระแสโลก (E-mail, E-Commerce, E-Tourist) รวมถึงการบริการจัดส่งพัสดุในระบบต่าง ๆ

3. การนำชมสถานที่และการจัดการบริการอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ เช่น เส้นทางเที่ยวชมในหมู่บ้านโดยอาจจัดการเส้นทางแบบเป็นวงรอบหรือวงกลม ควรมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่รอบรู้นำชม แต่ต้องสามารถใช้ภาษาการสื่อสารได้ชัดเจน ดูแลรักษาหมู่บ้านให้สะอาดและคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิม การจัดกิจกรรมเพิ่มเติมในหมู่บ้าน เพื่อสร้างงานบริการเพิ่มขึ้น ต้องแจ้งรายการและราคาค่าบริการให้ชัดเจน ควรทำป้ายชี้ทาง ทำป้ายสื่อความหมาย เพื่อความสะดวกในการเดินทาง หรืออาจทำหนังสือคู่มือนำชมหมู่บ้านไว้เพื่อจำหน่าย ควรจัดบริการห้องสุขา (สะอาด) ไว้ด้วย

4. ถ้ามีการบริการที่พัก ต้องสะอาดได้ระดับมาตรฐานสากลของการบริการ

5. การจัดทำอาหารต้องสะอาด คำนึงถึงสุขอนามัยและคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยว ราคาชัดเจน ควรมีการจัดระบบรักษาสิ่งแวดล้อมที่ดี

6. การจัดทำสินค้าของที่ระลึก ต้องคำนึงถึงความมีเอกลักษณ์ท้องถิ่น ปรับปรุงรูปแบบ สี สัน ตามรสนิยมของตลาด ควรเป็นผลิตภัณฑ์ที่สะอาด (Green and Clean Product) มีระบบการจัดการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมพื้นบ้าน ควรสร้างมาตรฐานสินค้าให้ได้ระดับสากล กำหนดราคาสินค้าใช้ชัดเจน ทั้งการบรรจุหีบห่อที่สะดวกในการถือ

7. กิจกรรมในหมู่บ้าน ควรคงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมดั้งเดิม และจัดการให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อความบันเทิงและการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น อันเป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมท้องถิ่นกันและกัน

8. การรักษาความปลอดภัย จะต้องมีการจัดการอย่างมีระบบ คำนึงถึงหลักการเป็นเจ้าของบ้านที่ดี ดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ทั้งนี้ ยังได้แนะนำวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้คณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนในหมู่บ้านซึ่งรับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยว จะต้องร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน และร่วมกันจัดการ ดังนี้

- ควรจัดให้มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ ประเมินผลการจัดการ ค้นหาสาเหตุของปัญหา จุดอ่อนต่าง ๆ เพื่อร่วมกันปรับปรุงให้มีเอกลักษณ์อย่างดั้งเดิม เพิ่มคุณภาพบริการอำนวยความสะดวกให้มากขึ้นในระดับสากล โดยอาจต้องติดต่อขอให้พี่ปรึกษาจาก

สถาบันการศึกษา รับผิดชอบการให้ความรู้ด้านการพัฒนาท้องถิ่น เป็นคณะทำงานร่วมอีกคณะหนึ่ง

- พิจารณาคณะบุคคลในหมู่บ้านว่า ต้องให้ความรู้เพิ่มเติม โดยอาจจัดอบรมให้ความรู้ในหมู่บ้าน ให้ทุนการศึกษาไปทำงานเพื่อนำตัวอย่างแบบอย่างมาจัดการ หรือพิจารณาให้ทุนการศึกษาเจ้าหน้าที่ในหมู่บ้านเข้ารับการศึกษาในบางหลักสูตรเพิ่มเติมที่สถาบันการศึกษาในพื้นที่

- พิจารณาจัดทำแผนส่งเสริมการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแผนการตลาด การโฆษณา ให้ข้อมูลข่าวสารกระจายถึงนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ โดยผ่านสื่อมวลชน ทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค นานาชาติ ทุกระดับ ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่และการบริการด้วย

มธุรส ปรวบไพรี (2545 : 29) กล่าวสรุปว่า “การจัดการที่ดีย่อมทำให้เกิดการคัดเลือกนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และมีจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนอันจะส่งผลถึงการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในพื้นที่นั้น”

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2544 : 306) กล่าวว่าสาระสำคัญของการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน คือ “ชุมชนสามารถกำหนดพื้นที่ท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้รุกรานพื้นที่ส่วนตัวของชุมชนมากเกินไป และสามารถกำหนดกฎระเบียบเพื่อไม่ให้นักท่องเที่ยวทำลายสภาพแวดล้อมในพื้นที่ท่องเที่ยว อีกทั้งยังสามารถกำหนดการจ้างงานในธุรกิจการบริการที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวเพื่อให้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจกระจายตัวอย่างทั่วถึง”

จากแนวคิดข้างต้น ผู้ศึกษาพอจะสรุปได้ว่า รูปแบบและวิธีการในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม จะต้องเป็นการผนึกกำลังกันด้วยความสมัครใจของสมาชิกในชุมชนท้องถิ่นเป็นอันดับแรก ต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานในฐานะตัวแทนของชุมชน พร้อมกับการประสานงานและการสนับสนุนจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรภาคเอกชนและภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ชุมชนอาจดำเนินการเองได้โดยอิสระ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพและความพร้อมของชุมชนในด้านแหล่งท่องเที่ยวบุคลากร งบประมาณการจัดการการท่องเที่ยวและการจัดการเชิงธุรกิจของชุมชนนั้น ๆ

2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันดำรงราชานุภาพ (2546) ได้อธิบายความหมายของการจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำอย่างมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎี

และแนวคิดที่เหมาะสม ยิ่งไปกว่านั้นยังคงต้องคำนึงถึงสภาพที่แท้จริง รวมทั้งข้อจำกัดต่าง ๆ ของสังคมและสภาพแวดล้อม การกำหนดแนวทาง มาตรการ และแผนปฏิบัติการที่ดี ต้องคำนึงถึงกรอบความคิดที่ได้กำหนดไว้ มิฉะนั้น การจัดการท่องเที่ยวจะดำเนินไปอย่างไรทิศทางและประสบความสำเร็จ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) (2537) ได้สรุปการจัดการการท่องเที่ยว คือ การกระทำอย่างมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎี และแนวคิดที่เหมาะสม ยิ่งไปกว่านั้น ต้องคำนึงถึงสภาพที่แท้จริง รวมทั้งข้อจำกัดต่าง ๆ ของสังคมและสภาพแวดล้อม การกำหนดแนวทาง มาตรการ และแผนปฏิบัติการที่ดีต้องคำนึงถึงกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ มิฉะนั้นการจัดการท่องเที่ยวจะดำเนินไปอย่างไรทิศทางประสบความสำเร็จ ได้มีนโยบายการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยว 2540 - 2546 ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม และทรัพยากรการท่องเที่ยวควบคู่กับสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงคุณภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เพื่อให้สามารถรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวในระยะยาว และคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์และมรดกของชาติเพิ่มมากขึ้น

2. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชนในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมมือแก้ไข หรือป้องกันปัญหาการท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มีคุณค่า ช่วยดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

3. สนับสนุนการพัฒนาปัจจัยการให้อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความจริงก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะระบบการให้บริการข้อมูลข่าวสาร โดยเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทั้งภายในและระหว่างประเทศ

4. ส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งในด้านการพัฒนาและการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยว ร่วมทั้งพัฒนาระบบเครือข่ายคมนาคมขนส่ง และสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการบริการการท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภูมิภาคนี้

5. ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรในชาติให้เป็นนักท่องเที่ยวที่ดี มีความรักความหวงแหนและช่วยทำนุบำรุงทรัพยากรมรดกการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมตลอดจนมีความโอบอ้อมอารีให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยน้ำใจไมตรี อันดีงามสืบไป

6. ส่งเสริมการผลิตบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีปริมาณสอดคล้องกับความต้องการมีคุณภาพได้มาตรฐานในระดับนานาชาติเพื่อรองรับการนโยบายการเปิดเสรีด้านการค้าการบริการตลอดจนสนับสนุนให้บุคลากรชาวไทยมีงานทำในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

7. กำกับดูแลให้นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับความคุ้มครองพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวละเมิดคุ้มครอง พุทธศักราช 2535

8. ผลักดันให้มีการตรวจชั้นมาตรฐานต่าง ๆ ในการให้ความคุ้มครองรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างจริงจังต่อเนื่องตลอดไป

9. ส่งเสริมเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีคุณภาพเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น พักอยู่นานวัน ใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น และเดินทางกระจายไปทั่วภูมิภาค โดยคำนึงถึงขีดความสามารถหรือข้อจำกัดในการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง

10. สร้างค่านิยมให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มการเดินทางท่องเที่ยวและใช้จ่ายใช้สอยภายในประเทศกระจายไปสู่ภูมิภาคตลอดปี เพื่อเพิ่มดุลการท่องเที่ยงให้มีมากขึ้น และเป็นการกระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่น อันจะเกิดเป็นผลดีต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศต่อไป

11. พิจารณาประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวเท่าที่จำเป็น และเหมาะสมในลักษณะของการลงทุนร่วมทุน หรือให้การส่งเสริมสนับสนุนการลงทุนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

คณะกรรมการการท่องเที่ยวและกีฬา (2540) กล่าวว่า การจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน หมายถึง การจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย ซึ่งกระบวนการการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประกอบด้วย

1. การจัดการพื้นที่ ได้แก่ การจัดการเขตการใช้ประโยชน์ (Zoning) การศึกษาขีดจำกัดการรองรับได้ของพื้นที่ การกำหนดมาตรการการใช้ประโยชน์ปลูกสร้างอาคาร และปรับปรุงพื้นที่การควบคุมการท่องเที่ยว การใช้มาตรการป้องกันและลดผลกระทบในพื้นที่

2. การให้การศึกษและการสื่อความหมาย ได้แก่ การส่งเสริมให้สถานที่ให้ความรู้ทุกรูปแบบ ส่งเสริมกิจกรรมที่ให้ความรู้และสร้างความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการบริการที่มีคุณภาพ ส่งเสริมการใช้มัคคุเทศก์เฉพาะถิ่น จัดเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศและให้การศึกษากับชุมชน

3. การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ มุ่งกิจกรรมที่ไม่มีผลกระทบต่อทางสิ่งแวดล้อมหรือสามารถป้องกันแก้ไขได้ ส่งเสริมกิจกรรมให้มีความรู้ จัดให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มจัดการกิจกรรมให้มีความสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว บริษัทนำเที่ยว และคนในท้องถิ่น

4. การบริการการท่องเที่ยว ได้แก่ การส่งเสริมการบริการที่มีความรับผิดชอบต่อสร้างการมีส่วนร่วมด้านการบริการของชุมชน กำหนดรูปแบบการบริการให้มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม อบรมคุณภาพบุคลากร และสนับสนุนการบริการที่ได้มาตรฐาน

5. การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและลดผลกระทบ ได้แก่ กำหนดมาตรการจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอย กำหนดมาตรการป้องกันและกำจัดสิ่งปฏิกูล ควบคุมแบบอาคาร กวดขันกับกิจกรรมที่ทำลายสภาพแวดล้อม

สถาบันดำรงราชานุภาพ (2541) ได้เสนอถึงหลักการบริการและจัดการการท่องเที่ยวว่า ประกอบด้วย

- ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยพิจารณาจากที่ตั้งกิจกรรม ความพร้อมและความต้องการของชุมชน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบของการเป็นคณะกรรมการ การรับผิดชอบดำเนินรายการ การสนับสนุนภาครัฐ เป็นต้น

- องค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่ เช่น สภาตำบล องค์กรบริหารส่วนตำบล กำหนดผู้ใหญ่บ้านและผู้นำท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสนับสนุนแผนงาน โครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งการสนับสนุนการดำเนินการองค์กรประชาชนอื่น ๆ

- ธุรกิจการท่องเที่ยว องค์กรท้องถิ่น องค์กรด้านสิ่งแวดล้อมและรัฐ มีหน้าที่จะต้องทำงานร่วมกันอย่างเสมอภาคกันประชาชนในท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโครงการต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่

ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2547) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนหมายถึง การท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และผู้เป็นเจ้าของ ภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติที่รับได้ และตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชนชนบทธรรมนิยมประเพณีที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว อีกทั้งประชาชนทุกส่วนต้องได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคกัน รวมถึงมีการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ยังสามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และระบบนิเวศของท้องถิ่นนั้นไว้ได้

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) (มปป.) ได้ช่วยบัญญัติคำจำกัดความของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ว่า หมายถึงการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพ โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้ได้นานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุดและใช้เป็นประโยชน์ได้ยาวนานที่สุด

จากแนวคิดข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า การจัดการการท่องเที่ยว เป็นการกระทำที่มีเป้าหมาย หลักการ ทฤษฎี และแนวคิดที่เหมาะสม มีการจัดการระบบการท่องเที่ยว การบริหาร และการตลาดการท่องเที่ยว โดยอาศัยชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินการ เพื่อเพิ่มศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและนำไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

2.1.7 บริบทแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

2.1.7.1 ลักษณะทางกายภาพและสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านรวมมิตร

สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดเชียงราย (2543) หมู่บ้านรวมมิตรตั้งอยู่ หมู่ที่ 2 ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยมีพื้นที่หมู่บ้านทั้งหมดประมาณ 2,472 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ในการอยู่อาศัย 150 ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 816 ไร่ ที่สาธารณะ (ป่าช้า) 6 ไร่ และที่เขตป่าชุมชน 1,500 ไร่ บ้านรวมมิตร มีครัวเรือนทั้งหมด 193 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 954 คน รายได้เฉลี่ย 9,020 บาท ต่อปี บ้านรวมมิตรมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ บ้านห้วยทรายขาว หมู่ 3
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ บ้านแคววังคำ หมู่ 12
ทิศเหนือ	ติดต่อกับ บ้านห้วยแม่ซ้าย หมู่ 11
ทิศใต้	ติดแม่น้ำกก

บ้านรวมมิตร ตั้งเป็นหมู่บ้านโดยชนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งรกรากเป็นชาวกะเหรี่ยงมาจากจังหวัดเชียงใหม่ เริ่มตั้งหมู่บ้านครั้งแรกมีประมาณ 6 ครอบครัว โดยใช้ชื่อหมู่บ้านครั้งแรกตามชื่อของผู้นำ คืออ้านคู้ ต่อมาได้อพยพออกจากหมู่บ้านไปอาศัยอยู่บริเวณบ้านน้ำลาด อำเภอแม่เมือง จังหวัดเชียงราย เพื่อความปลอดภัย และหลังสงครามก็ได้กลับเข้ามาตั้งหมู่บ้านอีกครั้งโดยใช้ชื่อว่า บ้านแม่กกเหนือ และได้เปลี่ยนชื่อเป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยงรวมมิตร ในปี พ.ศ. 2499 เนื่องจากมีชนกลุ่มอื่นอพยพเข้ามาอยู่มากขึ้น

บ้านรวมมิตรหรือบ้านกะเหรี่ยงรวมมิตร เป็นหมู่บ้านที่มีชนกลุ่มต่าง ๆ อาศัยรวมกันมากที่สุดหมู่บ้านหนึ่ง มีทั้งหมด 9 ชนเผ่า ได้แก่ กะเหรี่ยง ม้ง อาข่า ลาหู่ ลีซอ ลีวะ ไทยลื้อ ละว้า และเย้า ชาวบ้านส่วนใหญ่ ร้อยละ 85 เป็นชาวกะเหรี่ยง และอีกร้อยละ 15 เป็นชนเผ่าต่าง ๆ กระจายอยู่ในหมู่บ้าน

ศาสนาที่นับถือ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ รองลงมาคือศาสนาพุทธและกลุ่มที่นับถือผีมีจำนวนน้อยที่สุด กลุ่มที่ยังนับถือผี ส่วนใหญ่จะเป็นชนเผ่าอาข่าและมุเซอที่มีอายุมากแล้ว

อาชีพหลักของคนในหมู่บ้าน คือการทำเกษตรกรรม กลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพนี้ คือชนกลุ่มกะเหรี่ยง ได้แก่ การทำไร่ ทำสวน อาชีพรองลงมา คือการค้าขาย โดยส่วนใหญ่เป็นการขายของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบอาชีพดังกล่าว ได้แก่ อีโก้ มุเซอ เย้า และแม่ัว

ลักษณะการปกครองบ้านรวมมิตรได้ทำการปกครองโดยผู้นำหมู่บ้าน ที่มาจากการเลือกของคนในหมู่บ้านเมื่อ ปี 2534 เป็นต้นมา เนื่องจากมีหลายชนเผ่าอีกทั้งยังเป็นหมู่บ้านการท่องเที่ยว จึงต้องการการปกครองที่เป็นระเบียบแบบแผนที่เหมาะสมและเป็นกลางมากที่สุด

2.1.7.2 การเข้าถึงบ้านรวมมิตร การเข้าถึงบ้านรวมมิตร สามารถใช้ได้ทั้งทางบก และทางน้ำ

ทางบก สามารถเข้าถึงได้หลายเส้นทาง แต่เส้นทางที่เป็นที่นิยมมี 2 เส้นทาง คือ

- เส้นทางจากอำเภอเมือง – ตำบลริมกก – อบต.แม่ยาว – บ้านรวมมิตร ระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร เป็นเส้นทางถนนลาดยาง

- เส้นทางจากอำเภอเมือง – ตำบลดอยฮาง – ผ่านด่านหน้าเรือนจำกลางจังหวัดเชียงราย – บ้านรวมมิตร ระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร

ทางน้ำ

- ขึ้นเรือที่ท่าเรือเชียงรายเชิงสะพานแม่ฟ้าหลวง ล่องเรือขึ้นไปทางจังหวัดเชียงใหม่ใช้เวลาประมาณ 40 นาที หมู่บ้านรวมมิตรจะอยู่ด้านขวามือ

- ขึ้นเรือที่ท่าเรือ อำเภอท่าตอน จังหวัดเชียงใหม่ ล่องเรือลงมาโดยใช้เวลาประมาณ 4-5 ชั่วโมง และการล่องแพ โดยใช้เวลา ประมาณ 2 วัน เนื่องจากต้องแวะพักค้างคืนระหว่างทาง เพราะแพไม่สามารถทำความเร็วได้เท่ากับเรือ แต่การล่องแพปัจจุบันอาจไม่ค่อยได้รับ

ความนิยมเนื่องจากไม้ไผ่ลดจำนวนลง ทำให้ค่าใช้จ่ายในการล่องแพมีราคาสูงขึ้น เมื่อล่องเรือ หรือแพ มาตามเส้นทางท่าตอน – เชียงราย บ้านรวมมิตร จะอยู่ด้านซ้ายมือ

เส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำมีความสะดวกกับนักท่องเที่ยวพอสมควร ทางบกสามารถใช้ได้ตลอดปี ส่วนเส้นทางทางน้ำอาจมีอันตรายในช่วงน้ำหลาก หน้าฝนควรหลีกเลี่ยง

2.1.7.3 จุดเด่นของหมู่บ้านรวมมิตร

ด้วยสภาพหมู่บ้านที่อยู่ห่างจากในตัวเมืองเชียงรายเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของหมู่บ้านรวมมิตรและยังเป็นหมู่บ้านที่ยังคงสภาพป่าไม้ที่เป็นธรรมชาติ ทำให้นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสกับธรรมชาติ และในหมู่บ้านยังมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ได้แก่

การเดินป่า (Trekking) บริษัทนำเที่ยวนิยมพานักท่องเที่ยวเดินป่าโดยใช้จุดเริ่มต้นที่หมู่บ้านรวมมิตรเนื่องจากสามารถเริ่มต้นจากการใช้หรือเริ่มจากการเดินเท้าเปล่าก็ได้ และในปัจจุบันหมู่บ้านรวมมิตรยังเป็นจุดต้นทางของการเดินป่าอีกด้วย

การนั่งช้าง (Elephant Riding) เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและชาวไทยในความเชื่อและแสนรู้ของช้างสามารถนั่งช้างรอบหมู่บ้านหรือนั่งชมทัศนียภาพของป่าและหมู่บ้านชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่อยู่ริมแม่น้ำกกบริเวณใกล้เคียง ซึ่งปัจจุบันมีช้างให้บริการจำนวน 40 เชือก เหมาะสมกับสภาพพื้นที่หมู่บ้านและพอเพียงพอต่อการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

การล่องเรือ (Boat Trip) เป็นรายการที่น่าสนใจอีกรายการหนึ่งของการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย และการล่องเรือจากท่าตอนมายังเชียงรายหรือการล่องเรือจากท่าเรือเชียงรายเลียบบฝั่งแม่น้ำกก ก็จะต้องมาแวะพักที่หมู่บ้านรวมมิตรเพื่อนั่งช้างหรือเริ่มต้นการเดินทางหรือแวะชมวิถีชีวิตของชาวบ้าน

วิถีชีวิตของชนพื้นเมืองหรือชนกลุ่มน้อย (Hilltribe Village) ศึกษาถึงความแตกต่างที่น่าเรียนรู้ของวิถีชีวิตของชนกลุ่มน้อยหลายเผ่าที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ทำให้ทราบถึงวัฒนธรรม ชนบวชนิยมประเพณี และความเป็นอยู่เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรมมากขึ้น

สินค้าของที่ระลึก (Souvenir) เป็นสินค้าของชนพื้นเมืองที่ผลิตขึ้นมาเพื่อสะท้อนให้เห็นอีกรูปแบบหนึ่งของวัฒนธรรมที่หลากหลาย ความสามารถและภูมิปัญญาชาวบ้าน

ด้วยสภาพธรรมชาติที่ยังมีพื้นที่ป่าไม้ที่ให้ความอุดมสมบูรณ์ในหมู่บ้าน ประกอบกับมีแม่น้ำกกไหลผ่าน มีภูเขาล้อมรอบ รวมถึงความหลากหลายของวิถีชีวิตชนเผ่ากลุ่มต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านรวมมิตร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ล้วนเป็นจุดดึงดูดความสนใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในหมู่บ้านรวมมิตรเพิ่มจำนวนมากขึ้น ชาวบ้านจะตระหนักถึงการพัฒนาหมู่บ้านในอนาคตมากขึ้นเพียงใด หน่วยงานรัฐและองค์กรเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะให้ข้อมูลการพัฒนาในอนาคตแก่ชาวบ้านเพียงพอและชัดเจนหรือไม่ คงต้องมีแนวทางที่ชัดเจนและอยู่ที่ความพร้อมของทุกฝ่าย เพื่อที่การพัฒนาของหมู่บ้านจะได้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมและเป็นไปอย่างห่วงใยสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของชาวบ้านมากที่สุด

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุพรรณ ชำนาญกิจ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาทัวร์ช้างบ้านรวมมิตร ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า ศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวบ้านรวมมิตร ด้านการเข้าถึงและการคมนาคมมีความสะดวกทั้งทางรถยนต์ รถตู้ รถบัส และทางเรือหางยาว ด้านสิ่งดึงดูดใจมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ มีช้างบริการนักท่องเที่ยว มีร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชาวเขาและมีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกยังมีไม่เพียงพอ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการและส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง มีทั้งปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกได้แก่ สภาพเศรษฐกิจตกต่ำ ราคาน้ำมันแพง โรคซาร์ และโรคไข้หวัดนก ปัจจัยภายในได้แก่ ความไม่เพียงพอทางด้านโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว มีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวน้อยทำให้นักท่องเที่ยวไม่มีโอกาสเลือก ปัญหาด้านการจัดการเกี่ยวกับการขายสินค้าและบริการที่ไม่ได้มาตรฐาน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมท่องเที่ยวยังจำกัดอยู่ในบางชนเผ่าเท่านั้น ทำให้เกิดขัดแย้งเมื่อร่วมกับกิจกรรมภายในหมู่บ้าน ข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาทัวร์ช้างบ้านรวมมิตรคือหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุงสถานที่และสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับบริการนักท่องเที่ยวด้านกิจกรรมควรจัดกิจกรรมเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ในปัจจุบันเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีทางเลือกมากขึ้น ด้านการจัดการควรปรับปรุงด้านสภาพแวดล้อมให้ดีและเหมาะสม จัดระบบด้านการขายสินค้าและบริการให้เป็นมาตรฐาน เพิ่มการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และปรับปรุงด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ให้คำปรึกษา ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แก่ ผู้นำชุมชน ประชาชน ครู ผู้ประกอบการร้านค้า ชมรมทัวร์ช้าง ควรมีส่วนร่วมใน

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทั่วทั้งจังหวัด โดยมีการสร้างความพร้อมของชุมชน และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในกิจกรรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมของชุมชนมากขึ้น

เสาวนีย์ กันทะเสน (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการสภาพแวดล้อมและกิจกรรมทางการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาหมู่บ้านรวมมิตร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคาดหวังมากต่อการจัดการสภาพแวดล้อมและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากต่อการจัดการสภาพแวดล้อมและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกทุก ๆ กรณีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยสำคัญส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวในด้าน เพศ อายุ และภูมิภาคที่แตกต่างกัน มีความคาดหวังต่อการจัดการสภาพแวดล้อมและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยสำคัญส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวในด้าน เพศ อายุ และภูมิภาคที่แตกต่างกัน มีความคาดหวังต่อการจัดการสภาพแวดล้อมและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วรรณนิศา เขียวคำปัน (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอาข่า ดอยแม่ฮ่องมู จังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.30 มีอายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 122 คิดเป็นร้อยละ 30.50 มีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 61.50 ส่วนสถานภาพสมรส มีจำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 58.00 ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 133 คิดเป็นร้อยละ 33.30 อีกทั้งยังมีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 15,001 บาทขึ้นไป จำนวน 292 คน คิดเป็นร้อยละ 73.00 ตลอดจนมีเชื้อชาติเป็นชาวไทย จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และชาวต่างประเทศ จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 พบว่า ความคิดเห็นด้านการจัดการการท่องเที่ยวในด้านทรัพยากรธรรมชาติ พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความสะอาด ความสวยงามของสถานที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้านบริการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในด้านอรรถประโยชน์ของชนเผ่า/เจ้าหน้าที่รัฐ/อาสาสมัครท่องเที่ยวในด้านการตลาดท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยและ

ชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในด้านความเหมาะสมของสื่อแนะนำแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวสิ่งอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับนักท่องเที่ยว จำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอาข่าของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ พบว่าส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกและมีสาเหตุสำคัญที่สุดในการเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอาข่าให้เหตุผลในการเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวคืออยากจะมาสัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่า ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอาข่าของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ส่วนใหญ่จะมากับบริษัททัวร์หรือบริษัทนำเที่ยวและจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวครั้งนี้โดยเฉลี่ย 9.34 คน ราคาค่าที่พักในการเดินทางมาท่องเที่ยวครั้งนี้เฉลี่ย 1,516.65 บาท/คน/คืน การจองที่พักส่วนใหญ่จะจองที่พักโดยการจองผ่านบริษัทตัวแทนนำเที่ยว

สุจิตราภา พันธวิไล (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา บ้านหล่อชา (อาข่า) ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่าด้านรูปแบบและวิธีการจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วมบ้านหล่อชา นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความพอใจในการจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วมในระดับมาก ทั้งด้านสิ่งดึงดูดใจ ความพร้อมของบุคลากรและคณะกรรมการจัดการหมู่บ้าน การมีส่วนร่วมของชุมชน และสิ่งอำนวยความสะดวก ยกเว้นด้านการเข้าถึง ซึ่งมีความพอใจระดับปานกลาง ด้านรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาการจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วมในอนาคต พบว่า องค์การเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนจะต้องเป็นเอกเทศภายใต้การจัดการ 3 รูปแบบโดยคำนึงถึงศักยภาพ และความเข้มแข็งของชุมชนในการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยหลักควรมีการพัฒนาทักษะด้านการจัดการและด้านการตลาดด้วยตนเอง

จิรยุทธ บุญแต่ง (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาทัศนคติและความประทับใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อประเทศไทย พบว่าปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศก่อนเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย คือ 1) วัฒนธรรมและประเพณีไทย 2) แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมรดกโลก 3) แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ 4) อาหารไทย 5) ที่พัก 6) การจับจ่ายซื้อของและของที่ระลึก และสิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจระหว่างที่พำนักในประเทศไทย คือ 1) วัฒนธรรมและประเพณีไทย 2) แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมรดกโลก 3) แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ 4) อาหารไทย 5) ที่พัก 6) การจับจ่ายซื้อของและของที่ระลึก

นอกจากนี้ผลของการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวก่อนเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ส่วนใหญ่รู้จักประเทศไทยจากสื่อบุคคล ได้แก่ 1) ญาติ/พี่น้อง /เพื่อน เป็นต้น รองลงมาคือ 2) สื่อ อินเทอร์เน็ต 3) แผ่นพับและสื่อข้อมูลจากแหล่งนักท่องเที่ยวอื่น ๆ รวมทั้งบริษัทนำเที่ยว ช่วงที่พำนักในประเทศไทยปัญหาซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เผชิญคือ ปัญหาด้านการจราจร ปัญหาเกี่ยวกับการสื่อสารที่คนไทยทั่วไปโดยเฉพาะชาวบ้านในแหล่งท่องเที่ยวไม่สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ ปัญหาด้านมลภาวะ แต่อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังมีภาพลักษณ์ที่ค่อนข้างดี กล่าวคือ ในทัศนคติของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ รู้สึกดีหลังจากได้เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยนอกจากนั้นนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ระบุว่าแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่เกี่ยวกับประเทศไทยเชื่อถือได้ แต่ก็ยังมีบางข้อมูลที่ได้รับก่อนมาท่องเที่ยวที่มีการบิดเบือนกับข้อเท็จจริงที่ได้มาพบด้วยตนเอง กล่าวคือ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์โรคเอดส์ โสเภณี เรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ยาเสพติด รวมทั้งเศรษฐกิจไทย ในแง่การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ประเทศไทยสื่อที่ควรจะได้รับ การสนับสนุนยุคข่าวสารในปัจจุบันสื่อสมัยใหม่เช่น อินเทอร์เน็ต เป็นสื่อที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรใช้ประโยชน์จากสื่อนี้ให้มากขึ้น ประกอบกับ สำนักงานการท่องเที่ยวประเทศไทยในต่างประเทศควรทำหน้าที่การตลาดแบบครบวงจรให้ได้ในกลุ่มประเทศที่ตั้งสำนักงาน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปลูกฝังและสร้างความรู้สึกร่วมกันในการรักษาสาธารณสมบัติ แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้เกิดกับประชาชน และต้องดำเนินการอย่างเข้มงวดและจริงจัง นอกจากนั้นควรเผยแพร่ และสร้างความภูมิใจให้เกิดขึ้นกับคนไทยว่า อัญญาศัยและวิถีปฏิบัติที่คนไทยมีต่อชาวต่างประเทศได้รับความชื่นชม และความประทับใจจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศอย่างมาก

สุพรรณนา หัศภาค (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศให้มาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยด้านศิลปวัฒนธรรม เป็นอันดับแรกที่ดึงดูดให้เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ รองลงมา คือปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ปัจจัยด้านการบริการและอัญญาศัยไมตรีของชาวเชียงใหม่ ปัจจัยด้านความปลอดภัย ปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายต่ำ และปัจจัยอื่น ๆ ตามลำดับ และเมื่อทำการวิเคราะห์นักท่องเที่ยวแยกตามกลุ่ม เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ และถิ่นที่อยู่อาศัย พบว่าปัจจัยด้านศิลปวัฒนธรรมยังคงเป็นปัจจัยที่ดึงดูดเป็นอันดับแรกและผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศทั้งก่อนและหลังจากการเดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ ยังคงพบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศยังคงให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นอันดับหนึ่ง

ปัจจัยรองลงมาคือปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ปัจจัยด้านการบริการและอสังหาริมทรัพย์ของชาวเชียงใหม่ ปัจจัยด้านความปลอดภัย และปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายต่ำตามลำดับ สำหรับปัญหาที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศพบมากที่สุดคือปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม และรองลงาคือปัญหาผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวไม่มีคุณภาพ

ธีระวิทย์ พรายแย้ม (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในการมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่เดินทางมาจากทวีปยุโรปและประเทศสหรัฐอเมริกามากที่สุด โดยส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 15 -24 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ส่วนใหญ่ทำงานในบริษัทเอกชน และมีรายได้น้อยกว่า 1,000 US\$ ต่อเดือน นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาพักผ่อนในจังหวัดเชียงใหม่มากที่สุด แหล่งข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ได้ทราบจากเพื่อน/ญาติมากที่สุด และเพียงพอแก่ความต้องการของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่ไม่เคยมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่มาก่อน และเดินทางโดยเครื่องบินจากกรุงเทพมหานคร และเดินทางโดยสายการบินไทยมากที่สุด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางโดยไม่ใช้บริการบริษัททัวร์ ระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวพำนักอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ประมาณ 4-7 วัน ซึ่งเพียงพอต่อความต้องการ และนิยมที่จะพักในโรงแรมมากที่สุด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ค่าใช้จ่ายทางด้านที่พัก ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการทัวร์ ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและของที่ระลึก ค่าใช้จ่ายทางด้านอาหาร และเครื่องดื่มมีราคาถูก ปัจจัยที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ สภาพภูมิทัศน์ที่สวยงาม, ความเป็นมิตรของผู้คน, วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตของคนท้องถิ่น, โบราณสถานและสถานที่ประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่ และอากาศที่ปราศจากมลพิษ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้แก่ ปัญหามลพิษทางน้ำและทางอากาศ และการเอารัดเอาเปรียบ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการเดินทางกลับมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่อีกครั้ง สิ่งที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต้องการให้อนุรักษ์ไว้ในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ โบราณสถานที่เก่าแก่, ความเป็นมิตรของผู้คนในท้องถิ่น, ธรรมชาติที่สวยงาม และวัฒนธรรมที่ดีงาม สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการให้ปรับปรุงได้แก่ ปัญหาการจราจรที่ติดขัดกับสภาพถนนที่คับแคบ, ปัญหามลพิษทางอากาศและน้ำ, ปรับปรุงด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของ

จังหวัดเชียงใหม่, ปัญหาด้านความสะดวกของโบราณสถานที่เก่าแก่ ตลาดสด อาหาร และไนท์บาร์ซ่า, ปัญหาทางเดินเท้า และปัญหาสิทธิสตรีมิให้ขายบริการทางเพศ แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวประทับใจในจังหวัดเชียงใหม่ได้แก่ ภูเขา, น้ำตก, ทิวป่า, น้ำพุร้อน, วัด,อนุสาวรีย์, งานแสดงวัฒนธรรม และงานประเพณีทางเหนือมีระดับความพอใจอยู่ในระดับสูง

วิชานันท์ ผ่องศรี และสมพงษ์ ธงไชย (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การสร้างสรรค์รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการพื้นที่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการท่องเที่ยวในรูปแบบท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น เดินป่า ชมวิวทิวทัศน์ ล่องแพชมแม่น้ำโขง ท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตของชุมชน ท่องเที่ยวผจญภัย รูปแบบการท่องเที่ยวเหล่านี้เป็นรูปแบบที่มีอยู่แล้วในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนในพื้นที่ศึกษา นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน นั่นหมายถึง การไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวทราบ หรือการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน เพราะการท่องเที่ยวที่มีการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่อยู่ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน เช่น การชมการทอผ้า ชมผลิตภัณฑ์ การเที่ยวในสวนเกษตร เป็นต้น นักท่องเที่ยวจะกลับมาเที่ยวอีกถ้ามีโอกาสและจะเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน ถ้ามีการพัฒนาการบริการท่องเที่ยวในทุก ๆ ด้าน นั่นคือทำให้เกิดรูปแบบเชิงบูรณาการของการท่องเที่ยว คือ การผสมผสานรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชนและมีความพร้อมในองค์ประกอบของการท่องเที่ยวทั้งหมด

2.3 สรุป

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของคณะผู้วิจัยสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยมีวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันออกไป ทั้งที่เป็นการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ การเดินทางเพื่อศึกษาหาความรู้หรือแม้กระทั่งเพื่อติดต่อธุรกิจที่เป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน ซึ่งการท่องเที่ยวมีรูปแบบที่หลากหลาย โดยการท่องเที่ยวเชิงชุมชนเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ ซึ่งคนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เช่น การจำหน่ายสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน กิจกรรมการแสดง วัฒนธรรม กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน และกิจกรรมพักผ่อนในหมู่บ้าน จึงจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องของการตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นตลาดบริการที่ลูกค้ามีอิสระในการเลือกบริโภคสินค้าและบริการ การตลาดการท่องเที่ยวประกอบด้วย ผู้ซื้อและผู้ขาย ซึ่งสินค้าและบริการมีทั้ง

เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสินค้าที่มนุษย์สร้างขึ้น สินค้าบริการเหล่านี้มีความสำคัญในการดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยวที่จะซื้อสินค้าและบริการ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือชุมชนที่มีความสำคัญและจะขาดเสียไม่ได้ในการพัฒนาและจัดการดำเนินงานต่าง ๆ การมีส่วนร่วมจะต้องมีจุดประสงค์สำคัญในการให้ชุมชนได้ร่วมรับผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันในทุกขั้นตอนของการมีส่วนร่วมจะต้องเป็นไปโดยความสมัครใจและความตั้งใจจริงของชุมชนอย่างแท้จริง ทั้งการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมกันติดตามประเมินผล เพื่อสรุปและนำข้อบกพร่องต่าง ๆ มาพัฒนาปรับปรุงแก้ไขอุปสรรคของการดำเนินงานและการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และรูปแบบและวิธีการในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม จะต้องเป็นการผนึกกำลังกันด้วยความสมัครใจของสมาชิกในชุมชนท้องถิ่นเป็นอันดับแรก ต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานในฐานะตัวแทนของชุมชน พร้อมกับการประสานงานและการสนับสนุนจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรภาคเอกชนและภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ชุมชนอาจดำเนินการเองได้โดยอิสระ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพและความพร้อมของชุมชนในด้านแหล่งท่องเที่ยว บุคลากร งบประมาณ การจัดการการท่องเที่ยว และการจัดการเชิงธุรกิจของชุมชนนั้น ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว และนำไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมุ่งศึกษาถึงรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ได้ดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์และคำถามการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ โดยมีกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล รูปแบบการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์และคำถามการวิจัย ดังนี้

คำถามการวิจัยข้อที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นอย่างไร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงชุมชนในพื้นที่หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ในช่วงระยะเวลาที่ทำการเก็บข้อมูลตามพื้นที่การวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย เพื่อหาค่าสถิติพื้นฐานอันประกอบด้วยค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) วิเคราะห์ความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย โดยใช้สถิติทดสอบ t-test, One-Way ANOVA, LSD และ Chi-Square ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows

คำถามการวิจัยข้อที่ 2 **ความคิดเห็นด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นอย่างไร**
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงชุมชนในพื้นที่หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ในช่วงระยะเวลาที่ทำการเก็บข้อมูลตามพื้นที่การวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าความถี่ (Frequency) คิดเป็นร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อให้ได้ประเด็นเกี่ยวกับความคิดเห็นด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

คำถามการวิจัยข้อที่ 3 **รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตรที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต้องการเป็นอย่างไร**
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงชุมชนในพื้นที่หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ในช่วงระยะเวลาที่ทำการเก็บข้อมูลตามพื้นที่การวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) หาค่าความถี่ (Frequency) คิดเป็นร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อให้ได้ประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตรที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต้องการ

คำถามงานวิจัยข้อที่ 4 แนวทางการสร้างรูปแบบและกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงชุมชนที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและนำไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ครบวงจรอย่างไร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 2, ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว, ผู้นำชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร, ผู้ประกอบการร้านค้าต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การประชุมเพื่อระดมความคิดเห็น

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผลจากความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 2, ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว, ผู้นำชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร, ผู้ประกอบการร้านค้าต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

การวิเคราะห์ข้อมูล จากการรวบรวมผลการศึกษาทั้งหมดประกอบการวิเคราะห์บริบทชุมชนและการจัดประชุมภาคีเพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกัน ได้แก่ ตัวแทนชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ, ตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ, ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 2, ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว จังหวัดเชียงราย, ผู้นำชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร, ตัวแทนภาคเอกชน, และผู้ประกอบการร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและนำไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ครบวงจร

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงชุมชนในพื้นที่หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ในช่วงระยะเวลาที่ทำการเก็บข้อมูล

ตามพื้นที่การวิจัย ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงใช้วิธีคำนวณหากลุ่มตัวอย่าง และกำหนดค่าระดับความเชื่อมั่น 95% (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2549) โดยใช้สูตร

เมื่อ	n	แทน	จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง
	Z	แทน	ค่ามาตรฐานที่ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้คือ 95% ฉะนั้น จะมีค่า
	e	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนที่จะยอมให้เกิดขึ้นได้ โดยกำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อน 5% = 0.05

โดยแทนค่าได้ ดังนี้

$$N = \frac{(1.96)^2}{4(0.05)^2} = 384.16 \text{ หรือ } 385 \text{ คน}$$

และเพื่อให้การเก็บข้อมูลของแบบสอบถามครอบคลุมสมบูรณ์ จึงมีการสำรวจแบบสอบถามไว้ 4% ของขนาดกลุ่มตัวอย่างได้เท่ากับ 15 ตัวอย่าง ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 400 คน

การสุ่มตัวอย่างสำหรับงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน เพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างที่จะทำการเก็บข้อมูลที่ได้คำนวณไว้แล้ว ซึ่งมีวิธีการสุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยเลือกเฉพาะนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ได้จัดเตรียมไว้นำไปเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย จนครบจำนวน 400 ชุด

การกำหนดหัวข้อการจัดประชุมภาคีด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนโดยใช้ข้อมูลเบื้องต้นจากผลของการวิเคราะห์ข้อมูลและตอบคำถามวิจัยในข้อที่ 4 เพื่อระดมความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะจากตัวแทนชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ, ตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ, ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 2, ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว จังหวัดเชียงราย, ผู้นำชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร, ตัวแทนมัคคุเทศก์, และผู้ประกอบการร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย
- ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- วิเคราะห์จากกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ของการวิจัย และคำถามการวิจัย
- สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบบสอบถาม ในแบบสอบถามประกอบด้วย คำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามปลายเปิดแบบเลือกตอบ ได้แก่

ข้อที่ 1 เพศ ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง โดยระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale)

ข้อที่ 2 อายุ ได้แก่ ระดับการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale)

แสดงช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในแบบสอบถาม

- 15 - 24 ปี
- 25 - 34 ปี
- 35 - 44 ปี

- 45 - 54 ปี
- 55 ปีขึ้นไป

ดังนี้

ข้อที่ 3 ระดับการศึกษา ระดับการวัดข้อมูลเป็นประเภทนามบัญญัติ (Nominal scale)

- ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ปริญญาตรี
- สูงกว่าปริญญาตรี

ข้อที่ 4 สถานภาพ ระดับการวัดข้อมูลเป็นประเภทบัญญัติ (Nominal scale) ดังนี้

- โสด
- สมรส
- หม้าย/หย่าร้าง
- แยกกันอยู่

ข้อที่ 5 ประเทศ (ภูมิภาค) ระดับการวัดข้อมูลเป็นแบบอัตราส่วน (Ratio scale)

ข้อที่ 6 อาชีพ ระดับการวัดข้อมูลเป็นประเภทนามบัญญัติ (Nominal scale) ดังนี้

- นักเรียนนักศึกษา
- ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว
- พ่อบ้าน/แม่บ้าน
- พนักงาน/ลูกจ้าง
- อื่น ๆ

ข้อที่ 7 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการวัดข้อมูลเป็นประเภทเรียงลำดับ (Ordinal scale)

ดังนี้

- น้อยกว่า US\$ 10,000
- US\$ 10,000-30,000
- US\$ 30,001-50,000
- US\$ 50,0001 ขึ้นไป

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด และปลายเปิด ลักษณะคำถามที่ให้เลือกหลายคำตอบ (Multiple Choices) และผู้ตอบแบบสอบถามเลือกเพียงคำตอบเดียว (Check List) ระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale)

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยว ด้านการตลาดการท่องเที่ยว โดยใช้แบบสอบถามปลายปิด (Close-Ended Response Question) โดยแบบสอบถามเป็น Likert scale จำนวน 19 ข้อ ซึ่งแบ่งระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเป็น 5 ระดับ จัดเป็นการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval scale) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ การคำนวณหาอันตรภาคชั้นเพื่อการแปรผลคะแนนในแต่ละช่วง โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลเป็นอันตรภาคชั้น มี 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ระดับ 4 หมายถึง	เห็นด้วย
ระดับ 3 หมายถึง	ไม่แน่ใจ
ระดับ 2 หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
ระดับ 1 หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เกณฑ์การประมาณค่าคะแนนที่ได้จากการวัดข้อมูลจากแบบสอบถาม เป็นการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) ซึ่งผู้วิจัยใช้สูตรคำนวณหาความกว้างของชั้น (กัลยา วาณิชย์บัญชา. 2549 : 29)

$$\frac{\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น}}{\text{จำนวนชั้น}} = 0.8$$

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.21 - 5.00	หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.41 - 4.20	หมายถึง เห็นด้วย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.61 - 3.40	หมายถึง ไม่แน่ใจ
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.81 - 2.60	หมายถึง ไม่เห็นด้วย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.80	หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความต้องการต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม ด้านเอกลักษณ์ของชุมชน ด้านการละเล่นและดนตรีท้องถิ่น ด้านเทศกาลและประเพณีต่างๆ ด้านการเกษตรของชุมชน โดยใช้แบบสอบถามปลายปิด (Close-Ended Response Question) โดยแบบสอบถามเป็น Likert scale จำนวน 11 ข้อ ซึ่งแบ่งระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเป็น 5 ระดับ จัดเป็นการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval scale) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ การคำนวณหาอันตรภาคชั้นเพื่อการแปลผลคะแนนในแต่ละช่วง โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลเป็นอันตรภาคชั้น มี 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง	ต้องการมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง	ต้องการมาก
ระดับ 3 หมายถึง	ต้องการปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง	ต้องการน้อย
ระดับ 1 หมายถึง	ต้องการน้อยที่สุด

เกณฑ์การประมาณค่าคะแนนที่ได้จากการวัดข้อมูลจากแบบสอบถาม เป็นการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) ซึ่งผู้วิจัยใช้สูตรคำนวณหาความกว้างของชั้น (กัลยา วาณิชย์ปัญญา. 2549 : 29)

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \\ \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด}-\text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} &= \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.21 - 5.00	หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.41 - 4.20	หมายถึง เห็นด้วย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.61 - 3.40	หมายถึง ไม่แน่ใจ
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.81 - 2.60	หมายถึง ไม่เห็นด้วย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.80	หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3.2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น และปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในหมู่บ้านรวมมิตรจังหวัดเชียงราย ที่เป็นประชากรของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 100 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ที่เรียกว่า “สัมประสิทธิ์แอลฟา” โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่าระดับ 0.75 จากนั้นพิจารณาแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อจัดทำแบบสอบถามจำนวน 400 ชุดต่อไป

ขั้นตอนในการกำหนดหัวข้อการจัดประชุมภาคีด้านการท่องเที่ยว

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากผลของการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด
2. กำหนดหัวข้อการจัดการประชุมการจัดประชุมภาคีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องระดมความคิดเห็นร่วมกันจากตัวแทนชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ, ตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ, ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 2, ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว จังหวัดเชียงราย, ผู้นำชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร, ตัวแทนมัคคุเทศก์, และผู้ประกอบการร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

ค่าความเชื่อมั่นของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา กรณีศึกษา :
หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

ตาราง 3.1 แสดงค่าความเชื่อมั่นของข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อรูปแบบ
การท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

ค่าความเชื่อมั่นของข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	ค่าความ เชื่อมั่น
ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	ตอนที่ 3 ข้อที่ 1.1-1.8 0.80
ด้านการบริการการท่องเที่ยว	ตอนที่ 3 ข้อที่ 2.1-2.8 0.88
ด้านการตลาด	ตอนที่ 3 ข้อที่ 3.1-3.3 0.71
ค่าความเชื่อมั่นของข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของ นักท่องเที่ยวที่มีต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชน	ตอนที่ 3 ทั้งหมด รวม 19 ข้อ 0.87

ตาราง 3.2 แสดงค่าความเชื่อมั่นของความต้องการต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชน
ชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

ค่าความเชื่อมั่นของความต้องการต่อรูปแบบ การท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	ค่าความ เชื่อมั่น
ด้านการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม	ตอนที่ 4 ข้อที่ 1.1-1.2 0.73
ด้านเอกลักษณ์ของชุมชน	ตอนที่ 4 ข้อที่ 2.1-2.3 0.70
ด้านการละเล่นและดนตรีท้องถิ่น	ตอนที่ 4 ข้อที่ 3.1-3.3 0.83
ด้านเทศกาลและประเพณีต่าง ๆ	ตอนที่ 4 ข้อที่ 4.1-4.2 0.88
ค่าความเชื่อมั่นของข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชน โดยรวมทุกด้าน	ตอนที่ 4 ทั้งหมด รวม 11 ข้อ 0.87
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับ	0.90

3.2.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.3.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หรือค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

- การหาค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อให้ทราบถึงลักษณะพื้นฐานของข้อมูล (พิชิต ฤทธิจรูญ. 2544 : 293)

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{ความถี่ที่ต้องการเปรียบเทียบ}}{\text{จำนวนรวมทั้งหมด}} \times 100$$

- การหาค่าเฉลี่ย (Mean) สำหรับวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อให้ทราบถึงลักษณะพื้นฐานของข้อมูล (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2544 : 39)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

\bar{x} แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

- การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อให้ทราบถึงลักษณะพื้นฐานของข้อมูล (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2544 : 65)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - [\sum x]^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนของกลุ่ม

ตัวอย่าง

$$\left[\sum x \right]^2$$

แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

$$\sum x^2$$

แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวอย่างยกกำลังสอง

n

แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

2.3.2.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อสรุปผลอ้างอิงไปยังประชากรของการวิจัยครั้งนี้ โดยสถิติที่นำมาทดสอบได้แก่

- ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน โดยใช้สูตร t-test Independent (วิเชียร เกตุสิงห์. 2541 : 80) ดังนี้

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

t

แทน

กำหนดให้ $df =$

กำหนดให้	t	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	\bar{x}_1	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	\bar{x}_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

1 s_1^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่

2 s_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่

แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

df แทน ชั้นความเป็นอิสระ

- ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มมีความเป็นอิสระต่อกัน โดยใช้สูตรการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance หรือ One-way ANOVA) (พิชิต ฤทธิจักรูญ. 2544 : 345) ดังนี้

$$F = \frac{ms_b}{ms_w} \quad df_b = k-1, \quad df_w = N-k$$

กำหนดให้ F แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤติจากการแจกแจงแบบ F เมื่อทราบนัยสำคัญ

ms_b แทน ค่าประมาณของความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

=

Ss_b แทน ผลรวมของกำลังสองของค่าเบี่ยงเบนระหว่างกลุ่ม

$\frac{Ss_w}{n-k}$	ms_w	แทน	ค่าประมาณของความแปรปรวนภายในกลุ่ม =
	Ss_w	แทน	ผลรวมของกำลังสองของค่าเบี่ยงเบนภายในกลุ่ม
	df	แทน	ชั้นความเป็นอิสระระหว่างกลุ่ม
	df_w	แทน	ชั้นความเป็นอิสระภายในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด
	k	แทน	จำนวนกลุ่ม

กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ในระดับนัยสำคัญ .05 หรือระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้สูตรตามวิธี Least Significant Difference เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยประชากร (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2545 : 161)

$$LSD =$$

เมื่อ	LSD	แทน	ค่าผลต่างนัยสำคัญที่คำนวณจากการทดสอบ
	MSE	แทน	ค่า Mean Square Error ที่ได้จากการวิเคราะห์ความแปรปรวน
	k	แทน	ค่าจำนวนกลุ่มทั้งหมดที่ใช้ทดสอบ
	n	แทน	ค่าจำนวนข้อมูลทั้งหมด

- ค่าสถิติ Chi - Square (χ^2) เป็นการทดสอบตัวแปรทั้ง 2 ตัวนั้นมีความเป็นอิสระต่อกันหรือไม่ ใช้สูตรดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2545 : 182)

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^k \frac{(O_i - E_i)^2}{E_i}$$

โดย แทน ค่าสถิติไคสแควร์

	แทน	ความถี่หรือจำนวนครั้งที่เกิดในระดับที่ 1 ที่เกิดขึ้นจริงของตัวอย่างขนาด n
	แทน	ความถี่หรือจำนวนครั้งที่ของระดับที่ 1 ที่คาดว่าจะเกิด (ภายใต้ H_0)
k	แทน	จำนวนกลุ่มหรือจำนวนระดับของตัวแปรหรือลักษณะที่ศึกษา
n	แทน	ขนาดตัวอย่าง หรือจำนวนครั้งที่ทดสอบ

2.3.2.3 สถิติที่ใช้หาคุณภาพของแบบสอบถาม

การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ใช้สูตร (พิชิต ฤทธิ์จรรยา. 2544 : 278)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{S_t^2} \right\}$$

กำหนดให้	α	แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	แทน จำนวนข้อของคำถาม
	$\sum s_i^2$	แทน ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ
	S_t^2	แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวมของแบบสอบถาม

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูล (Source of data) การวิจัย

3.3.1 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแจกแบบสอบถามแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

- จำนวน 100 ชุด (Try Out) ระหว่างเดือนตุลาคม 2552 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2552
- จำนวน 400 ชุด (Questionnaires) ระหว่างเดือนธันวาคม 2552 ถึงเดือนมีนาคม 2553

2553

3.3.2 จัดประชุมภาคีเพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกัน ได้แก่ ตัวแทนชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ, ตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ, ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 2, ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว จังหวัดเชียงราย, ผู้นำชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร, ตัวแทนมัคคุเทศก์, และผู้ประกอบการร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ในเดือนมีนาคม 2553

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล มีวิธีการ ดังนี้

3.4.1 นำแบบสอบถามที่ได้ทั้งหมด 400 ชุด มาตรวจสอบความสมบูรณ์ ทำการลงรหัส และบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดย

3.4.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และคิดเป็นร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังต่อไปนี้

- ลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1
- ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 2
- ความต้องการต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 3

3.4.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบความแตกต่างของตัวแปรแต่ละข้อต่อไปนี้

- วิเคราะห์ความแตกต่างของลักษณะประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย โดยใช้สถิติทดสอบ t-test, One-Way ANOVA, LSD และ Chi-Square เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการศึกษาทั้งหมดประกอบกับการวิเคราะห์บริบทชุมชน และการประชุมภาคีเพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกันระหว่างตัวแทนชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ, ตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ, ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 2, ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว จังหวัดเชียงราย, ผู้นำชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร, ตัวแทนมัคคุเทศก์, และผู้ประกอบการร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 4

3.5 สรุป

วิธีดำเนินการวิจัยในครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงชุมชนในพื้นที่หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายในช่วงระยะเวลาที่ทำการเก็บข้อมูลตามพื้นที่การวิจัย ซึ่งมีวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ชุด และตรวจสอบเครื่องมือโดยการนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 ตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นไว้ที่ระดับ 0.75 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ พฤติกรรมการท่องเที่ยว ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยว และความต้องการรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยหาค่าความถี่ (Frequency) คิดเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อทดสอบความแตกต่างของตัวแปรโดยใช้สถิติทดสอบ t-test, One-Way ANOVA, LSD และ Chi-Square ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมผลการศึกษาทั้งหมดประกอบกับการวิเคราะห์บริบทชุมชน และผลการประชุมภาคีเพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกันระหว่างตัวแทนชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ, ตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ, ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 2, ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว จังหวัดเชียงราย, ผู้นำชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร, ตัวแทนมัคคุเทศก์, และผู้ประกอบการร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

บทที่ 4 ผลการศึกษา และการอภิปรายผล

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมานตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 แล้วนำเสนอผลการศึกษา และการอภิปรายผล โดยเรียงลำดับตามคำถามการวิจัยข้อที่ 1-4 ดังนี้

4.1 ผลการศึกษา

คำถามการวิจัยข้อที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นอย่างไร

ผลการศึกษาสำหรับตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย จำนวน 400 ชุด นำมาประมวลผลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็น คือ ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา และลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ซึ่งผลการศึกษา ที่ได้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยได้ผลการศึกษาดังนี้

4.2.1 การวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์

ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประเทศ (ภูมิลำเนา) โดยนำเสนอในรูปแบบของความถี่ และค่าร้อยละ ปราบกฏดังตาราง

ตาราง 4.1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	188	47.0
หญิง	212	53.0
รวม	400	100.0
2. อายุ		
15 - 24 ปี	76	19.0
25 - 34 ปี	158	39.5
35 - 44 ปี	84	21.0
45 - 54 ปี	44	11.0
55 ปีขึ้นไป	38	9.5
รวม	400	100.0
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	95	23.7
ปริญญาตรี	194	48.5
สูงกว่าปริญญาตรี	111	27.8
รวม	400	100.0
4. สถานภาพ		
โสด	202	50.5
สมรส	150	37.5
หม้าย/หย่าร้าง	34	8.5
แยกกันอยู่	14	3.5
รวม	400	100.0

ตาราง 4.1 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	66	16.5
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	121	30.3
เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว	115	28.8
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	29	7.2
พนักงาน/ลูกจ้าง	57	14.2
อื่น ๆ	12	3.0
รวม	400	100.0
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
น้อยกว่า US\$ 10,000	60	15.0
US\$ 10,000-30,000	158	39.5
US\$ 30,001-50,000	128	32.0
US\$ 50,001 ขึ้นไป	54	13.5
รวม	400	100.0
7. ประเทศ (ภูมิลำเนา)		
สหรัฐอเมริกา	59	14.8
อังกฤษ	51	12.7
ออสเตรเลีย	31	7.7
ฝรั่งเศส	31	7.7
เนเธอร์แลนด์	25	6.2
อิตาลี	24	6.0
สเปน	21	5.2
อิสราเอล	21	5.2
สวีตเซอร์แลนด์	18	4.5
เยอรมนี	14	3.5
นิวซีแลนด์	14	3.5

ตาราง 4.1 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ญี่ปุ่น	14	3.5
แคนาดา	13	3.3
เดนมาร์ก	10	2.5
ฟินแลนด์	8	2.0
เบลเยียม	7	1.7
ไต้หวัน	7	1.7
สวีเดน	5	1.3
โปแลนด์	5	1.3
ฮังการี	5	1.3
ไอซ์แลนด์	5	1.3
นอร์เวย์	4	1.0
กรีซ	3	0.8
รัสเซีย	2	0.5
บราซิล	2	0.5
เม็กซิโก	1	0.3
รวม	400	100.0

จากตาราง 4.1 แสดงให้เห็นถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 400 คน จำแนกตามตัวแปรได้ดังนี้

เพศ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.0 รองลงมาคือ เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 47.0

อายุ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25 - 34 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.5 รองลงมาคืออายุระหว่าง 35 - 44 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.0 อายุระหว่าง 15 - 24 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.0 อายุระหว่าง 45 - 54 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.0 และอายุ 55 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 9.5 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 48.5 รองลงมาคือมีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 27.8 และต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 23.7 ตามลำดับ

สถานภาพ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 50.5 รองลงมาคือ สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 37.5 สถานภาพหม้าย/หย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 8.5 และสถานภาพแยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 3.5 ตามลำดับ

อาชีพ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 30.3 รองลงมาคือ เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 28.8 อาชีพนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 16.5 อาชีพพนักงาน/ลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 14.2 พ่อบ้าน/แม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 7.2 และอาชีพอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 3.0 ตามลำดับ

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง US\$ 10,000-30,000 คิดเป็นร้อยละ 39.5 รองลงมาคือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง US\$ 30,001-50,000 คิดเป็นร้อยละ 32.0 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า US\$ 10,000 คิดเป็นร้อยละ 15.0 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน US\$ 50,001 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 13.5 ตามลำดับ

ประเทศ (ภูมิลำเนา) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่เดินทางมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา คิดเป็นร้อยละ 14.8 รองลงมาคือ เดินทางมาจากประเทศอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 12.7 มาจากประเทศออสเตรเลียและฝรั่งเศส คิดเป็นร้อยละ 7.7 มาจากประเทศเนเธอร์แลนด์ คิดเป็นร้อยละ 6.2 มาจากประเทศอิตาลี คิดเป็นร้อยละ 6.0 มาจากประเทศสเปนและอิสราเอล คิดเป็นร้อยละ 5.2 มาจากประเทศสวีเดนและแคนาดา คิดเป็นร้อยละ 4.5 และมาจากประเทศต่าง ๆ อาทิ เยอรมนี นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น และแคนาดา เป็นต้น โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 34.5 ตามลำดับ

4.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ได้แก่ ลักษณะการเดินทาง วิธีการเดินทาง การรับรู้แหล่งข้อมูลข่าวสาร การพักโฮมสเตย์ (Home Stay) การจองที่พัก ปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยวที่ชื่นชอบ และกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประทับใจ โดยนำเสนอในรูปแบบของความถี่และค่าร้อยละ ดังตาราง

ตาราง 4.2 แสดงพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตรจังหวัดเชียงราย โดยแจกแจงจำนวนและค่าร้อยละ

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา		
หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย		
มาเป็นครั้งแรก	287	71.7
มากกว่า 1 ครั้ง	113	28.3
รวม	400	100.0
2. วิธีการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา		
หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย		
ด้วยตนเอง	196	49.0
บริษัททัวร์หรือบริษัทนำเที่ยว	204	51.0
รวม	400	100.0
3. การรับรู้แหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวของ		
หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย		
สื่อโทรทัศน์	19	4.8
สื่อวิทยุ	19	4.8
สื่อหนังสือพิมพ์ / นิตยสาร	40	10.0
สื่ออินเทอร์เน็ต (Internet)	153	38.2
เพื่อน/ญาติ	113	28.2
อื่น ๆ	56	14.0
รวม	400	100.0

ตาราง 4.2 (ต่อ)

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. การพักบ้านพักโฮมสเตย์ (Home Stay) ในหมู่บ้าน รวมมิตร จังหวัดเชียงราย		
พักค้างคืน	143	35.7
ไม่พักค้างคืน	257	64.3
รวม	400	100.0
5. วิธีการจองที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay)		
จองด้วยตนเอง ณ สถานที่ท่องเที่ยว	61	42.7
จองผ่านบริษัทตัวแทนนำเที่ยว	40	27.9
จองผ่านโทรศัพท์/โทรสาร	24	16.8
จองผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Internet)	18	12.6
รวม	143	100.0
6. ปัจจัยสำคัญที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงชุมชน		
ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ	138	34.5
ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว	124	31.0
ชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว	5	1.2
ความเป็นมิตรไมตรีของคนในท้องถิ่น	22	5.5
มีความปลอดภัย	2	0.5
ได้สัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่า	85	21.3
สิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอในการท่องเที่ยว	24	6.0
รวม	400	100.0

ตาราง 4.2 (ต่อ)

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. รูปแบบการท่องเที่ยวที่ชื่นชอบมากที่สุด		
ด้านการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม	99	24.8
ด้านเอกลักษณ์ชุมชน	80	20.0
ด้านการละเล่นและดนตรีท้องถิ่นของชาวไทยภูเขา	63	15.7
ด้านเทศกาลและประเพณีต่าง ๆ	54	13.4
ด้านการเกษตรของชุมชนชาวไทยภูเขา	99	24.8
ด้านภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อม	5	1.3
รวม	400	100.0
8. กิจกรรมที่ประทับใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว		
นั่งช้างเที่ยวชมหมู่บ้านรวมมิตร	166	41.4
ชมการแสดงวัฒนธรรมชนเผ่า	50	12.4
ซื้อสินค้าที่ระลึกของชนเผ่าต่าง ๆ	49	12.3
ชมงูหลามยักษ์	49	12.3
พักแบบโฮมสเตย์ (Home Stay)	29	7.3
ชม/ศึกษาวิถีชีวิตของชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร	57	14.3
รวม	400	100.0

จากตาราง 4.2 แสดงถึงจำนวนและค่าร้อยละด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ในการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

การเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 71.7 รองลงมาเดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่า 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 28.3 ตามลำดับ

วิธีการเดินทาง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวโดยบริษัททัวร์หรือบริษัทนำเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 51.0 รองลงมาเดินทางมาท่องเที่ยวด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 49.0 ตามลำดับ

การรับรู้แหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัด เชียงราย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจากสื่ออินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 38.2 รองลงมารับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเพื่อน/ญาติ คิดเป็นร้อยละ 28.2 จากแหล่งข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ ได้แก่ ตัวแทนนำเที่ยว หนังสือ Pocket book หนังสือนำเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 14.0 จากสื่อหนังสือพิมพ์/นิตยสาร คิดเป็นร้อยละ 10.0 จากสื่อวิทยุและสื่อ โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 4.8 ตามลำดับ

การพักบ้านพักโฮมสเตย์ (Home Stay) ในหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัด เชียงราย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่พักค้างคืน คิดเป็นร้อยละ 64.3 และพักค้างคืน คิดเป็นร้อยละ 35.7 ตามลำดับ

วิธีการจองที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) ผู้ตอบแบบสอบถามที่พักค้างคืนส่วนใหญ่จองที่พักด้วยตนเอง ณ สถานที่ท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 42.7 รองลงมาคือ จองผ่านบริษัทตัวแทนนำเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 27.9 จองผ่านโทรศัพท์/โทรสาร คิดเป็นร้อยละ 16.8 และจองผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Internet) 12.6 ตามลำดับ

ปัจจัยสำคัญที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัด เชียงราย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 34.5 รองลงมาคือ ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 31.0 ได้สัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่า คิดเป็นร้อยละ 21.3 มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอในการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 6.0 ความเป็นมิตรไมตรีของคนในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 5.5 ชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 1.2 และมีความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัด เชียงราย ที่ชื่นชอบมากที่สุด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ชื่นชอบด้านการเกษตรของชุมชนชาวไทยภูเขา คิดเป็นร้อยละ 24.8 รองลงมาคือ ด้านการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม คิดเป็นร้อยละ 24.8 ด้านเอกลักษณ์ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ด้านการละเล่นและดนตรีท้องถิ่นของชาวไทยภูเขา คิดเป็นร้อยละ 15.7 ด้านเทศกาลและประเพณีต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 13.4 และด้านภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 13.0 ตามลำดับ

8. กิจกรรมที่ประทับใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประทับใจการนั่งช้างเที่ยวชมหมู่บ้านรวมมิตร คิดเป็นร้อยละ 41.4 รองลงมาคือ ชม/ศึกษาวิถีชีวิตของชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร คิดเป็นร้อยละ 14.3 ชมการแสดงวัฒนธรรมชนเผ่า คิดเป็นร้อยละ 12.4 ชมทุ่งลამยักซ์ คิดเป็นร้อยละ 12.3 ซื้อสินค้าที่ระลึกของชนเผ่าต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 12.3 และพักแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) คิดเป็นร้อยละ 7.3 ตามลำดับ

ตาราง 4.3 แสดงความถี่ของจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวและค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) โดยแจกแจงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว	Minimum	Maximum	\bar{x}	S.D.
1. จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว	1	50	4.90	6.59
2. ค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay)	100	1600.00	501.09	317.35

จากตาราง 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมด้านความถี่ของจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวและค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) พบว่า จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุด 50 คน และน้อยที่สุด 1 คน ซึ่งมีจำนวนผู้ร่วมเดินทาง โดยเฉลี่ย 4.90 คน (หรือประมาณ 5 คน) โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.59 และค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) มากที่สุด 1,600 บาท/คน/คืน และน้อยที่สุด 100 บาท/คน/คืน ซึ่งมีค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) โดยเฉลี่ย 501.09 บาท/คน/คืน (หรือประมาณ 500 บาท/คน/คืน โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 317.35

4.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

ทำการวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยว ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทาง และด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) โดยนำเสนอในรูปแบบของสถิติทดสอบ t-test, One-Way ANOVA, LSD และ Chi-Square ปรากฏดังตาราง

ตาราง 4.4 แสดงผลการทดสอบพฤติกรรมกาห้องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาห้องเที่ยว จำแนกตามเพศ

พฤติกรรมกาห้องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	เพศ		
	ชาย	หญิง	รวม
1. ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ	61	77	138
2. ความหลากหลายของกิจกรรมกาห้องเที่ยว	59	65	124
3. ได้สัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่า	37	48	85
4. สิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอในการกาห้องเที่ยว	16	8	24
5. ความเป็นมิตรไมตรีของคนในท้องถิ่น	10	12	22
6. ชื่อเสียงของแหล่งกาห้องเที่ยว	5	0	5
7. มีความปลอดภัย	0	2	2
รวม	188	212	400
Pearson Chi-Square	การทดสอบ	= 12.20	
	χ^2		
	Chi-Square p	= 0.06	

จากตาราง 4.4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเพศของผู้ตอบแบบสอบถามกับพฤติกรรมกาห้องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาห้องเที่ยว โดยใช้สถิติ Chi-Square ในการทดสอบ พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมกาห้องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาห้องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.5 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวและค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) จำแนกตามเพศ

พฤติกรรมการท่องเที่ยว เชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้าน รวมมิตร จังหวัดเชียงราย		t-test of Equality of Means				
		เพศ	\bar{X}	S.D.	t	df
จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว	ชาย	4.73	6.33	-0.49	398	0.62
	หญิง	5.06	6.82			
ค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay)	ชาย	502.27	301.07	0.04	135	0.96
	หญิง	500.00	333.91			

จากตาราง 4.5 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวและค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เพศที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมมาท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวและค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.6 แสดงผลการทดสอบพฤติกรรมกาท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามอายุ

พฤติกรรมกาท่องเที่ยว เชิงชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	อายุ					รวม ขึ้นไป
	15-24 ปี	25-34 ปี	35-44 ปี	45-54 ปี	55 ปี	
1. ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ	30	58	22	15	13	138
2. ความหลากหลายของกิจกรรมกา ท่องเที่ยว	18	49	28	15	14	124
3. ได้สัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของ ชนเผ่า	18	35	18	7	7	85
4. สิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอใน กาท่องเที่ยว	6	6	9	1	2	24
5. ความเป็นมิตรไมตรีของคนใน ท้องถิ่น	3	8	7	3	1	22
6. ชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว	0	2	0	2	1	5
7. มีความปลอดภัย	1	0	0	1	0	2
รวม	76	158	84	44	38	400
Pearson Chi-Square	การทดสอบ $\chi^2 = 25.27$					
	Chi-Square p = 0.39					

จากตาราง 4.6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบอายุของผู้ตอบแบบสอบถามกับพฤติกรรมกาท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยว โดยใช้สถิติ Chi-Square ในการทดสอบ พบว่า อายุที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมกาท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.7 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามอายุ

พฤติกรรมการท่องเที่ยว เชิงชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F-Ratio	F-Prob
	ระหว่างกลุ่ม	759.245	4	189.81	4.52*	0.00
จำนวนผู้ร่วมเดินทาง มาท่องเที่ยว	ภายในกลุ่ม	16574.33	395	41.96		
	รวม	17333.57	399			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4.7 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามอายุ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance : One-way ANOVA) พบว่า อายุที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมมาท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิเคราะห์ไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนี้

ตาราง 4.8 แสดงผลการเปรียบเทียบรายคู่ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุต่างกันกับ พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวน ผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว

อายุ	15 - 24 ปี	25 - 34 ปี	35 - 44 ปี	45 - 54 ปี	55 ปีขึ้นไป
\bar{x}	3.76	4.49	4.30	6.34	8.57
15 - 24 ปี	3.76	0.90 (0.42)	1.02 (0.59)	1.22 (0.03)*	1.28 (0.00)*
25 - 34 ปี	4.49		0.87 (0.83)	1.10 (0.09)	1.17 (0.00)*
35 - 44 ปี	4.30			1.20 (0.09)	1.26 (0.00)*
45 - 54 ปี	6.34				1.43 (0.12)
55 ปีขึ้นไป	8.57				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4.8 ผลการวิเคราะห์พบว่า เมื่อเปรียบเทียบอายุของผู้ตอบแบบสอบถามกับ พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวน ผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามอายุ โดยใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% พบว่า

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่มีอายุระหว่าง 45 - 54 ปี พบว่าค่า Prob. เท่ากับ 0.03 หมายความว่า นักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ด้านจำนวนผู้ร่วม เดินทางมาท่องเที่ยวแตกต่างเป็นรายคู่กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุระหว่าง 45 - 54 ปี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว น้อยกว่านักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศที่มีอายุระหว่าง 45 - 54 ปี โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.58

ตาราง 4.9 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) จำแนกตามอายุ

พฤติกรรมการท่องเที่ยว เชิงชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F-Ratio	F-Prob
	ระหว่างกลุ่ม	1111272.86	4	277818.21	2.91*	0.02
ค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay)	ภายในกลุ่ม	12586062.90	132	95348.96		
	รวม	13697335.76	136			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4.9 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) จำแนกตามอายุ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance : One-way ANOVA) พบว่า อายุที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิเคราะห์ไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนี้

ตาราง 4.10 แสดงผลการเปรียบเทียบรายค่าของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุต่างกันกับ พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พัก โฮมสเตย์ (Home Stay)

อายุ	15 - 24 ปี	25 - 34 ปี	35 - 44 ปี	45 - 54 ปี	55 ปีขึ้นไป
\bar{x}	3.76	4.49	4.30	6.34	8.57
15 - 24 ปี	3.76	81.24 (0.31)	88.01 (0.07)	100.32 (0.00)*	105.47 (0.03)*
25 - 34 ปี	4.49		69.37 (0.28)	84.44 (0.01)*	90.49 (0.121)
35 - 44 ปี	4.30			90.97 (0.12)	96.62 (0.491)
45 - 54 ปี	6.34				107.95 (0.49)
55 ปีขึ้นไป	8.57				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4.10 ผลการวิเคราะห์พบว่า เมื่อเปรียบเทียบอายุของผู้ตอบแบบสอบถามกับ พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พัก โฮมสเตย์ (Home Stay) จำแนกตามอายุ โดยใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% พบว่า

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุระหว่าง 45 - 54 ปี พบว่าค่า Prob. เท่ากับ 0.00 หมายความว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ด้านค่าที่พัก โฮมสเตย์ (Home Stay) แตกต่างเป็นรายคู่กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุระหว่าง 45 - 54 ปี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) น้อยกว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุระหว่าง 45 - 54 ปี โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.58

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไป พบว่าค่า Prob. เท่ากับ 0.03 หมายความว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) แตกต่างเป็นรายคู่กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไป ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) น้อยกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไป โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุระหว่าง 25 - 34 ปี กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุระหว่าง 45 - 54 ปี พบว่าค่า Prob. เท่ากับ 0.01 หมายความว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุระหว่าง 25 - 34 ปี มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) แตกต่างเป็นรายคู่กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุระหว่าง 45 - 54 ปี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุระหว่าง 25 - 34 ปี มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) น้อยกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอายุระหว่าง 45 - 54 ปี โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.85

ตาราง 4.11 แสดงผลการทดสอบพฤติกรรมทางท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามระดับการศึกษา

พฤติกรรมทางท่องเที่ยว เชิงชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	ระดับการศึกษา			
	ต่ำกว่า ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี	รวม
1. ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ	33	67	38	138
2. ความหลากหลายของกิจกรรมการ ท่องเที่ยว	29	49	46	124
3. ได้สัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่า	26	44	15	85
4. สิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอในการ ท่องเที่ยว	3	17	4	24
5. ความเป็นมิตรไมตรีของคนในท้องถิ่น	4	12	6	22
6. ชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว	0	4	1	5
7. มีความปลอดภัย	0	1	1	2
รวม	95	194	111	400
Pearson Chi-Square	การทดสอบ $\chi^2 = 19.38$ Chi-Square p = 0.08			

จากตาราง 4.11 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามกับพฤติกรรมทางท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยว โดยใช้สถิติ Chi-Square ในการทดสอบ พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมทางท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.12 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวตามระดับการศึกษา

พฤติกรรมการท่องเที่ยว						
เชิงชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F-Ratio	F-Prob.
	ระหว่างกลุ่ม	22.00	2	11.00	0.25	0.77
จำนวนผู้ร่วมเดินทาง มาท่องเที่ยว	ภายในกลุ่ม	17311.57	397	43.60		
	รวม	17333.57	399			

จากตาราง 4.12 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance : One-way ANOVA) พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมมาท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.13 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) จำแนกตามระดับการศึกษา

พฤติกรรมการท่องเที่ยว เชิงชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	แหล่ง ความ แปรปรวน	SS	df	MS	F-Ratio	F-Prob
ค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay)	ระหว่าง	660157.32	2	330078.66	3.39*	0.03
	กลุ่ม					
	ภายในกลุ่ม	13037178.44	134	97292.37		
	รวม	13697335.76	136			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4.13 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance : One-way ANOVA) พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) ต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิเคราะห์ไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนี้

ตาราง 4.14 แสดงผลการเปรียบเทียบรายคู่ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีระดับการศึกษาต่างกับกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay)

ระดับการศึกษา		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
	\bar{x}	3.76	4.49	4.30
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.76		66.71 (0.01)*	75.78 (0.14)
ปริญญาตรี	4.49			64.12 (0.33)
สูงกว่าปริญญาตรี	4.30			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4.14 ผลการวิเคราะห์พบว่า เมื่อเปรียบเทียบระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% พบว่า

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี พบว่าค่า Prob. เท่ากับ 0.01 หมายความว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) แตกต่างเป็นรายคู่กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) น้อยกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.73

ตาราง 4.15 แสดงผลการทดสอบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามสถานภาพ

พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	สถานภาพ				
	โสด	สมรส	หม้าย/หย่าร้าง	แยกกันอยู่	รวม
1. ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ	76	53	7	2	138
2. ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว	57	46	14	7	124
3. ได้สัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่า	42	34	7	2	85
4. สิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอในการท่องเที่ยว	12	10	2	0	24
5. ความเป็นมิตรไมตรีของคนในท้องถิ่น	13	4	2	3	22
6. ชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว	1	3	1	0	5
7. มีความปลอดภัย	1	0	1	0	2
รวม	202	150	34	14	400
Pearson Chi-Square	การทดสอบ		$\chi^2 =$	25.28	
	Chi-Square		p =	0.11	

จากตาราง 4.15 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยว โดยใช้สถิติ Chi-Square ในการทดสอบ พบว่า สถานภาพที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.16 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามสถานภาพ

พฤติกรรมการท่องเที่ยว						
เชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F-Ratio	F-Prob.
	ระหว่างกลุ่ม	137.70	3	45.90	1.05	0.36
จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว	ภายในกลุ่ม	17195.87	396	43.42		
	รวม	17333.57	399			

จากตาราง 4.16 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามสถานภาพ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance : One-way ANOVA) พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.17 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) จำแนกตามสถานภาพ

พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F-Ratio	F-Prob
	ระหว่างกลุ่ม	1486574.20	3	495524.73	5.39*	0.00
	ภายในกลุ่ม	12210761.55	133	91810.23		
	รวม	13697335.76	136			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4.17 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) จำแนกตามสถานภาพ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance : One-way ANOVA) พบว่า สถานภาพที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายแตกต่างกัน ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิเคราะห์ไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนี้

ตาราง 4.18 แสดงผลการเปรียบเทียบรายคู่ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่มีระดับการศึกษาต่างกันกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay)

สถานภาพ	โสด	สมรส	หม้าย/หย่าร้าง	แยกกันอยู่
\bar{x}	4.51	5.65	4.14	4.35
โสด	4.51	56.76 (0.00)*	92.97 (0.03)*	103.74 (0.87)
สมรส	5.65		93.28 (0.87)	104.02 (0.06)
หม้าย/หย่าร้าง	4.14			127.44 (0.15)
แยกกันอยู่	4.35			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4.18 ผลการวิเคราะห์พบว่า เมื่อเปรียบเทียบระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) จำแนกตามสถานภาพ โดยใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% พบว่า

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีสถานภาพโสดกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีสถานภาพสมรส พบว่าค่า Prob. เท่ากับ 0.00 หมายความว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีสถานภาพโสดมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) แตกต่างเป็นรายคู่กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีสถานภาพสมรสที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีสถานภาพโสดมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) น้อยกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีสถานภาพสมรส โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.14

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีสถานภาพโสดกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง พบว่าค่า Prob. เท่ากับ 0.03 หมายความว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีสถานภาพโสดมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์

(Home Stay) แตกต่างเป็นรายคู่กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีสถานภาพโสดมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) มากกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.37

ตาราง 4.19 แสดงผลการทดสอบพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามอาชีพ

พฤติกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงชุมชน ชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	อาชีพ						รวม
	นักเรียน/ นักศึกษา	ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	เจ้าของ กิจการ/ ธุรกิจ ส่วนตัว	พ่อบ้าน/ แม่บ้าน	พนักงาน/ ลูกจ้าง	อื่นๆ	
1. ความอุดมสมบูรณ์ ของธรรมชาติ	23	51	34	7	20	3	138
2. ความหลากหลายของ กิจกรรมการท่องเที่ยว	28	41	32	10	19	4	124
3. ได้สัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ของชนเผ่า	13	16	29	8	17	2	85
4. สิ่งอำนวยความสะดวกในการ ท่องเที่ยว	13	7	7	3	4	0	24
5. ความเป็นมิตรไมตรี ของคนในท้องถิ่น	0	4	11	1	4	2	22
6. ชื่อเสียงของแหล่ง ท่องเที่ยว	0	1	2	0	1	1	5
7. มีความปลอดภัย	0	1	0	0	1	0	2
รวม	57	121	115	29	66	12	400
Pearson Chi-Square	การทดสอบ $\chi^2 = 33.14$						
	Chi-Square p = 0.31						

จากตาราง 4.19 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยว โดยใช้สถิติ Chi-Square ในการทดสอบ พบว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.20 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามอาชีพ

พฤติกรรมการท่องเที่ยว						
เชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F-Ratio	F-Prob.
	ระหว่างกลุ่ม	183.47	5	36.69	0.84	0.52
จำนวนผู้ร่วมเดินทางมา						
ท่องเที่ยว	ภายในกลุ่ม	17150.10	394	43.52		
	รวม	17333.57	399			

จากตาราง 4.20 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามอาชีพ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance : One-Way ANOVA) พบว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.21 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) จำแนกตามอาชีพ

พฤติกรรมการท่องเที่ยว						
แหล่ง						
เชียงใหม่	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F-Ratio	F-Prob
ระหว่าง		1649716.03	5	329943.20	3.58*	0.00
กลุ่ม						
ภายในกลุ่ม		12047619.73	131	91966.56		
รวม		2582.197	399			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4.21 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) จำแนกตามอาชีพ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance : One-Way ANOVA) พบว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิเคราะห์ไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนี้

ตาราง 4.22 แสดงผลการเปรียบเทียบรายคู่ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอาชีพต่างกันกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay)

อาชีพ	นักเรียน/ นักศึกษา	ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	เจ้าของ กิจการ/ ธุรกิจ ส่วนตัว	พ่อบ้าน/ แม่บ้าน	พนักงาน/ ลูกจ้าง	อื่น ๆ	
	\bar{x}	4.61	4.61	4.35	5.51	6.09	6.50
นักเรียน/นักศึกษา	4.61	99.00 (0.19)	99.53 (0.03)*	121.40 (0.00)*	108.83 (0.06)	151.62 (0.04)*	
ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	4.61		66.19 (0.22)	95.98 (0.00)*	79.49 (0.36)	132.16 (0.17)	
เจ้าของกิจการ	4.35			96.52 (0.01)*	80.14 (0.90)	132.55 (0.45)	
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	5.51				106.08 (0.01)*	149.67 (0.31)	
พนักงาน/ลูกจ้าง	6.09					139.67 (0.44)	
อื่น ๆ	6.50						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4.22 ผลการวิเคราะห์พบว่า เมื่อเปรียบเทียบระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) จำแนกตามอาชีพ โดยใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% พบว่า

(Home Stay) น้อยกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เป็นพ่อบ้าน/แม่บ้าน โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.90

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอาชีพเจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัวกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เป็นพ่อบ้าน/แม่บ้าน พบว่าค่า Prob. เท่ากับ 0.01 หมายความว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอาชีพเจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัวมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) แตกต่างเป็นรายคู่กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เป็นพ่อบ้าน/แม่บ้าน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอาชีพเจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัวมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) น้อยกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เป็นพ่อบ้าน/แม่บ้าน โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.16

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เป็นพ่อบ้าน/แม่บ้านกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอาชีพพนักงาน/ลูกจ้าง พบว่าค่า Prob. เท่ากับ 0.01 หมายความว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีเป็นพ่อบ้าน/แม่บ้าน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) แตกต่างเป็นรายคู่กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอาชีพพนักงาน/ลูกจ้าง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เป็นพ่อบ้าน/แม่บ้านมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) น้อยกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีอาชีพพนักงาน/ลูกจ้าง โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.58

ตาราง 4.23 แสดงผลการทดสอบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน				
	น้อยกว่า	US\$	US\$	US\$	รวม
เชิงชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัด เชียงราย	US\$	10,000-	30,001-	50,001	
	10,000	30,000	50,000	ขึ้นไป	
1. ความอุดมสมบูรณ์ของ ธรรมชาติ	26	42	51	19	138
2. ความหลากหลายของกิจกรรม การท่องเที่ยว	19	36	48	21	124
3. ได้สัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ของชนเผ่า	12	30	34	9	85
4. สิ่งอำนวยความสะดวก เพียงพอในการท่องเที่ยว	1	9	12	2	24
5. ความเป็นมิตรไมตรีของคน ในท้องถิ่น	2	9	9	2	22
6. ชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว	0	1	3	1	5
7. มีความปลอดภัย	0	1	1	0	2
รวม	60	128	158	54	400
Pearson Chi-Square		การทดสอบ	$\chi^2 =$	11.14	
		Chi-Square	p =	0.88	

จากตาราง 4.23 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถามกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยว โดยใช้สถิติ Chi-Square ในการทดสอบ พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมมาท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.24 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

พฤติกรรมการท่องเที่ยว						
เชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F-Ratio	F-Prob.
	ระหว่างกลุ่ม	17.90	3	5.96	0.13	0.93
จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว	ภายในกลุ่ม	17315.67	396	43.72		
	รวม	17333.57	399			

จากตาราง 4.24 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว จำแนกตามระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance : One-way ANOVA) พบว่า ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมมาท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.25 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home stay) จำแนกตามระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

พฤติกรรมการท่องเที่ยว						
เชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F-Ratio	F-Prob
	ระหว่างกลุ่ม	832322.38	3	277440.79	2.86	0.03
ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay)	ภายในกลุ่ม	12865013.37	133	96729.42		
	รวม	13697335.76	136			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4.25 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) จำแนกตามระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance : One-way ANOVA) พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิเคราะห์ไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนี้

ตาราง 4.26 แสดงผลการเปรียบเทียบคู่ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงใหม่ ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay)

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	น้อยกว่า US\$ 10,000	US\$ 10,000- 30,000	US\$ 30,001- 50,000	US\$ 50,001 ขึ้นไป
	4.56	4.98	5.08	4.59
น้อยกว่า US\$ 10,000	4.56	90.26 (0.20)	88.71 (0.03)*	102.18 (0.00)*
US\$ 10,000-30,000	4.98		62.67 (0.20)	80.62 (0.05)
US\$ 30,001-50,000	5.08			78.87 (0.34)
US\$ 50,001 ขึ้นไป	4.59			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4.26 ผลการวิเคราะห์พบว่า เมื่อเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถามกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงใหม่ ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) จำแนกตามรายได้ โดยใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% พบว่า

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า US\$ 10,000 กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง US\$ 30,001-50,000 พบว่าค่า Prob. เท่ากับ 0.03 หมายความว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า US\$ 10,000 มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) แตกต่างเป็นรายคู่กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง US\$ 30,001-50,000 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า US\$ 10,000 มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) น้อยกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง US\$ 30,001-50,000 โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.52

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า US\$ 10,000 กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน US\$ 50,001 ขึ้นไป พบว่าค่า Prob. เท่ากับ 0.00 หมายความว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า US\$ 10,000 มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) แตกต่างเป็นรายคู่กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน US\$ 50,001 ขึ้นไป ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า US\$ 10,000 มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) น้อยกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน US\$ 50,001 ขึ้นไป โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.04

สรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 25-34 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพโสด อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง US\$ 10,000-30,000 และส่วนใหญ่มาจากประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก นิยมมาท่องเที่ยวแบบเป็นกลุ่ม โดยเฉลี่ย 5 คน ซึ่งจะมากับบริษัททัวร์หรือบริษัทนำเที่ยว รับรู้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจาก สื่ออินเทอร์เน็ต นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะไม่พักค้าง ส่วนนักท่องเที่ยวที่พักค้างคืนนิยมพักที่พักแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) และจองห้องพักด้วยตนเอง ณ สถานที่ท่องเที่ยว โดยมีค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 500 บาท/คน/คืน เหตุผลที่นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวคือ ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ โดยนักท่องเที่ยวชื่นชอบรูปแบบการท่องเที่ยวด้านการเกษตรของชุมชนชาวไทยภูเขาเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังประทับใจในการได้นั่งช้างเที่ยวชมหมู่บ้านรวมมิตร ส่วนลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวและด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) แตกต่างกัน และลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน นั่นหมายความว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศแต่ละคนมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ต่างกันออกไป

คำถามการวิจัยข้อที่ 2 ความคิดเห็นด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นอย่างไร

ผลการศึกษาสำหรับตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 2 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาโดยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย จำนวน 400 ชุด และนำมาประมวลผลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows ซึ่งผลการศึกษาที่ได้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยได้ผลการศึกษา ดังนี้

การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยว และด้านการตลาดการท่องเที่ยว โดยนำเสนอในรูปแบบของการแจกแจง ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับความคิดเห็น ปราบกฏดังตาราง

ตาราง 4.27 แสดงระดับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

การท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว			
1. แหล่งท่องเที่ยวมีความหลากหลายของธรรมชาติ	3.95	0.88	เห็นด้วย
2. มีเอกลักษณ์ในการรวมหลายชนเผ่าเข้าด้วยกัน	4.01	0.81	เห็นด้วย
3. ความหลากหลายของกิจกรรมท่องเที่ยว	4.04	0.77	เห็นด้วย
4. อภัยาศัยไมตรีและการต้อนรับ	4.03	0.80	เห็นด้วย
5. ทิวทัศน์ต่าง ๆ ตามธรรมชาติ	4.11	0.79	เห็นด้วย
6. ความหลากหลายของพรรณไม้ตามธรรมชาติ	4.09	0.82	เห็นด้วย
7. สภาพภูมิอากาศที่ปลอดโปร่ง	4.17	0.81	เห็นด้วย
8. ความสวยงามของแม่น้ำกกที่ไหลผ่าน	4.23	0.75	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.07	0.56	เห็นด้วย
ด้านการบริการการท่องเที่ยว			
1. การให้ความรู้ ความเพลิดเพลินขณะท่องเที่ยว	4.12	0.76	เห็นด้วย
2. การนำเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.04	0.78	เห็นด้วย

ตาราง 4.27 (ต่อ)

การท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้าน รวมมิตร จังหวัดเชียงราย	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านการบริการการท่องเที่ยว (ต่อ)			
3. การบริการที่พัก อาหาร ตลอดจนการบริการ สาธารณะ	4.07	0.76	เห็นด้วย
4. การให้บริการนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ (Guide)	4.08	0.86	เห็นด้วย
5. ป้ายบอกเส้นทาง การท่องเที่ยวชัดเจน เข้าใจง่าย	4.00	0.89	เห็นด้วย
6. มีรถสำหรับบริการนักท่องเที่ยวไปยังแหล่ง ท่องเที่ยว	3.84	1.07	เห็นด้วย
7. สถานที่จอดรถบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	3.75	1.08	เห็นด้วย
8. การติดต่อประสานงานระหว่างแหล่งท่องเที่ยวและ นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อได้โดยสะดวก	3.96	0.86	เห็นด้วย
รวม	3.98	0.66	เห็นด้วย
ด้านการตลาด			
1. การประชาสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสารเพื่อ เผยแพร่กิจกรรมการท่องเที่ยว	3.98	0.84	เห็นด้วย
2. ความเหมาะสมของสื่อแนะนำแหล่งท่องเที่ยวให้กับ นักท่องเที่ยว	3.86	0.88	เห็นด้วย
3. จำหน่ายสินค้าของที่ระลึก	3.80	1.05	เห็นด้วย
รวม	3.88	0.77	เห็นด้วย
ภาพรวมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	4.00	0.52	เห็นด้วย

จากตาราง 4.27 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และเมื่อพิจารณารายด้านสามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความคิดเห็นต่อด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวในระดับเห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นในด้านความสวยงามของแม่น้ำกกที่ไหลผ่านอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับเห็นด้วย ได้แก่ ด้านสภาพภูมิอากาศที่ปลอดโปร่ง, ทิวทัศน์ต่าง ๆ ตามธรรมชาติ, ความหลากหลายของพรรณไม้ตามธรรมชาติ, ความหลากหลายของกิจกรรมท่องเที่ยว, อัญมณีไมตรีและการต้อนรับ, มีเอกลักษณ์ในการรวมหลายชนเผ่าเข้าด้วยกัน และแหล่งท่องเที่ยวมีความหลากหลายของธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17, 4.11, 4.09, 4.04, 4.03, 4.01 และ 3.95 ตามลำดับ

ด้านการบริการการท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความคิดเห็นต่อด้านการบริการการท่องเที่ยวในระดับเห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นต่อทุกข้ออยู่ในระดับเห็นด้วย ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้ ความเพลิดเพลินขณะท่องเที่ยว, การให้บริการนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ (Guide), การบริการที่พัก อาหาร ตลอดจนการบริการสาธารณะ, การนำเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว, มีป้ายบอกเส้นทางการท่องเที่ยวชัดเจน เข้าใจง่าย, มีการติดต่อประสานงานระหว่างแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวสามารถติดต่อได้โดยสะดวก, มีรถสำหรับบริการนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยว และมีสถานที่จอดรถบริเวณแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12, 4.08, 4.07, 4.04, 4.00, 3.96, 3.84 และ 3.75 ตามลำดับ

ด้านการตลาด

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความคิดเห็นต่อด้านการตลาดการท่องเที่ยวในระดับเห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นต่อทุกข้ออยู่ในระดับเห็นด้วย ไม่ว่าจะเป็นการประชาสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสารเพื่อเผยแพร่กิจกรรมการท่องเที่ยว, ความเหมาะสมของสื่อแนะนำแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว และการจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98, 3.86 และ 3.80 ตามลำดับ

สรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความคิดเห็นด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับเห็นด้วยกับการจัดการการท่องเที่ยวในทุกด้านที่มีอยู่ โดยเฉพาะด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว นั้นหมายความว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศชื่นชอบทรัพยากรการท่องเที่ยว อาจเนื่องมาจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวโดยสารมาทางเรือ ซึ่งได้สัมผัสถึงธรรมชาติของแม่น้ำกกที่ไหลผ่านและธรรมชาติของ

สองฝากฝั่งแม่น้ำกก ตลอดจนสภาพภูมิอากาศที่ปลอดภัยของหมู่บ้านรวมมิตรที่ยังคงสภาพพื้นที่ป่าที่อุดมสมบูรณ์อยู่

คำถามการวิจัยข้อที่ 3 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตรที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต้องการเป็นอย่างไร

ผลการศึกษาสำหรับตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 3 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาโดยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย จำนวน 400 ชุด และนำมาประมวลผลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows ซึ่งผลการศึกษาที่ได้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 โดยได้ผลการศึกษา ดังนี้

การวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม ด้านเอกลักษณ์ของชุมชน ด้านการละเล่นและดนตรีท้องถิ่น ด้านเทศกาลและประเพณีต่าง ๆ และด้านการเกษตรของชุมชน โดยนำเสนอในรูปแบบของการแจกแจงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับความต้องการ ปรากฏดังตาราง

ตาราง 4.28 แสดงระดับความต้องการต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
ด้านการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม			
1. สินค้าที่ระลึก	3.88	0.98	มาก
2. สินค้าหัตถกรรม	4.03	0.90	มาก
รวม	3.95	0.85	มาก
ด้านเอกลักษณ์ของชุมชน			
1. วิถีชีวิตของชนเผ่า	4.21	0.80	มาก
2. การแต่งกาย	4.12	0.83	มาก
3. ภาษา	3.98	0.88	มาก
รวม	4.11	0.70	มาก

ตาราง 4.28 (ต่อ)

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
ด้านการละเล่นและดนตรีท้องถิ่น			
1. การละเล่นของชนเผ่า	4.02	0.83	มาก
2. วัฒนธรรมชนเผ่า	4.15	0.74	มาก
3. ดนตรีท้องถิ่น	4.06	0.82	มาก
รวม	4.08	0.69	มาก
ด้านเทศกาลและประเพณีต่างๆ			
1. เทศกาลของชนเผ่า	4.09	0.79	มาก
2. ประเพณีของชนเผ่า	4.15	0.79	มาก
รวม	4.12	0.73	มาก
ด้านการเกษตรของชุมชน			
1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	4.05	0.87	มาก
รวม	4.05	0.87	มาก
ภาพรวมรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	4.07	0.57	มาก

จากตาราง 4.28 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และเมื่อพิจารณารายด้านสามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาในด้านการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการสินค้าหัตถกรรมและสินค้าที่ระลึกอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และ 3.88 ตามลำดับ

ด้านเอกลักษณ์ของชุมชน

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาในด้านเอกลักษณ์ของชุมชนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และเมื่อพิจารณาเป็นราย

ข้อพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการให้ชุมชนมีเอกลักษณ์ในด้านวิถีชีวิตของชนเผ่า, การแต่งกาย และภาษาอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21, 4.12 และ 3.98 ตามลำดับ

ด้านการละเล่นและดนตรีท้องถิ่น

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาในด้านการละเล่นและดนตรีท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการให้มีการแสดงวัฒนธรรมชนเผ่า, ดนตรีท้องถิ่น และการละเล่นของชนเผ่าในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15, 4.06 และ 4.02 ตามลำดับ

ด้านเทศกาลและประเพณีต่าง ๆ

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาในด้านเทศกาลและประเพณีต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการให้มีประเพณีของชนเผ่า และเทศกาลของชนเผ่าอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และ 4.09 ตามลำดับ

ด้านการเกษตรของชุมชน

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาในด้านการเกษตรของชุมชนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05

สรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยเฉพาะในด้านเทศกาลและประเพณีต่าง ๆ นั้นหมายความว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต้องการเป็นอย่างมากที่จะให้มีเทศกาลและประเพณีของชนเผ่า

คำถามการวิจัยข้อที่ 4 มีแนวทางการสร้างรูปแบบและกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงชุมชนที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและนำไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ครบวงจรอย่างไร

ผลการศึกษาคำตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 4 จากการรวบรวมผลการศึกษาทั้งหมด ประกอบการวิเคราะห์บริบทชุมชน และการจัดประชุมภาคีเพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกันระหว่างตัวแทนชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ, ตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ, ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 2, ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว จังหวัดเชียงราย, ผู้นำชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร, ตัวแทนมัคคุเทศก์, และผู้ประกอบการร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับ

การท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย เพื่อรับฟังทัศนคติและข้อเสนอแนะจากสมาชิกในชุมชนในเรื่องของแนวทางในการสร้างรูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงชุมชน เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและนำไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ครบวงจร ซึ่งผลการศึกษาที่ได้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 โดยได้ผลการศึกษาดังนี้

ชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ถือได้ว่าเป็นหมู่บ้านที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของทรัพยากรที่หลากหลาย ด้วยสภาพหมู่บ้านที่อยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงรายเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของหมู่บ้านรวมมิตรและยังเป็นหมู่บ้านที่ยังคงสภาพป่าไม้ที่เป็นธรรมชาติ ประกอบกับมีแม่น้ำกกไหลผ่าน มีภูเขาล้อมรอบ รวมถึงความหลากหลายของวิถีชนเผ่ากลุ่มต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านรวมมิตร ล้วนเป็นจุดดึงดูดความสนใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวเพื่อสัมผัสกับธรรมชาติวิถีชีวิต ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจ หากตระหนักถึงการพัฒนากการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน จำเป็นต้องร่วมมือกันระดมความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการ เพื่อกำหนดแนวทางให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการและนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยว ซึ่งมี 5 ด้าน ได้แก่

ด้านการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม เนื่องจากหมู่บ้านรวมมิตรเป็นหมู่บ้านที่มีความเป็นเอกลักษณ์ในเรื่องของความเป็นชนเผ่าที่หลากหลาย โดยอาศัยอยู่รวมกัน 9 ชนเผ่า และยังมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย แต่ทั้งนี้ การประดิษฐ์สินค้าหัตถกรรมและของที่ระลึกที่ทำขึ้นจากฝีมือคนในชุมชนหมู่บ้านรวมมิตรยังไม่ชัดเจน เนื่องจากในอดีตชนเผ่าต่าง ๆ เคยประดิษฐ์งานหัตถกรรมขึ้นมาจำหน่ายในร้านค้าใกล้แหล่งท่องเที่ยว แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากภายหลังที่เศรษฐกิจซบเซา ประกอบกับการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวจากภาคเอกชนในหมู่บ้านรวมมิตรชะลอตัวลง ร้านค้าจำหน่ายสินค้าที่ระลึกและงานหัตถกรรมต่าง ๆ จึงปิดตัวลง ซึ่งในปัจจุบันพบว่า มีเพียงร้านค้าจำหน่ายสินค้าที่เป็นของฝากของที่ระลึกเพียงเล็กน้อยและเป็นการนำเอาสินค้าจากแหล่งขายส่งในตัวเมืองเชียงราย นำมาจำหน่ายต่อ เช่น ไม้แกะสลักช้าง เลื้อ-กางเกง-กระโปรงชาวไทยภูเขา ตุ๊กตาชาวเขา ผลิตภัณฑ์จากกระดาษสา เป็นต้น ทั้งนี้ ปัจจุบันมีการนำเอามูลช้างมาผลิตเป็นกระดาษจากมูลช้างทำเป็นกรอบรูปจำหน่าย แต่ยังไม่เป็นที่ยอมรับเท่าที่ควร และยังไม่สามารถพัฒนาเป็นรูปแบบผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่น่าสนใจได้

จากการประชุมภาคีเพื่อระดมความคิดเห็นสามารถนำเสนอแนวทางการพัฒนาได้ว่า คนในชุมชนควรคิดประดิษฐ์สินค้าหัตถกรรมหรือของที่ระลึกที่เป็นภูมิปัญญาของชนเผ่ามาจำหน่าย โดยผสมผสานไปกับสินค้าที่รับมาจำหน่ายเดิม ทั้งนี้ ต้องมีการแนะนำและอธิบายให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ เช่น การทอผ้าพื้นเมือง งานปักผ้าตามลวดลาย และศิลปะประจำชนเผ่า เป็นต้น

นอกจากนี้ อาจมีการจัดหน้าร้านหรือพื้นที่เพื่อแสดงฝีมือหรือโชว์กระบวนการผลิตในขั้นตอนที่นักท่องเที่ยวสามารถชมและมีส่วนร่วมด้วยได้ เช่น ขั้นตอนการปักผ้า ขั้นตอนการทอผ้า เย็บผ้า แบบวิถีชนเผ่า ตลอดจนสินค้าหัตถกรรมอื่น ๆ ที่สามารถผลิตขึ้นได้ เพื่อแสดงออกถึงภูมิปัญญาเอกลักษณ์ของแต่ละชนเผ่าที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน นักท่องเที่ยวที่มาสัมผัสสินค้าหัตถกรรมหมู่บ้านรวมมิตรจะได้รับรู้ถึงคุณค่าในกระบวนการผลิตที่สร้างสรรค์ของชนเผ่าต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ความยาก ความชำนาญ ความละเอียดอ่อนในการผลิต ส่งผลต่อความต้องการในการซื้อและการเป็นเจ้าของสินค้าที่มาจากงานหัตถกรรมที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม ทั้งนี้ ความต้องการของคนในชุมชนต้องการได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนการพัฒนาฝีมือ และการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เพราะสินค้าหัตถกรรมเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญทำให้เกิดอาชีพทั้งในแง่ของการจำหน่ายวัตถุดิบ การผลิต การจำหน่าย ซึ่งสามารถทำได้กับทุกคนในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้ใหญ่ คนชรา ทั้งเพศชายและเพศหญิง ทั้งนี้วัตถุดิบในหมู่บ้านมีเพียงพอ เช่น ไม้ มูลช้าง ฝ้าย ฯลฯ ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐควรให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเป็นรูปธรรม และต่อเนื่อง

ด้านเอกลักษณ์ของชุมชน ปัจจุบันเอกลักษณ์ของชุมชนหมู่บ้านรวมมิตรไม่ว่าจะเป็น การแต่งกายหรือแม้กระทั่งภาษาได้เปลี่ยนไปตามกาลเวลา และสภาพสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปทำให้เอกลักษณ์ของชุมชนเปลี่ยนไปด้วย ในอดีตการแต่งกายของชนเผ่ามีลักษณะเฉพาะที่ชัดเจนและแตกต่างจากเผ่าอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด ซึ่งลักษณะการแต่งกายเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถบ่งชี้ให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ แต่ละเผ่า ชาวบ้านชุมชนบ้านรวมมิตรแสดงความคิดเห็นว่า ปัจจุบันนี้เอกลักษณ์ของชนเผ่าในหมู่บ้านไม่ค่อยมีให้เห็นอย่างเด่นชัดนัก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการแต่งกาย ภาษาที่ใช้ เพราะมีการนำเอาวัฒนธรรมของคนในเมืองมาใช้ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยให้ชาวบ้านอยากแต่งกายประจำเผ่าซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนตลอดเวลา เนื่องจากต้องออกไปทำงานนอกบ้าน การแต่งกายที่ทะมัดทะแมงมากขึ้นและใกล้เคียงกับคนในเมือง เช่น ผู้หญิงใส่กางเกงมากกว่าใส่ผ้าซิ่นแบบเดิม ๆ ผู้ชายใส่กางเกงยีนส์แทนกางเกงแบบประจำเผ่า ประกอบกับเสื้อผ้าทั่วไปหาซื้อได้ง่ายกว่าการที่จะมาตัดเย็บชุดประจำเผ่าใส่เองตลอดจนสภาพภูมิอากาศที่ร้อนอบอ้าวมากขึ้น แต่ความรู้สึกที่แท้จริงของคนในชุมชนก็ยังคงมีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์เฉพาะตน โดยเฉพาะการแต่งกายประจำเผ่าที่นับได้ว่าเป็นจุดเด่นของหมู่บ้านรวมมิตร ปัจจุบันจึงมักแต่งกายชุดประจำเผ่าเฉพาะวันสำคัญหรือในพิธี/ประเพณี/เทศกาลที่จัดขึ้นในหมู่บ้าน ซึ่งนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในหมู่บ้านรวมมิตรต่างก็มีความคาดหวังที่จะเห็นคนในหมู่บ้านต่างกายด้วยชุดประจำเผ่า จึงควรมีการรณรงค์ขอความร่วมมือทุก

ชนเผ่าให้ความสำคัญและกลับมาแต่งกายชุดประจำเผ่าเพื่อแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ โดยเฉพาะบุคลากรทางการท่องเที่ยวที่มีบทบาทติดต่อกับนักท่องเที่ยวโดยตรง เช่น ผู้ที่จำหน่ายสินค้าให้แก่ นักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ หรือผู้ให้บริการขี่ช้างเที่ยวชมหมู่บ้าน คนชรา พ่อบ้าน/แม่บ้าน เด็ก ๆ ที่อยู่กับบ้านเพื่อแสดงถึงความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว และเพื่อไม่ให้นักท่องเที่ยวผิดหวังที่เอกลักษณ์ของหมู่บ้านสูญหายไป ทั้งนี้รวมถึงเอกลักษณ์ด้านอื่น ๆ ที่บ่งบอกถึงความเป็นชนเผ่า เช่น ภาษาพูด นอกจากนี้ ควรมีการรวบรวมประวัติและความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ เอกลักษณ์ของ 9 ชนเผ่าไว้ในรูปของหอวัฒนธรรม ณ ศูนย์กลางของหมู่บ้าน หรืออาจจัดทำเป็นสถานที่จัดแสดง/จำลองวิถีชีวิตขึ้น เพื่อเผยแพร่และสืบสานไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชนเผ่า

ด้านการละเล่นและดนตรีท้องถิ่น โดยปกติชนเผ่าต่าง ๆ จะมีการละเล่นและการแสดงดนตรีประจำเผ่าในเทศกาลต่าง ๆ ในแต่ละเดือนที่มีพิธีกรรมหรือเพื่อแสดงต่อผู้มาเยี่ยมเยือนและนักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะ แต่หลังจากที่เศรษฐกิจซบเซา การท่องเที่ยวไม่คึกคักขึ้น การละเล่นและการแสดงดนตรีท้องถิ่นก็ค่อย ๆ หายไป จะมีเฉพาะการมาท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ และแจ้งผ่านผู้นำชุมชนเผ่าล่วงหน้าจึงจะมีการจัดแสดงให้เป็นครั้งคราว การแสดงการละเล่นของชนเผ่าเป็นวัฒนธรรมที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษ เช่น การร้องรำทำเพลงประกอบการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านประจำเผ่า มีชาวบ้านเสนอแนะว่า ควรจัดให้มีลานแสดงโดยรวบรวมเยาวชนซึ่งเคยชักซ้อมการละเล่นและการแสดงดนตรีของแต่ละเผ่ามาแสดงร่วมกัน โดยชาวบ้านยินดีให้ใช้ลานกว้างหน้าบ้าน (ปากซอย 5) จัดเป็นเวทีการแสดงและเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมฟรี เพื่อเป็นการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าและดึงดูดนักท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐด้านการท่องเที่ยวและองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว ควรเข้ามามีบทบาทในการประสานข้อมูลด้านจำนวนนักท่องเที่ยววันและเวลาที่นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชม ผ่านมัคคุเทศก์ บริษัทนำเที่ยว และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในเว็บไซต์อีกทางหนึ่งด้วย

ด้านเทศกาลและประเพณีต่าง ๆ เนื่องจากชุมชนหมู่บ้านรวมมิตรเป็นหมู่บ้านชาวเขาที่รวมกันอยู่หลากหลายชนเผ่า แต่ละเผ่ามีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันออกไป สิ่งเดียวที่แต่ละเผ่ามีความคล้ายคลึงกันก็คือวิถีชีวิตเป็นอยู่อย่างสอดคล้องและพึ่งพาธรรมชาติอย่างกลมกลืน ชาวไทยภูเขาจะมีประเพณีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง กลุ่มที่ยังคงความเชื่อแบบดั้งเดิมจะนับถือในบรรพบุรุษ และเชื่อในจิตวิญญาณของสรรพสิ่งในธรรมชาติ เช่น เชื่อว่าป่ามีจิตวิญญาณของป่า ต้นไม้ น้ำ ดิน ฯลฯ ต่างมีจิตวิญญาณ และหากทำดีต่อสรรพสิ่งเหล่านี้ ก็จะสามารถปกป้องคุ้มครองผู้กระทำดีนั้นได้ ดังนั้นประเพณี วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตจึงอิงอยู่บนฐานความเชื่อเหล่านี้ แต่ปัจจุบันการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมเบาบางลง อาจด้วยวิถีชีวิต

ความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ยังคงจัดงานเทศกาลสำคัญประจำปีอยู่บ้าง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ เนื่องจากอยากให้ลูกหลานกลับมารวมกัน ซึ่งคนรุ่นใหม่ต่างออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน ชาวบ้านเสนอแนะว่าหากมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาช่วยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างส่งผลให้คนในหมู่บ้านไม่ต้องออกไปทำงานในเมือง เพราะรายได้ส่วนใหญ่มาจากการท่องเที่ยว ชาวบ้านหมู่บ้านรวมมิตรให้ข้อมูลว่า ประเพณีที่ชนเผ่าต่าง ๆ จัดขึ้นประจำปีนักท่องเที่ยวได้ให้ความสนใจมาก เนื่องจากงานประจำปีจะตรงกับช่วงสิ้นปีเป็นฤดูกาลแห่งการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวมักอยากจะมาเยี่ยมชมประเพณีต่าง ๆ ชาวบ้านเห็นว่าจะต้องทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีความสนใจวัฒนธรรมที่แตกต่างจากภูมิภาคของตน ได้รับข้อมูลและการประชาสัมพันธ์จากเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เว็บไซต์ของจังหวัดเชียงใหม่ วารสารการท่องเที่ยว จะทำให้เทศกาลนั้น ๆ มีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากแต่การที่มีนักท่องเที่ยวมากเกินไปก็ไม่ใช่ผลดีเสมอไป การจัดการของคนในหมู่บ้านร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐควรจัดให้มีการดูแลรักษาความปลอดภัยและการบริการทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง เช่น ที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) ระบบสาธารณูปโภค การคมนาคมที่สะดวกพอสมควร เพื่อให้การบริการทั่วถึงสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและมีการกลับมาเที่ยวซ้ำอีก

ด้านการเกษตรของชุมชน พื้นฐานทางด้านอาชีพของคนในหมู่บ้านรวมมิตร คือการทำ การเกษตรส่วนใหญ่เป็นการทำไร่ ทำสวน ชาวบ้านได้กล่าวว่าอยากให้มีการส่งเสริมให้ปลูกผักปลอดสารพิษอย่างจริงจัง ซึ่งสามารถนำมาบริโภคเอง และจำหน่าย ชาวบ้านยังกล่าวอีกว่า นักท่องเที่ยวชอบเดินดูแปลงผักสวนครัวของชาวบ้าน ดังนั้นหากมีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน คือ นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมกับชาวบ้านได้ศึกษาการประกอบกิจกรรมการเกษตรและวิถีชีวิตของคนในชุมชน เช่น นักท่องเที่ยวที่พักแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) ร่วมกับชาวบ้านในชุมชนโดยการที่ชาวบ้านจัดที่พักของตนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว โดยดูแลอำนวยความสะดวกในขณะที่นักท่องเที่ยวพักอยู่ และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวสัมผัสวิถีชีวิตของเกษตรกรอย่างแท้จริง นำผักปลอดสารพิษที่ชาวบ้านกับนักท่องเที่ยวได้ทำกิจกรรมการเกษตรร่วมกันมาประกอบอาหารเป็นเมนูต่าง ๆ หรือนำมาแปรรูป จะเป็นการสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวหรือการนำนักท่องเที่ยวชมการทำไร่ ทำสวนแบบดั้งเดิม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้กับนักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับวิถีชีวิต การทำไร่ ทำสวนบนพื้นที่สูง โดยให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองปลูกพืชผักหรือเก็บเกี่ยวผลผลิต ซึ่งจะสามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้นำชุมชนควรจะมีการรณรงค์กับชาวบ้านให้ตระหนักถึงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชน

โดยนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมและมีสุขภาพที่ดีจากการอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ได้บริโภคพืชผักผลไม้ที่ปลอดสารพิษและมีความสดใหม่จากต้น

จากคำถามการวิจัยแนวทางการสร้างรูปแบบและกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงชุมชนที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและนำไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ครบวงจร ซึ่งสามารถสรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอจากการจัดการประชุมดังนี้

1. ควรมีการคิดประดิษฐ์สินค้าที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนโดยใช้วัตถุดิบและภูมิปัญญาของสมาชิกในชุมชน โดยควรจะมีการจัดฝึกอบรมด้านการพัฒนาฝีมือในด้านการทำสินค้าหัตถกรรมให้แก่สมาชิกในชุมชน

2. ควรมีการจัดกิจกรรมภายในชุมชนเพื่อให้เห็นแสดงออกถึงเอกลักษณ์และความหลากหลายของชนเผ่าในชุมชน และมีการรวบรวมประวัติและความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่เอกลักษณ์ของ 9 ชนเผ่าไว้ในรูปของหอวัฒนธรรม ณ ศูนย์กลางของหมู่บ้าน หรืออาจจัดทำเป็นสถานที่จัดแสดง/จำลองวิถีชีวิตขึ้น เพื่อเผยแพร่และสืบสานไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชนเผ่า

3. ควรมีการเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวนอกเหนือจากการนั่งช้างชมหมู่บ้าน เช่น การเยี่ยมชมสวนเกษตร การแสดงของเยาวชนในชุมชนโดยรวบรวมเยาวชนซึ่งเคยชักซ้อมการละเล่นและการแสดงดนตรีของแต่ละเผ่ามาแสดงร่วมกัน

4. ควรจะมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เนื่องจากปัจจุบันนักท่องเที่ยวมีจำนวนลดลง

5. ควรจัดให้มีผู้นำเที่ยวในชุมชน (ไกด์ท้องถิ่น) ซึ่งปัจจุบันเป็นมัคคุเทศก์จากบริษัททัวร์ซึ่งอาจไม่เข้าใจวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ซึ่งถ้าหากใช้สมาชิกในชุมชนก็จะสามารถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณีและสามารถอธิบายแก่นักท่องเที่ยวเพื่อสร้างอรรถรสและนำไปสู่ความประทับใจในการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

4.2 สรุปภาพรวมการตอบคำถามการวิจัยทั้งหมด

4.2.1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นอย่างไร

จากการศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 25-34 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี มีสถานภาพโสด อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง US\$ 10,000-30,000 และส่วนใหญ่มาจากประเทศสหรัฐอเมริกา

จากการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก โดยบริษัททัวร์หรือบริษัทนำเที่ยว เดินทางมาท่องเที่ยวแบบเป็นกลุ่มเล็กโดยเฉลี่ย 5 คน รับรู้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากสื่ออินเทอร์เน็ต โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่นิยมพักค้างคืนแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) ส่วนนักท่องเที่ยวที่นิยมพักค้างคืนแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) จะจองที่พักด้วยตนเอง ณ สถานที่ท่องเที่ยว โดยมีค่าที่พักโดยเฉลี่ย 500 บาท/คน/คืน และปัจจัยสำคัญที่นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวคือ ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ อีกทั้งยังชื่นชอบการเกษตรของชุมชนชาวไทยภูเขาและประทับใจในการนั่งช้างเที่ยวชมหมู่บ้านรวมมิตร

จากการศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายพบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวและด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) แตกต่างกัน และลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

4.2.2 ความคิดเห็นด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นอย่างไร

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเห็นด้วยกับการจัดการการท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวเห็นด้วยในทุกด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยว และด้านการตลาดการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07, 3.98 และ 3.98 ตามลำดับ

4.2.3 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตรที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต้องการเป็นอย่างไร

จากการศึกษาข้อมูลความต้องการต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการมากที่สุดที่จะให้มีรูปแบบการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวต้องการมากที่สุดที่จะให้มีในเรื่องของการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้า เอกลักษณะของชุมชน

การละเล่นและดนตรีท้องถิ่น เทศกาลและประเพณีต่าง ๆ และการเกษตรของชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96, 4.11, 4.08, 4.12 และ 4.05

4.2.4 มีแนวทางการสร้างรูปแบบและกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงชุมชนที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและนำไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ครบวงจรอย่างไร

จากการรวบรวมผลการศึกษาทั้งหมดประกอบการวิเคราะห์บริบทชุมชน และการจัดประชุมภาคีเพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกันระหว่างตัวแทนชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ, ตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ, ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 2, ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว จังหวัดเชียงราย, ผู้นำชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร, ตัวแทนมัคคุเทศก์, และผู้ประกอบการร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ซึ่งสามารถสรุปแนวทางและข้อเสนอจากการจัดการประชุมดังนี้

- ควรมีการคิดประดิษฐ์สินค้าที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนโดยใช้วัตถุดิบและภูมิปัญญาของสมาชิกในชุมชน โดยควรจะมีการจัดฝึกอบรมด้านการพัฒนาฝีมือในด้านการทำสินค้าหัตถกรรมให้แก่สมาชิกในชุมชน

- ควรมีการจัดกิจกรรมภายในชุมชนเพื่อให้แสดงออกถึงเอกลักษณ์และความหลากหลายของชนเผ่าในชุมชน และมีการรวบรวมประวัติและความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่เอกลักษณ์ของ 9 ชนเผ่า ไว้ในรูปแบบของหอวัฒนธรรม ณ ศูนย์กลางของหมู่บ้าน หรืออาจจัดทำเป็นสถานที่จัดแสดง/จำลองวิถีชีวิตขึ้น เพื่อเผยแพร่และสืบสานไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชนเผ่า

- ควรมีการเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวนอกเหนือจากการนั่งช้าง เช่น การเยี่ยมชมสวนเกษตร การแสดงของเยาวชนในชุมชนโดยรวบรวมเยาวชนซึ่งเคยชักซ้อมการละเล่นและการแสดงดนตรีของแต่ละเผ่ามาแสดงร่วมกัน

- ควรจะมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย อย่างจริงจังและต่อเนื่องเนื่องจากปัจจุบันนักท่องเที่ยวมีจำนวนลดลง

- ควรจัดให้มีผู้นำเที่ยวในชุมชน (ไกด์ท้องถิ่น) ซึ่งปัจจุบันเป็นมัคคุเทศก์จากบริษัททัวร์ซึ่งอาจไม่เข้าใจวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ซึ่งถ้าหากใช้สมาชิกในชุมชนก็จะสามารถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณีและสามารถอธิบายแก่นักท่องเที่ยวเพื่อสร้างอรรถรสและนำไปสู่ความประทับใจในการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

จากแนวทางการสร้างรูปแบบและกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงชุมชนดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนาารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร ให้สามารถตอบสนองของพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศโดยไม่สูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และนอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐผู้ดูแลรับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ วางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ทำให้การท่องเที่ยวนั้นเกิดความยั่งยืน สามารถนำรายได้มาสู่ชุมชน จังหวัด และประเทศต่อไป

4.3 อภิปรายผล

ผลการศึกษาที่ได้ คณะผู้วิจัยทำการอภิปรายผลตามคำถามการวิจัยดังนี้

4.3.1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมกรท่องเที่ยวเชิงชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

จากการศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 25-34 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพโสด อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง US\$ 10,000-30,000 และส่วนใหญ่เดินทางมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุกานดา พองย่อย (2546 : 100-103) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของชาวไทย หมู่บ้านโคกโก่ง อำเภอภูจินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า นักท่องเที่ยวเพศหญิงร้อยละ 51 และเพศชายร้อยละ 48 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน อายุอยู่ในช่วง 22-31 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี และมีอาชีพเป็นข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของปณิศา มีจินดา และคณะ (2551) ศึกษาเรื่อง ความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดภูเก็ตพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 34,999 บาท ในทางตรงกันข้ามนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในเชียงใหม่มีรายได้ตั้งแต่ 80,000 บาทขึ้นไป และสอดคล้องกับผลการวิจัยของธีระวิทย์ พรายแย้ม (2545) พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่เดินทางมาจากทวีปยุโรปและประเทศสหรัฐอเมริกามากที่สุด

จากการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก โดยบริษัททัวร์หรือบริษัทนำเที่ยว เดินทางมาท่องเที่ยวแบบกลุ่มเล็กโดยเฉลี่ย 5 คน และรับรู้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนุชฤดี รุ่ยใหม่ (2549) ได้ศึกษาพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาเที่ยวเกาะพะงัน พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของนักท่องเที่ยวสื่อที่ใช้มากที่สุดคืออินเทอร์เน็ต รองลงมาคือโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ ส่วนใหญ่มาเมืองไทยเป็นครั้งแรก โดยมาเที่ยวในรูปแบบกลุ่มเล็กทั้งในเมืองไทยและเกาะพะงัน นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่ประทับใจที่ได้นั่งช้างเที่ยวชมหมู่บ้านรวมมิตร อาจเนื่องมาจากนักท่องเที่ยวรู้สึกตื่นเต้นที่ได้นั่งช้างเที่ยวชมทัศนียภาพความสวยงามของธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ของหมู่บ้านหมู่บ้านรวมมิตร ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดเชียงราย (2543) กล่าวว่า การนั่งช้างเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและชาวไทยในความเชื่อและแสนรู้ของช้าง ซึ่งสามารถนั่งช้างรอบหมู่บ้านหรือนั่งชมทัศนียภาพของป่าและหมู่บ้านชาวเขาเผ่าอื่น ๆ ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่ไม่นิยมพักค้างคืนแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) ส่วนนักท่องเที่ยวที่นิยมพักค้างคืนแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) จะจองที่พักด้วยตนเอง ณ สถานที่ท่องเที่ยว โดยมีค่าที่พักโดยเฉลี่ย 500 บาท/คน/คืน อาจเนื่องมาจาก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ไม่ได้มีการวางแผนล่วงหน้ามาก่อน ซึ่งบางทีนักท่องเที่ยวดูข้อมูลหรือรูปภาพบนสื่ออินเทอร์เน็ตอาจมีความแตกต่างจากสถานที่จริงที่เป็นอยู่ จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการพักหรือไม่พักในสถานที่ท่องเที่ยวได้ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวด้วยปัจจัยความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ อีกทั้งยังชื่นชอบการเกษตรของชาวไทยภูเขา อาจเนื่องมาจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวด้วยวิธีทางเรือซึ่งได้ชมทัศนียภาพความสวยงามของแม่น้ำกกสองฟากฝั่งที่เป็นป่าเขาธรรมชาติที่สวยงามและการทำการเกษตรริมฝั่งแม่น้ำกกของชาวไทยภูเขา ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดเชียงราย. (2543) กล่าวว่า ชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย เป็นหมู่บ้านที่ยังคงสภาพป่าไม้ที่เป็นธรรมชาติ ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปสัมผัสกับธรรมชาติ และในหมู่บ้านยังมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจ อีกทั้งการล่องเรือจากท่าดอนมายังเชียงรายหรือการล่องเรือจากท่าเรือเชียงรายเลียบบฝั่งแม่น้ำกกก็จะแวะนั่งช้างเพื่อชม

ทัศนียภาพของป่าและหมู่บ้านชาวเขาเผ่าต่าง ๆ และรูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศชื่นชอบมากที่สุดคือ ด้านการเกษตรของชุมชนชาวไทย

จากการศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขามุ่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายพบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขามุ่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวและด้านค่าที่พักโฮมสเตย์(Home Stay) แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับนุชนารถ ว่องธวัชชัย (2539 : 15-17) ได้กล่าวถึง ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมในการซื้อของนักท่องเที่ยวมีผลต่อการตัดสินใจและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจ โอกาสและความต้องการที่แตกต่างกัน และลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

4.3.2 ความคิดเห็นด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศค่อนข้างเห็นด้วยกับการจัดการการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยว และด้านการตลาดการท่องเที่ยว อาจเนื่องมาจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวด้วยวิธีทางเรือซึ่งได้ชมทัศนียภาพความสวยงามของแม่น้ำกกสองฟากฝั่งที่เป็นป่าเขารวมชาติที่สวยงามและยังสามารถแวะชมหมู่บ้านชาวเขาเผ่าต่าง ๆ หรือจะแวะหมู่บ้านรวมมิตรเพื่อนั่งช้างทัวร์หมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย (2543) กล่าวว่า หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย เป็นหมู่บ้านที่ยังคงสภาพป่าไม้ที่เป็นธรรมชาติ ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปสัมผัสกับธรรมชาติ และในหมู่บ้านยังมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจ อีกทั้งการล่องเรือจากท่าดอนมายังเชียงรายหรือการล่องเรือจากท่าเรือเชียงรายเลียบบฝั่งแม่น้ำกก ก็แวะเพื่อนั่งช้างเพื่อชมทัศนียภาพของป่าและหมู่บ้านชาวเขาเผ่าต่าง ๆ

4.2.3 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตรที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต้องการ

จากการศึกษาข้อมูลความต้องการต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขามุ่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการมากที่สุดจะให้รูปแบบการท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวต้องการมากที่สุดจะให้ในเรื่องของการประดิษฐ์และ

จำหน่ายสินค้า เอกลักษณะของชุมชน การละเล่นและดนตรีท้องถิ่น เทศกาลและประเพณีต่าง ๆ และการเกษตรของชุมชน อาจเนื่องมาจากรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอหรือมีจำนวนจำกัดซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ สุพรรณ ชำนาญ (2548) พบว่า ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวบ้านรวมมิตร สิ่งดึงดูดใจทางสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชาวเขา และวัฒนธรรมที่หลากหลายยังไม่เพียงพอ โดยรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นมาจะมีกระบวนการให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วม ซึ่งจะเห็นได้ว่ารูปแบบการท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นมานั้นจะอยู่ภายใต้เงื่อนไขของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ภายในชุมชน แต่อาจยังต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมสิ่งที่ยังขาดหายไปให้มีความเหมาะสม เพื่อที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนเองเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ดังนั้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตรมากยิ่งขึ้น ฉะนั้น คนในชุมชน ผู้ประกอบการร้านค้า หน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนหน่วยงานภาคเอกชน ควรตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วยการนำเสนอรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศต้องการ เช่น การให้มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม (2550 : บทคัดย่อ) พบว่า จากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวในเรื่องของกิจกรรมเพิ่มเติมจากที่มีอยู่พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสนใจต่อกิจกรรมการศึกษาวิถีชีวิตชุมชนโดยการพักแรมกับชาวบ้าน (Home Stay) ได้รับความนิยมสูงมาก โดยที่แนวโน้มการเพิ่มเส้นทางล่องเรือขึ้นจากเดิมนั้นอาจมีความเป็นไปได้น้อย หากแต่จะเป็นการเพิ่มกิจกรรมบนเรือขึ้นอีก เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ นักท่องเที่ยวซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรูปแบบของกิจกรรมที่มีธรรมชาติเข้าไปเป็นตัวแปรสำคัญทำให้การล่องเรือชมธรรมชาติตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม ได้รับการตอบสนองจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

4.2.4 มีแนวทางการสร้างรูปแบบและกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงชุมชนที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและนำไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ครบวงจร

จากการรวบรวมผลการศึกษาทั้งหมดประกอบภาววิเคราะห์บริบทชุมชน และการจัดประชุมภาคีเพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกันระหว่างตัวแทนชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ, ตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ, ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 2, ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว จังหวัดเชียงราย, ผู้นำชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร, ตัวแทน

มัครุเทศก์, และผู้ประกอบการร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ซึ่งสามารถสรุปแนวทางและข้อเสนอจากการจัดการประชุมดังนี้

ด้านการประติษฐ์และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมโดยการให้มีสินค้าหัตถกรรมจำหน่ายโดยสินค้าที่คนในชุมชนร่วมกันผลิตเองและบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของหมู่บ้าน ซึ่งในการผลิตนั้นต้องแสดงให้เห็นถึงกรรมวิธีการผลิตซึ่งคนในชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ ให้สนับสนุนในการพัฒนาฝีมือ และการออกแบบที่ทันสมัย เพราะสินค้าหัตถกรรมเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2543) ได้กล่าวไว้ว่า ผลผลิตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คือ บริการ ซึ่งลูกค้าจะเลือกซื้อเมื่อเกิดความพึงพอใจ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบริการมี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ซึ่งสินค้าของระลึก (Souvenirs) จะต้องมีการควบคุมคุณภาพ กำหนดราคารวมทั้ง การส่งเสริมการใช้วัสดุพื้นบ้าน การออกแบบสินค้าให้มีเอกลักษณ์ รวมทั้งการบรรจุหีบห่อที่สวยงาม ซึ่งสอดคล้องกับอรพิมพ์ มงคลเคหา (2544 : 5-6) กล่าวว่า การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบท (Rural Tourism หรือ Village Tourism) เป็นกิจกรรมหนึ่งของการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิตและผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ มีความโดดเด่น เพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ชมผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นฐานบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมพื้นบ้าน และรักษาคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวและยังสอดคล้องกับภักดี รัตนผล (2544 : 11) ที่ให้ความเห็นว่า องค์กรที่เหมาะสมที่สุดจะเป็นผู้บริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคือ ชุมชน และองค์กรปกครองท้องถิ่นระดับล่างสุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากเป็นเจ้าของพื้นที่ เจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความผูกพันแนบแน่นกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมของตนมา ตั้งแต่เกิดจนตาย

ด้านเอกลักษณ์ของชุมชนควรมีการจัดกิจกรรมภายในชุมชนเพื่อให้แสดงออกถึงเอกลักษณ์และความหลากหลายของชนเผ่าในชุมชน และมีการรวบรวมประวัติและความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ เอกลักษณ์ของ 9 ชนเผ่า ไว้ในรูปของหอวัฒนธรรม ณ ศูนย์กลางของหมู่บ้าน หรืออาจจัดทำเป็นสถานที่จัดแสดง/จำลองวิถีชีวิตขึ้น เพื่อเผยแพร่และสืบสานไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชนเผ่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในเรื่องของเอกลักษณ์ที่กำลังจะขาดหายไป ซึ่งสอดคล้องกับ Leiper (1979 : 390-407) อธิบายว่า ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวมีลักษณะเป็น “Partial Industrialization” คือ มี 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งเกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยน (Market activities) โดยนักท่องเที่ยวซื้อบริการจากภาคเอกชน และส่วนที่สองไม่มีการแลกเปลี่ยน ไม่ได้มีไว้เพื่อขาย

แต่หากเป็นสาธารณสมบัติ (Public Good) เช่น คนไทยที่มีความเอื้ออาทร วัฒนธรรมไทยที่มีความเป็นเอกลักษณ์ สิ่งเหล่านี้อยู่นอกเหนือการควบคุมของภาคเอกชน และเป็นส่วนหนึ่งซึ่งต้องแบ่งปันและใช้ร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวและของบ้าน (Host community) ซึ่งส่วนนี้ทำให้ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากการขายสินค้าอื่น ๆ เพราะจะต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน ต้องอาศัยความร่วมมืออย่างใกล้ชิด การท่องเที่ยวจึงนำไปสู่ประโยชน์แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง

ด้านการละเล่นและดนตรีท้องถิ่นโดยควรมีลานแสดงของชนเผ่าแต่ละชนเผ่า มีเวทีการแสดงแสงสี การละเล่นของชนเผ่าไว้ให้นักท่องเที่ยวชม เช่น จัดเป็นลานแสดงการละเล่นและการแสดงดนตรีของชนเผ่าในหมู่บ้าน โดยมีคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการละเล่นของกิจกรรมด้วย ตลอดจนนักเรียนของหมู่บ้านรวมมิตร ซึ่งเป็นการจัดการร่วมกันของคนในหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับยุวดี นิรัตน์ตระกูล (2544 : 5-7) กล่าวในมิติทางด้านการจัดการว่าการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ให้ความสำคัญกับจิตวิญญาณของชุมชน การรักษาไว้ซึ่งสภาพธรรมชาติที่สวยงาม สภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ทั้งนี้จะพบว่ามิติทางด้านการจัดการมีหลักที่กว้าง และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดด้านการจัดการจะพบว่ามีความหลากหลายมาก เช่น การจัดการด้านการให้การศึกษาชุมชน ถือว่าเป็นขั้นตอนแรกที่ต้องดำเนินการ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การให้ชุมชนมีความภาคภูมิใจในตนเอง เห็นศักยภาพและความสามารถของชุมชน พร้อมกับสร้างแรงจูงใจให้กับชุมชนที่เกิดความต้องการอนุรักษ์และดำรงความเป็นตัวตนของตนต่อไป และการจัดการด้านการให้บริการนักท่องเที่ยว อาจดำเนินการได้หลายวิธี เช่น การดำเนินโดยองค์กรพัฒนาชุมชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ชุมชน สถาบันการศึกษา หรือหลายองค์กรร่วมกันดำเนินงาน โดยการให้บริการท่องเที่ยวไม่มีตัวแบบที่แน่นอน สามารถจะปรับได้ตามสภาพของพื้นที่ แต่จุดร่วมประการหนึ่ง คือ จะต้องสร้างให้เกิดความมีส่วนร่วมของชุมชนและผลประโยชน์จะต้องตกอยู่ในชุมชน

ด้านเทศกาลและประเพณีต่าง ๆ ควรให้มีการเทศกาลประเพณีที่คงความเป็นดั้งเดิมที่เป็นประเพณีของคนในชุมชน หากมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาช่วยในเรื่องของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น เกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งการรื้อให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ผู้ดำเนินงานจะต้องมีความเข้าใจในวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับเพิ่มศักดิ์ มกราภิรมย์ (2543 : 11-12) กล่าวว่า “องค์ประกอบที่สำคัญของการมีส่วนร่วม คือ ผู้ร่วมงานทุกฝ่ายต้องมี

อุดมการณ์ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และมีผลประโยชน์ร่วมกัน” สำหรับประเด็นในการเข้าร่วมนั้น สามารถแบ่งแยกการมีส่วนร่วมได้หลายระดับตามความหนักเบาของการเกี่ยวข้อง ตั้งแต่ระดับต้น (ระดับ 1) ที่เข้าไปเตรียมการหรือจัดการอย่างเข้มเพื่อกระตุ้นให้คนเข้ามามีส่วนร่วม จนถึงระดับสุดยอด (ระดับ 6) คือแบบสมัครใจ ประชาชนรับรู้ตระหนักและเคลื่อนไหวผลักดันให้ร่วมงานกันเอง โดยปราศจากการจัดตั้งใด ๆ และสอดคล้องกับรำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2544 : 113) กล่าวว่า การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม หมายถึง “การให้โอกาสชุมชนยอมรับกิจกรรมการท่องเที่ยวแต่ละประเภท ร่วมดำเนินการ คือ ร่วมวางแผนการจัดการด้วยกัน ร่วมลงทุนเป็นหุ้นส่วนด้วยกัน และได้รับผลประโยชน์ ทั้งรายได้และผลกำไรอย่างเสมอภาคกัน” และกล่าวตอกย้ำด้วยว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นบทบาทและหน้าที่โดยตรงของชุมชนต่อการจัดการตามรัฐธรรมนูญ คือ ชุมชนเข้มแข็ง ต้องร่วมกันดูแลรักษาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวไว้ให้ยั่งยืน

ด้านการเกษตรของชุมชนโดยผู้นำหมู่บ้านควรจะมีการปลูกกระดุมชาวบ้านให้ตระหนักถึงการเกษตรปลอดภัย ควรจะมีการทำการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนโดยนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้พักแรมโฮมสเตย์ (Home Stay) ใช้ชีวิตการเกษตรร่วมกับชาวบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับยุวดี นิรัตน์ตระกูล (2544 : 5-7) จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงชุมชนในต่างประเทศ จะพบว่า กิจกรรมที่น่าเสนอจะมีทั้งรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม (Agro tourism) เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกาที่จะเน้นการให้ข้อมูลเรื่องการทำเกษตรในอเมริกา การใช้ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง รวมถึงเรื่องเทคโนโลยีชีวภาพ การนำเสนอพิพิธภัณฑ์ทางการเกษตร และประวัติศาสตร์ของฟาร์ม เป็นต้น ในประเทศนิวซีแลนด์ จะมีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมที่มีชื่อเสียง เรียกว่า “ฟาร์มสเตย์ หรือ Farm Stay” ที่ให้บริการที่พักแก่นักท่องเที่ยว เพื่อการท่องเที่ยวในเรือนไร่ไร่ ซึ่งครอบคลุมถึงการที่นักท่องเที่ยวได้รับความเพลิดเพลิน ได้เรียนรู้และสัมผัสกับวิถีชีวิตของเกษตรกรและรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นเสนอลักษณะศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และสถานที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น และเกี่ยวเนื่องกับความเป็นอยู่ของสังคม เป็นการท่องเที่ยวในเชิงการให้ความรู้ และสร้างความภาคภูมิใจ เช่น การทัวร์ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ของประเทศเกาหลี ที่นำเสนอขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่เก่าแก่ของประเทศ เป็นต้น และยังคงสอดคล้องกับยศ สันตสมบัติ (2544 : 39-40) กล่าวว่า การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ต้องให้ความสนใจกับการสร้างความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น ให้ชุมชนท้องถิ่นเป็นคนพัฒนาและมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการ

เพื่อการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นจุดขายของภาคเหนือจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนา เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวใหม่มากขึ้น ทั้งจำเป็นต้องมีการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ การมีส่วนร่วมในชุมชน การวางแผนการจัดการท่องเที่ยว การทำ R&D นอกจากนี้ จะต้องให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทหลักในการจัดการ โดยสร้างแรงจูงใจให้เขาได้รับผลประโยชน์จากการอนุรักษ์ภายใต้ระบบการจัดการสมัยใหม่ที่นิยมใช้กันทั่วโลก เรียกว่า “Co-management” ต้องเป็นการจัดการร่วมแบบพหุภาคีระหว่างรัฐและประชาชน รวมกลุ่มบุคคลหลายฝ่ายมาทำงานร่วมกันโดยการช่วยเหลือสนับสนุน ซึ่งไม่ใช่มีเฉพาะเรื่องเงินเพียงอย่างเดียว ต้องมีการสนับสนุนด้านความรู้ และการให้คำปรึกษาด้วย”

บทที่ 5 บทสรุป

การศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์ ซึ่งสามารถสรุปกระบวนการดำเนินการวิจัย และสรุปผลจากการศึกษาวิจัยที่สามารถนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์และคำถามการวิจัย ซึ่งเนื้อหาในบทนี้คือบทสรุปของงานวิจัยทั้งหมดตั้งแต่บทที่ 1 ถึง 4 และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้ รวมไปถึงข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

5.1 บทสรุป

การท่องเที่ยวของไทยเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างรายได้เข้าประเทศอย่างต่อเนื่องรวมทั้งยังเป็นอุตสาหกรรมหลักที่มีความสำคัญต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไทย และเนื่องจากจังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่เต็มไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย ประกอบกับการท่องเที่ยวเชิงชุมชนเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง que เริ่มเป็นที่นิยมในหมู่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เพราะนักท่องเที่ยวจะได้ศึกษาถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การแต่งกาย การใช้ภาษา และขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งหมู่บ้านรวมมิตร ตำบลแม่ยาว จังหวัดเชียงราย เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงชุมชนที่ได้ความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมานับ 20 ปี แต่ปัจจุบันพบว่าแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ จำนวนนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจจะเกิดจากหลายเหตุปัจจัย ซึ่งส่วนหนึ่งของการลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยวคือแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ขาดการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม จริงจัง และต่อเนื่อง ขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากสมาชิกภายในชุมชน กิจกรรมและผลิตภัณฑ์ การท่องเที่ยวไม่สามารถตอบสนองต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยว จากสภาพปัญหาดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงต้องการศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน นักท่องเที่ยว และองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน นำไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตรให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมและนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการและกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวต่อไป

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านการจัดการการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาความต้องการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
4. เพื่อให้ได้แนวทางการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษา รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของชาวไทยภูเขา กรณีศึกษาของหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย คณะผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นพื้นฐานความรู้ แนวคิด หลักการและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบในการศึกษาวิจัย ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงชุมชน ลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การตลาดท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชุมชนกับการจัดการการท่องเที่ยว การจัดการการท่องเที่ยว และการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และการศึกษาบริบทแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยนำวรรณกรรมทั้งหมดนี้ใช้ในการสร้างเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม อีกทั้งนำไปประกอบการศึกษาวิจัยตลอดจนการอภิปรายผล

วิธีดำเนินการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร โดยใช้แบบสอบถามจำนวนจำนวน 400 ชุด ช่วงระยะเวลาที่ทำการเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 1 ธันวาคมถึง 31 มกราคม 2553 โดยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ลักษณะคำถามที่ให้เลือกหลายคำตอบ (Multiple Choices) และผู้ตอบแบบสอบถามเลือกเพียงคำตอบเดียว (Check List) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยว ด้านการตลาดการท่องเที่ยว โดยใช้แบบสอบถามปลายปิด (Close-Ended Response Question) และแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความต้องการต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ทั้ง 5 ด้าน

ได้แก่ ด้านการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม ด้านเอกลักษณ์ของชุมชน ด้านการละเล่น และดนตรีท้องถิ่น ด้านเทศกาลและประเพณีต่าง ๆ ด้านการเกษตรของชุมชน โดยใช้แบบสอบถามปลายปิด (Close-Ended Response Question)

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ประเทศ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยหาค่าความถี่ (Frequency) คิดเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของลักษณะประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย โดยใช้สถิติทดสอบ t-test, One-Way ANOVA, LSD และ Chi-Square

การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการประชุมภาคีเพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกันระหว่างตัวแทนชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ, ตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ, ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 2, ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว จังหวัดเชียงราย, ผู้นำชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร, ตัวแทนมัคคุเทศก์ และผู้ประกอบการร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ตลอดจนจากการรวบรวมผลการศึกษาทั้งหมดที่ได้ทำการศึกษาวิจัย

ผลการศึกษาและอภิปรายผล จากการศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 25-34 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพโสด อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง US\$ 10,000-30,000 และส่วนใหญ่เดินทางมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุกานดา พงษ์ย่อย (2546 : 100-103) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของชาวไทย หมู่บ้านโคกโก่ง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า นักท่องเที่ยวเพศหญิงร้อยละ 51 และเพศชายร้อยละ 48 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน อายุอยู่ในช่วง 22-31 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี และมีอาชีพเป็นข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของปณิศา มีจินดา และคณะ (2551) ศึกษาเรื่อง ความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดภูเก็ตพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทย

ที่เที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 34,999 บาท ในทางตรงกันข้ามนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในเชียงใหม่มีรายได้ตั้งแต่ 80,000 บาทขึ้นไป และสอดคล้องกับผลการวิจัยของธีระวิทย์ พรายแย้ม (2545) พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่เดินทางมาจากทวีปยุโรปและประเทศสหรัฐอเมริกามากที่สุด ในด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขามุ่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกโดยบริษัททัวร์หรือบริษัทนำเที่ยว เดินทางมาท่องเที่ยวแบบกลุ่มเล็กโดยเฉลี่ย 5 คน และรับรู้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนุชฤดี รุ่ยใหม่ (2549) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาเที่ยวเกาะพะงัน พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของนักท่องเที่ยวสื่อที่ใช้มากที่สุดคืออินเทอร์เน็ต รองลงมาคือโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ ส่วนใหญ่มาเมืองไทยเป็นครั้งแรก โดยมาเที่ยวในรูปแบบกลุ่มเล็กทั้งในเมืองไทยและเกาะพะงัน นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวภู่มุ่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่ประทับใจ ที่ได้นั่งช้างเที่ยวชมภู่มุ่บ้านรวมมิตร อาจเนื่องมาจากนักท่องเที่ยวรู้สึกตื่นเต้นที่ได้นั่งช้างเที่ยวชมทัศนียภาพความสวยงามของธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ของภู่มุ่บ้านรวมมิตร ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดเชียงราย (2543) กล่าวว่า การนั่งช้างเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและชาวไทยในความเชื่อและแสนรู้ของช้าง ซึ่งสามารถนั่งช้างรอบภู่มุ่บ้านหรือนั่งชมทัศนียภาพของป่าและภู่มุ่บ้านชาวเขาเผ่าอื่น ๆ ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวภู่มุ่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่ไม่นิยมพักค้างคืนแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) ส่วนนักท่องเที่ยวที่นิยมพักค้างคืนแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) จะจองที่พักด้วยตนเอง ณ สถานที่ท่องเที่ยว โดยมีค่าที่พักโดยเฉลี่ย 500 บาท/คน/คืน อาจเนื่องมาจาก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวเชิงชุมชนภู่มุ่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ไม่ได้มีการวางแผนล่วงหน้ามาก่อน ซึ่งบางทีนักท่องเที่ยวดูข้อมูลหรือรูปภาพบนสื่ออินเทอร์เน็ตอาจมีความแตกต่างจากสถานที่จริงที่เป็นอยู่ จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการพักหรือไม่พักในสถานที่ท่องเที่ยวได้ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวภู่มุ่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวด้วยปัจจัยความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ อีกทั้งยังชื่นชอบการเกษตรของชาวไทยภูเขา อาจเนื่องมาจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวด้วยวิธีทางเรือซึ่งได้ชมทัศนียภาพความสวยงามของแม่น้ำกกสองฝากฝั่งที่เป็นป่าเขาธรรมชาติที่สวยงามและการทำการเกษตรริมฝั่งแม่น้ำกกของชาวไทยภูเขา ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดเชียงราย. (2543) กล่าวว่า ชุมชน

หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย เป็นหมู่บ้านที่ยังคงสภาพป่าไม้ที่เป็นธรรมชาติ ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปสัมผัสกับธรรมชาติ และในหมู่บ้านยังมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจ อีกทั้งการล่องเรือจากท่าตอนมายังเชียงรายหรือการล่องเรือจากท่าเรือเชียงรายเลียบบฝั่งแม่น้ำกกก็จะแวะนั่งข้างเพื่อชมทัศนียภาพของป่าและหมู่บ้านชาวเขาเผ่าต่าง ๆ และรูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศชื่นชอบมากที่สุดคือ ด้านการเกษตรของชุมชนชาวไทย และจากการศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขามหาวิทยาลัยเชียงใหม่พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวและด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) แตกต่างกันอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับนุชนารถ ว่องธวัชชัย (2539 : 15-17) ได้กล่าวถึง ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมในการซื้อของนักท่องเที่ยวมีผลต่อการตัดสินใจและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจ โอกาส และความต้องการที่ต่างกัน และลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศค่อนข้างเห็นด้วยกับการจัดการการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยว และด้านการตลาดการท่องเที่ยว อาจเนื่องมาจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวด้วยวิธีทางเรือซึ่งได้ชมทัศนียภาพความสวยงามของแม่น้ำกกสองฟากฝั่งที่เป็นป่าเขาธรรมชาติที่สวยงามและยังสามารถแวะชมหมู่บ้านชาวเขาเผ่าต่าง ๆ หรือจะแวะหมู่บ้าน รวมมิตรเพื่อนั่งข้างทิวทัศน์หมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย (2543) กล่าวว่า หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย เป็นหมู่บ้านที่ยังคงสภาพป่าไม้ที่เป็นธรรมชาติ ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปสัมผัสกับธรรมชาติ และในหมู่บ้านยังมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจ อีกทั้งการล่องเรือจากท่าตอนมายังเชียงรายหรือการล่องเรือจากท่าเรือเชียงรายเลียบบฝั่งแม่น้ำกก ก็จะแวะเพื่อนั่งข้างเพื่อชมทัศนียภาพของป่าและหมู่บ้านชาวเขาเผ่าต่าง ๆ

จากการศึกษาข้อมูลความต้องการต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการมากที่จะให้มีรูปแบบการท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวต้องการมากที่จะให้มีในเรื่องของการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้าเอกลักษณ์ของชุมชน การละเล่นและดนตรีท้องถิ่น เทศกาลและประเพณีต่าง ๆ และการเกษตร

ของชุมชน อาจเนื่องมาจากรูปแบบ การท่องเที่ยวที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอหรือมีจำนวนจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ สุพรรณ ชำนาญ (2548) พบว่า ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวบ้านรวมมิตร สิ่งดึงดูดใจทางสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชาวเขา และวัฒนธรรมที่หลากหลายยังไม่เพียงพอ โดยรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นมา จะมีกระบวนการให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วม ซึ่งจะเห็นได้ว่ารูปแบบการท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นมานั้น จะอยู่ภายใต้เงื่อนไขของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ภายในชุมชน แต่อาจยังต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมสิ่งที่ยังขาดหายไปให้มีความเหมาะสม เพื่อที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนเองเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ดังนั้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตรมากยิ่งขึ้น ฉะนั้น คนในชุมชน ผู้ประกอบการร้านค้า หน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนหน่วยงานภาคเอกชน ควรตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วยการนำเสนอรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต้องการ เช่น การให้มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม (2550 : บทคัดย่อ) พบว่า จากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวในเรื่องของกิจกรรมเพิ่มเติมจากที่มีอยู่พบว่านักท่องเที่ยวให้ความสนใจต่อกิจกรรมการศึกษาวิถีชีวิตชุมชนโดยการพักแรมกับชาวบ้าน (Home Stay) ได้รับความนิยมสูงมาก โดยที่แนวโน้มการเพิ่มเส้นทางการท่องเที่ยวขึ้นจากเดิมนั้นอาจมีความเป็นไปได้น้อย หากแต่จะเป็นการเพิ่มกิจกรรมบนเรือขึ้นอีก เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรูปแบบของกิจกรรมที่มีธรรมชาติเข้าไปเป็นตัวแปรสำคัญ ทำให้การล่องเรือชมธรรมชาติตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม ได้รับการตอบสนองจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

จากการรวบรวมผลการศึกษาทั้งหมดประกอบการวิเคราะห์บริบทชุมชน และการจัดประชุมภาคีเพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกันระหว่างตัวแทนชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ, ตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ, ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 2, ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว จังหวัดเชียงราย, ผู้นำชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร, ตัวแทนมัคคุเทศก์, และผู้ประกอบการร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ซึ่งสามารถสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาดังนี้

1. การพัฒนาสินค้าที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนการศึกษาข้อมูลความต้องการต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศด้านการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้า พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต้องการต่อสินค้าที่ระลึกมากเป็นอันดับหนึ่ง

สินค้าที่ระลึกนับว่าสร้างรายได้ให้กับหมู่บ้านรวมมิตรได้อย่างมาก เพราะนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวต่างก็มีความต้องการที่อยากได้สินค้าที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละชนเผ่าเพื่อนำไปเป็นของฝากหรือของที่ระลึก

2. การคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ด้านการแต่งกายและวิถีชีวิตของชุมชน

3. การรักษาวัฒนธรรมชนเผ่าเพราะเป็นสิ่งดึงดูดความน่าสนใจของนักท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่งทำให้นักท่องเที่ยวอยากเข้ามาชม

4. การจัดทำข้อมูลเผยแพร่ด้านเทศกาลและประเพณีต่าง ๆ พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการที่จะชมประเพณีของหมู่บ้านรวมมิตร เพราะมีการประชาสัมพันธ์ที่ดีจากแหล่งข่าว เช่น เว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เว็บไซต์ของจังหวัดเชียงใหม่เองทำให้ในวันที่มีประเพณีและเทศกาลมีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก แต่นักท่องเที่ยวมากก็ไม่ได้เป็นผลดีเสมอไป การจัดการของคนในหมู่บ้านร่วมกับหน่วยงานภาครัฐควรจัดให้ดูแลรักษาความปลอดภัยและการบริการทั่วถึงให้เพียงพอต่อนักท่องเที่ยวจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและมีการกลับมาเที่ยวซ้ำอีก

5. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน

6. การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนให้เข้ามามีบทบาทในการร่วมพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของชุมชน

จากแนวทางดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนาารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร ให้สามารถตอบสนองของพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศโดยไม่สูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และนอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐผู้ดูแลรับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์วางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ทำให้การท่องเที่ยวที่นั่นเกิดความยั่งยืน สามารถนำรายได้มาสู่ชุมชน จังหวัด และประเทศต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา : กรณีศึกษา หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมโดยแบ่งออกได้ดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยในครั้งนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับชุมชน

- ต้องมีการยึดชุมชน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชุมชน/ชนเผ่าต่าง ๆ ไว้เป็นศูนย์กลางในการวางแผนงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว เนื่องจากจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนต้องเน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

- พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงชุมชนจากอาชีพการเกษตรเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับนักท่องเที่ยว ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีการทำเกษตรของสมาชิกในชุมชนเพื่อสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

- การให้สมาชิกในชุมชนได้นำวิถีชีวิตและภูมิปัญญาดั้งเดิมของชนเผ่า มาเป็นจุดขายในการท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาสินค้าหัตถกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน วิถีชีวิตของชนเผ่า การแต่งกาย ภาษา การแสดงวัฒนธรรมชนเผ่า ดนตรีท้องถิ่น การละเล่น ประเพณี และเทศกาลต่าง ๆ

- ต้องเตรียมความพร้อมของชุมชนในกิจกรรมการต้อนรับนักท่องเที่ยว สถานที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) สิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มระยะเวลาการท่องเที่ยว และเพิ่มจำนวนการพักค้างคืนของนักท่องเที่ยว

- สมาชิกในชุมชนต้องตระหนักถึงบทบาทความเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว เจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยวซึ่งจะต้องหวงแหน และรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสมบูรณ์ต่อไป

- สมาชิกในชุมชนทุกชนเผ่าต้องตระหนักและเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ การสืบสานประเพณีวัฒนธรรม มีความภาคภูมิใจในวิถีแห่งชนเผ่าของตน ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นให้เข้มแข็ง เพื่อให้มีอาชีพ มีรายได้หล่อเลี้ยงทุกชีวิตอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

- การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของรัฐบาล ทั้งในด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การพัฒนาขีดความสามารถและการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแก่ชุมชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยให้ชุมชนรับรู้และมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

- จัดอบรมพัฒนาฝีมือการประดิษฐ์งานหัตถกรรมบนพื้นฐานความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น

- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรเพิ่มบทบาทในการแสวงหากิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของคนในชุมชนให้เกิดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม

- ควรเพิ่มพื้นที่กิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีลักษณะการรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชน เช่น ลานวัฒนธรรม หรือเวทีแสดงการละเล่นดนตรีชนเผ่าที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวได้

- จัดพื้นที่เป็นศูนย์กลางองค์ความรู้ เพื่อรวบรวมความเป็นมา วิถีชีวิต วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของ 9 ชนเผ่า ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านรวมมิตร โดยอาจจัดทำเป็นหอวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้สนใจมาศึกษาและเกิดการต่อยอดองค์ความรู้ ในแง่ของการศึกษาวิจัยและยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดการรวบรวม เรียบเรียงตำนานเรื่องราวของแต่ละชนเผ่าไว้เป็นลายลักษณ์อักษร หรืออยู่ในรูปของภาพถ่ายในอดีตเพื่อไม่ให้ความเป็นชนเผ่าสูญหายไป

- เน้นการให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้ประกอบการโฮมสเตย์ (Home Stay) ในพื้นที่เกี่ยวกับมาตรฐานโฮมสเตย์ (Home Stay) เพื่อพัฒนาและยกระดับแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาคเอกชน

- ควรร่วมมือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยควบคุมให้รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ดั้งเดิมของสมาชิกในชุมชน ตลอดจนสามารถรักษาสภาพทางธรรมชาติที่สวยงามให้คงอยู่ต่อไป

- ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและรายได้จากการท่องเที่ยว เพื่อให้การท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืน

5.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

- ควรมีการวิจัยการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน คือ ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน สามารถพัฒนา อนุรักษ์ และใช้ทรัพยากรอย่างพอดีสามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ในระยะเวลายาวนาน และมีการกระจายผลประโยชน์ให้แก่คนส่วนใหญ่รวมทั้งมีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

- ควรมีการวิจัยถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงชุมชนต่อด้านความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสถานการณ์ทางการเมืองที่อาจจะมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเชิงชุมชน

- ในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ควรจะนำสมาชิกในชุมชนเป็นผู้วิจัยร่วม โดยให้มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือในงานวิจัย ถึงแม้ว่าคนในชุมชนจะให้ความคิดเห็น

อยู่บ้างแต่ก็ค่อนข้างน้อย ดังนั้นหากเปิดโอกาสให้ให้นักวิจัยร่วมในชุมชนหรือเกิดนักวิจัยท้องถิ่นสามารถมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการวิจัยจะสามารถทำให้ได้รับข้อมูลความคิดเห็นที่ชัดเจนและตรงไปตรงมาเป็นการหนุนเสริมให้คนในชุมชนกล้าแสดงความคิดเห็นส่งเสริมประชาธิปไตยในหมู่บ้านและเกิดการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านงานวิจัยให้แก่สมาชิกในชุมชนเพื่อที่จะทำให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น และสมาชิกในชุมชนสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ด้านการวิจัยไปใช้แก้ปัญหาอื่น ๆ ภายในชุมชนหรือระหว่างชุมชนได้

5.2 สรุป

การศึกษาวิจัยรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา กรณีศึกษาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ในส่วนสรุปนี้จะมีประเด็นการศึกษาถึงหลักการและเหตุผลวัตถุประสงค์และคำถามการวิจัยรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวเชิงชุมชนในพื้นที่หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการประชุมภาคีระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดแนวทางการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ คือ t-test, One Way ANOVA, LSD และ Chi-Square ตลอดจนการวิเคราะห์รวบรวมผลการศึกษาทั้งหมดจากผลการประชุมภาคี

ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 25 - 34 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพโสด อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง US\$ 10,000-30,000 และส่วนใหญ่มาจากประเทศสหรัฐอเมริกา เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก โดยบริษัททัวร์หรือบริษัทนำเที่ยว เดินทางมาท่องเที่ยวแบบเป็นกลุ่มเล็กโดยเฉลี่ย 5 คน รับรู้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากสื่ออินเทอร์เน็ต โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่นิยมพักค้างคืนแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) ส่วนนักท่องเที่ยวที่นิยมพักค้างคืนแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) จะจองที่พักด้วยตนเอง ณ สถานที่ท่องเที่ยว โดยมีค่าที่พักโดยเฉลี่ย 500 บาท/คน/คืน และปัจจัยสำคัญที่นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวคือ ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ อีกทั้งยังชื่นชอบการเกษตรของชุมชนชาวไทยภูเขาและประทับใจในการนั่งช้างเที่ยวชมหมู่บ้านรวมมิตร ส่วนลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทย

ภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายพบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวและด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) แตกต่างกัน และลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศค่อนข้างเห็นด้วยกับการจัดการการท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวเห็นด้วยในทุกด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยว และด้านการตลาดการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07, 3.98 และ 3.98 ตามลำดับ

ความต้องการต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการมากที่จะให้มีรูปแบบการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวต้องการมากที่จะให้มีในเรื่องของการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้า เอกลักษณะของชุมชน การละเล่นและดนตรีท้องถิ่น เทศกาลและประเพณีต่าง ๆ และการเกษตรของชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96, 4.11, 4.08, 4.12 และ 4.05

จากการรวบรวมผลการศึกษทั้งหมดประกอบกับการวิเคราะห์บริบทชุมชน และการจัดประชุมภาคีทำให้ได้แนวทางการสร้างรูปแบบและกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงชุมชนที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและนำไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ คือ ควรผลิตและจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชนเผ่าของชาวไทยภูเขาในชุมชน โดยมีการสาธิตหรือแสดงให้เห็นถึงกรรมวิธีการผลิต เพราะนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ต้องการสินค้าที่ผลิตมาจากฝีมือชาวเขา การคงไว้ซึ่งการแต่งกายประจำเผ่าเพื่อแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์และการสืบสานวัฒนธรรมชนเผ่า ควรจัดให้มีลานแสดงศิลปวัฒนธรรมการละเล่นของชนเผ่าโดยเฉพาะการแสดงของเยาวชน ควรจัดให้มีศูนย์กลางของหมู่บ้านที่สามารถรวบรวม 9 ชนเผ่าเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อสร้างเป็นจุดถ่ายภาพและแสดงถึงวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละชนเผ่าที่เป็นเอกลักษณ์ การอนุรักษ์ไว้ซึ่งการเลี้ยงช้าง การให้นักท่องเที่ยวนั่งช้างชมธรรมชาติตามเส้นทางแม่น้ำกก และชมความเป็นอยู่ในหมู่บ้าน การล่องแพหรือนั่งเรือหางยาวชมธรรมชาติสองฝั่งแม่น้ำกกโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ตลอดจนควรมีการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนชุมชนและกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยให้

นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตของชาวไทยภูเขาอย่างแท้จริง และสามารถพักแรมแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) นักท่องเที่ยวได้ศึกษาวิถีชีวิตคนในชุมชนอย่างใกล้ชิด จากแนวทางในการพัฒนาดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร ให้สามารถตอบสนองของพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศโดยไม่สูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และนอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐผู้ดูแลรับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ วางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ทำให้การท่องเที่ยวนั้นเกิดความยั่งยืน สามารถนำรายได้มาสู่ชุมชน จังหวัด และประเทศต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับชุมชน 1) ต้องมีการยึดชุมชน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนภูมิปัญญาของชุมชน/ชนเผ่า ไว้เป็นศูนย์กลางในการวางแผนงานด้านการท่องเที่ยว 2) พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงชุมชนจากอาชีพการเกษตรเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3) การนำเสนอวิถีชีวิตและภูมิปัญญาของชุมชนมาสร้างเป็นจุดขายและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยว 4) ต้องเตรียมความพร้อมของชุมชนในกิจกรรมการต้อนรับ สถานที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวก 5) การกระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนให้ตระหนักถึงความเป็นเจ้าของในการรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสมบูรณ์ 6) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ

- 1) วางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและให้เกิดความยั่งยืน 2) จัดอบรมพัฒนาฝีมือเพื่อพัฒนาคุณภาพสิ่งประดิษฐ์งานหัตถกรรมเพื่อเป็นสินค้าที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์
- 3) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรเพิ่มบทบาทในการแสวงหากิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ ๆ
- 4) ควรเพิ่มพื้นที่หรือสร้างพื้นที่ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สมาชิกในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม
- 5) ให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการด้านมาตรฐานโฮมสเตย์ (Home Stay) เพื่อยกระดับแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน สำหรับหน่วยงานเอกชน 1) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของสมาชิกในชุมชน 2) การเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและรายได้จากการท่องเที่ยว เพื่อให้การท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืน

สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป 1) ควรมีการวิจัยด้านบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนแบบยั่งยืน 2) ควรมีการวิจัยถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงชุมชนต่อด้านความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม 3) ในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ควรจะนำสมาชิกในชุมชนเป็นผู้วิจัยร่วมวิจัยด้วย

บรรณานุกรม

- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2549. การใช้ SPSS for windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรายุทธ บุญแดง. 2548. **ทัศนคติและความประทับใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อประเทศไทย.**
- ชุมชนนักปฏิบัติการท่องเที่ยวเอื้ออาศรีศรีทำดินแดง. 2552.
<http://www.copphangnga01.tkc.go.th> **ผิดพลาด! การอ้างอิงการเชื่อมโยงหลายมิติไม่ถูกต้อง/content**, สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2553
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2544. **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย.** (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ดวงดาว คงบุญ. 2548. **พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร: กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.** มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- ทักษิณา คุณารักษ์. 2545. **การวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดโฮมสเตย์ในประเทศไทย.** มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธีระวิทย์ พรายแย้ม. 2545. **พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในการมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่.** มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ธนกิจ ช่าง. 2551. **ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติลำปาง จังหวัดลำปาง.** วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นุชฤดี รุ่ยใหม่. 2549. **พฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาเที่ยวเกาะพะงัน.** มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548. **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.** กรุงเทพฯ : บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- ปณิศา มีจินดาและคณะ. 2551. **ความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดภูเก็ต.** กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, สถาบันราชภัฏพระนคร.
- เพ็ญลักษณ์ เกตุทัต. 2546. **ทัศนคติและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวใน เกาะเสม็ด.** สารนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- มนัส ศุภลักษณ์. 2544. การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในกิจกรรมธุรกิจท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศชุมชนบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์: องค์ประกอบของการท่องเที่ยว. 2553.
http://www.dnp.go.th/npo/html/Tour/Factor_Eco.html, สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2553
- วิชานันท์ ผ่องศรี และสมพงษ์ ธงไชย. 2550. การสร้างสรรค์รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการในพื้นที่ อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี. คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วุฒิชชาติ สุนทรสมัย และคณะ. 2548. การพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็ง และความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แบบโฮมสเตย์ กรณีศึกษาตำบลตะพง จังหวัดระยอง. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรรณนิศา เขียวคำป็น. 2552. รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอาข่า ดอยแม่มอญ จังหวัดเชียงราย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาเชียงราย.
- วิศรดา วงษ์เดมีย์. 2544. การบริหารการจัดการธุรกิจบริษัทนำเที่ยว ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- वलันต์ ศิริพูล. 2541. การศึกษาทบทวนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบน. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิเชียร เกตุสิงห์. 2541. การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี : โรงพิมพ์พิมพ์ลักษณ์
- ศิริพงษ์ พงษ์ลือ. 2549. ปัจจัยพื้นฐานกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย
 กรณีศึกษา : พระที่นั่งวิมานเมฆ พระราชวังดุสิต. วิทยาลัยบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ศูนย์บริหารการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย. 2552.
<http://www.tourismchiangrai.com/>, สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2553
- สมศักดิ์ เตชะเอราวัณ. 2544. การจัดการธุรกิจบ้านพักแบบชุมชนมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาบ้านแม่กำปอง กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุกานดา ฟองย่อย. 2546. **การจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทย หมู่บ้านโคกโก่ง อำเภอภูฉิมรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์**. คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุจิตราภา พันธุ์วิไล. 2545. **รูปแบบการจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา บ้านหล่อซา (อาข่า) จังหวัดเชียงราย**. คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุพรรณ ชำนาญกิจ. 2549. **แนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาทัวร์ช้างบ้านรวมมิตร ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย**. บริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุพรรณ หัสภาค. 2545. **ปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศให้มาท่องเที่ยว จังหวัดเชียงใหม่**. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสรี วงษ์มณฑา. 2542. **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ : บริษัท ธีระฟิล์ม และไซเท็กซ์ จำกัด.
- เสาวนีย์ กันทะเสน. 2545. **ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการสภาพแวดล้อมและกิจกรรมทางการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาหมู่บ้านรวมมิตร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายเชียงใหม่**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Positioning. 2008. **เร่งฟื้นความเชื่อมั่น ฝ่าวิกฤตเศรษฐกิจ**.
http://www.bangkokbiznews.com/2008/12/04/news_317644.php,
 สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2553

ภาคผนวก (Appendix)

ภาคผนวก ก.
บทความการวิจัย

**รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา :
กรณีศึกษาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย**
Community-based Tourism Management Model of Thai Hill Tribe Community :
A Case Study of Ruam Mit Village, Chiang Rai Province

ลีลาวดี ศรีวิเชียรกาญจน์

ทัศลัยวรรณ แก้วกลม

บัณฑิต นันทะเสน

นิทัศน์ คงตุ่น

Leelawadee Sriwichienkan

Tassalaiwan Kawekom

Bandit Nuntasen

Nitat Kongtun

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย

Rajamangala University Of Technology Lanna Chiang Rai

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย โดยศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ พฤติกรรม ความคิดเห็น ตลอดจนรูปแบบการท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่แนวทางการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนและกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ผลจากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 25 - 34 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพโสด อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง US\$ 10,000-30,000 และส่วนใหญ่มาจากประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกโดยบริษัทนำเที่ยว ได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจากอินเทอร์เน็ต และเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวด้วยปัจจัยความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ มีความชื่นชอบด้านการเกษตรของชุมชนชาวไทยภูเขา อีกทั้งยังประทับใจการนั่งช้างเที่ยวชมหมู่บ้าน และจากการศึกษา ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร

จังหวัดเชียงรายพบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวและด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) แตกต่างกัน ส่วนลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน ในส่วนของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศค่อนข้างเห็นด้วยกับการจัดการการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในปัจจุบันในทุกด้าน โดยเฉพาะในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว และจากการศึกษาความต้องการต่อรูปแบบการท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการมากที่จะให้มีรูปแบบการท่องเที่ยว ที่มีผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในด้านการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้า เอกลักษณ์ของชุมชน การละเล่นและดนตรีท้องถิ่น เทศกาลและประเพณีต่าง ๆ และการเกษตรของชุมชน และผลจากการศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ทำให้ได้แนวทางการสร้างรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยควรมีการคิดประดิษฐ์สินค้าที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน มีการจัดกิจกรรมภายในชุมชนเพื่อให้แสดงออกถึงเอกลักษณ์และความหลากหลายของชุมชนผ่านชุมชน มีการเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวนอกเหนือจากการนั่งช้าง เช่น การเยี่ยมชมสวนเกษตร การแสดงของเยาวชนในชุมชน มีการประชาสัมพันธ์อย่างจริงจังและหน่วยงานภาครัฐควรเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่แนวทางในการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้สามารถตอบสนองพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศโดยไม่สูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และนอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐผู้ดูแลรับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์วางแผนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ทำให้การท่องเที่ยวนั้นเกิดความยั่งยืนสามารถนำรายได้มาสู่ชุมชน จังหวัด และประเทศต่อไป

คำหลัก : รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา

ABSTRACT

This research aimed at studying the community-based tourism management model of Thai hill tribe community at Ruam Mit Village, Chiang Rai Province through demography, opinions on tourism management, tourist behavior, and forms of tourism leading to form hill tribe community-based tourism models and tourism activities for Ruam Mit Village, Chiang Rai Province. The research

findings were most of the foreign tourists being female, ageing between 25 – 34 years old, graduated with bachelor degree, being single, being government officials/state enterprise officers, gaining between US\$ 10,000 – 30,000, coming from USA for the first time via travel agency, informed the tourism information from internet. The travel was mostly done from the reason of nature richness, favorite of Thai hill tribe agriculture, and impression of elephant ride. According to the study of demography effecting to Thai hill tribe community-based tourism behavior at Ruam Mit Village, Chiang Rai Province, it found that the different population characteristics influenced the Thai hill tribe community-based tourism behavior at Ruam Mit Village, Chiang Rai Province on the differences of amount of travel partners and the Home Stay-typed accommodation costs, contrastingly indifferent to the factors of travel. In the foreign tourists' opinions on tourism management, most foreign tourists agreed on every aspect of the tourism management; especially, of the tourism resources. According to the study on the need towards tourism model, the foreign tourists needed any tourism models, particularly about crafts and souvenirs, community uniqueness, local amusements and music, traditions and festivals, and community's agriculture. And from the study on the community-based tourism management model of Thai hill tribe community at Ruam Mit Village, Chiang Rai Province, it concluded the guidance for the models and activities of community-based tourism, responding to the needs of foreign tourists, by the creation of the community's unique souvenirs, the local activities that shows the uniqueness and diversity of the hill tribe community, the addition of tourism activity apart from elephant ride, such as agricultural garden tour, the local juvenile performance, etc. Also, there should have more practical promotion on tourism and the state agency should open opportunities to the community members to co-operate the tourism management in order to lead to the development of tourism models and activities responding to the tourist behavior and needs appropriately, and to make an impression to Thai and foreign tourists without losing their own community uniqueness. Furthermore, the state agency responding to the tourism may use the research data as guidance for positioning their strategy and planning the sustainable community-based tourism, to gain profit to the community, province, and as well as the country.

Keyword : tourism management model, Thai hill tribe community-based tourism

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบัน เนื่องจากสามารถสร้างรายได้เข้าประเทศอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ การกระจายรายได้ ลดปัญหาการว่างงาน และการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาหางานทำในเมือง ช่วยฟื้นฟูชนบทธรรมเนียมและประเพณี การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนสาธารณูปโภคต่าง ๆ ทำให้เกิดการพัฒนาคูณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นที่ดีขึ้น ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีความสวยงามน่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศเมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ (ธนกิจ ชารู. 2551 : 1) แต่เนื่องจากจะต้องพึ่งพาปัจจัยลบบภายในประเทศอันสืบเนื่องมาจากสถานการณ์ด้านการเมืองที่ขาดเสถียรภาพ ซึ่งนำไปสู่การชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ด้านความปลอดภัยในสายตาของนักท่องเที่ยวต่างชาติแล้ว การท่องเที่ยวไทยยังมีแนวโน้มเผชิญกับผลพวงจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจสหรัฐฯ ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจภูมิภาคอื่น ๆ เหล่านี้ล้วนบั่นทอนการเติบโตของตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติของไทย (Positioning. 2008 : Online) การทำให้การท่องเที่ยวของไทยมีความน่าเชื่อถือด้านความปลอดภัยมากขึ้น และเห็นความสำคัญจากรายได้ที่มาจากการท่องเที่ยวที่สามารถทดแทนรายได้ภาคเกษตรและภาคอื่น ๆ ได้ จึงเป็นสิ่งที่จะต้องร่วมมือกันแก้ไขโดยเร่งด่วน

จังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดที่อยู่เหนือสุดของประเทศไทย เป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่ง เนื่องจากจังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่เต็มไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายพื้นที่เป็นเขตชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาคประเทศนั้นยังประกอบไปด้วยชนเผ่าที่หลากหลายอาศัยอยู่ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงชุมชนที่มีคุณค่าและเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยวในการศึกษาถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การแต่งกาย การใช้ภาษาและขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้มีนักท่องเที่ยวจำนวนไม่น้อยเดินทางเข้ามาเยี่ยมเยือนตลอดปี หมู่บ้านรวมมิตร ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นหมู่บ้านชาวไทยภูเขาที่อาศัยอยู่ร่วมกันหลากหลายชนเผ่า ประกอบไปด้วยชาวกะเหรี่ยง ม้ง อาข่า ลานู ลีซอ ลีวะ ไทยลื้อ ละว้า และเย้า ตั้งอยู่ริมแม่น้ำกกฝั่งซ้าย เป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยงที่ได้รับการพัฒนาโดยหน่วยงานการท่องเที่ยวจากองค์กรภาคเอกชน และประสบความสำเร็จจากการนำช้างมาเป็นพาหนะนำเที่ยวในหมู่บ้านชาวไทยภูเขา ต่อมาได้พัฒนาให้มีการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกโดยฝีมือชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ การแสดงวัฒนธรรมชนเผ่า และมีการให้บริการที่พักแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) ในพื้นที่ของหมู่บ้านรวมมิตร (ศูนย์บริหารการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย. 2552) แต่ยังคงขาดการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม จริงจัง

และต่อเนื่อง จึงทำให้หมู่บ้านรวมมิตรยังไม่เป็นที่รู้จักหรือไม่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร ซึ่งหากได้ทำการศึกษาวิจัยถึงลักษณะทางประชากรศาสตร์ ความคิดเห็นด้านการจัดการการท่องเที่ยว พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ และรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ตลอดจนการนำไปสู่แนวทางการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ครบวงจร ซึ่งจะส่งผลให้หมู่บ้านรวมมิตรสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้คนในหมู่บ้านมีงานทำ ลดการอพยพย้ายถิ่นเพื่อไปทำงานในเมืองเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนอีกทางหนึ่ง โดยจะส่งผลถึงการลดปัญหาการว่างงาน แก้ไขปัญหาความยากจนของคนในหมู่บ้าน เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืนทำให้คนในชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ของตนอีกด้วย

จากสภาพปัญหาดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงต้องการศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน นักท่องเที่ยว และองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อให้การดำเนินงานของชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง เหมาะสมและนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการและกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวต่อไป

เครื่องมือและวิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร โดยใช้แบบสอบถามจำนวนจำนวน 400 ชุด ช่วงระยะเวลาที่ทำการเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม ถึง 31 มกราคม 2553 โดยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ลักษณะคำถามที่ให้เลือกหลายคำตอบ (Multiple Choices) และผู้ตอบแบบสอบถามเลือกเพียงคำตอบเดียว (Check List) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยวด้านการตลาดการท่องเที่ยว โดยใช้แบบสอบถามปลายปิด (Close-Ended Response Question และแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความต้องการต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม ด้านเอกลักษณ์ของชุมชน ด้านการละเล่นและดนตรีท้องถิ่น ด้านเทศกาลและประเพณีต่าง ๆ ด้านการเกษตรของชุมชน โดยใช้แบบสอบถามปลายปิด (Close-Ended Response Question)

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ประเทศ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และคิดเป็นค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของลักษณะประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย โดยใช้สถิติทดสอบ t-Test, One-Way ANOVA, LSD และ Chi-Square

การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการประชุมภาคีเพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกันระหว่างตัวแทนชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ, ตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ, ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 2, ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว จังหวัดเชียงราย, ผู้นำชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร, ตัวแทนมัคคุเทศก์ และผู้ประกอบการร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ตลอดจนจากการรวบรวมผลการศึกษาทั้งหมดที่ได้ทำการศึกษาวิจัย

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากการศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 25-34 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพโสด อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง US\$ 10,000-30,000 และส่วนใหญ่เดินทางมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุกานดา พงษ์ย่อย (2546 : 100-103) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของชาวไทย หมู่บ้านโคกโค้ง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก พบว่า นักท่องเที่ยวเพศหญิงร้อยละ 51 และเพศชายร้อยละ 48 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน อายุอยู่ในช่วง 22-31 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี และมีอาชีพเป็นข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของปณิดา มีจินดา และคณะ (2551) ศึกษาเรื่อง ความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดภูเก็ต พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 34,999 บาท ในทางตรงกันข้ามนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในเชียงใหม่มีรายได้ตั้งแต่ 80,000 บาทขึ้นไป และสอดคล้องกับผลการวิจัยของธีระวิทย์ พรายแย้ม (2545) พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่เดินทางมาจากทวีปยุโรปและประเทศสหรัฐอเมริกามากที่สุด ในด้านพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศพบว่า นักท่องเที่ยว

ชาวต่างประเทศส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก โดยบริษัททัวร์หรือบริษัทนำเที่ยว เดินทางมาท่องเที่ยวแบบกลุ่มเล็กโดยเฉลี่ย 5 คน และรับรู้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนุชฤดี รุ่ยใหม่ (2549) ได้ศึกษาพฤติกรรมกการเปิดรับข่าวสารของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาเที่ยวเกาะพะงัน พบว่า พฤติกรรมกการเปิดรับข่าวสารของนักท่องเที่ยวสื่อที่ใช้มากที่สุดคืออินเทอร์เน็ต รองลงมาคือโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ ส่วนใหญ่มาเมืองไทยเป็นครั้งแรก โดยมาเที่ยวในรูปแบบกลุ่มเล็กทั้งในเมืองไทยและเกาะพะงัน นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่ประทับใจที่ได้นั่งช้างเที่ยวชมหมู่บ้านรวมมิตร อาจเนื่องมาจากนักท่องเที่ยวรู้สึกตื่นเต้นที่ได้นั่งช้างเที่ยวชมทัศนียภาพความสวยงามของธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ของหมู่บ้านหมู่บ้านรวมมิตร ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย (2543) กล่าวว่าการนั่งช้างเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและชาวไทยในความเชื่อและแสนรู้ของช้าง ซึ่งสามารถนั่งช้างรอบหมู่บ้านหรือนั่งชมทัศนียภาพของป่าและหมู่บ้านชาวเขาเผ่าอื่น ๆ ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่ไม่นิยมพักค้างคืนแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) ส่วนนักท่องเที่ยวที่นิยมพักค้างคืนแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) จะจองที่พักด้วยตนเอง ณ สถานที่ท่องเที่ยว โดยมีค่าที่พักโดยเฉลี่ย 500 บาท/คน/คืน อาจเนื่องมาจาก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวเชิงชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ไม่ได้มีการวางแผนล่วงหน้ามาก่อน ซึ่งบางที่นักท่องเที่ยวข้อมูลหรือรูปภาพบนสื่ออินเทอร์เน็ตอาจมีความแตกต่างจากสถานที่จริงที่เป็นอยู่ จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการพักหรือไม่พักในสถานที่ท่องเที่ยวได้ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวด้วยปัจจัยความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ อีกทั้งยังชื่นชอบการเกษตรของชาวไทยภูเขา อาจเนื่องมาจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวด้วยวิธีทางเรือซึ่งได้ชมทัศนียภาพความสวยงามของแม่น้ำกกสองฝากฝั่งที่เป็นป่าเขาธรรมชาติที่สวยงามและการทำการเกษตรริมฝั่งแม่น้ำกกของชาวไทยภูเขา ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดเชียงราย. (2543) กล่าวว่าการชมหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย เป็นหมู่บ้านที่ยังคงสภาพป่าไม้ที่เป็นธรรมชาติ ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปสัมผัสกับธรรมชาติ และในหมู่บ้านยังมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจ อีกทั้งการล่องเรือจากท่าตอนมายังเชียงรายหรือการล่องเรือจากท่าเรือเชียงรายเลียบบฝั่งแม่น้ำกกก็จะแวะนั่งช้างเพื่อชมทัศนียภาพของป่าและหมู่บ้านชาวเขาเผ่าต่าง ๆ และรูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศชื่นชอบมากที่สุดคือ ด้านการเกษตรของชุมชนชาวไทย และจากการศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมกการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมกการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวและด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับนุชนารถ ว่องวัชชัย (2539 : 15-17) ได้กล่าวถึง ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มี

ผลต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมในการซื้อของนักท่องเที่ยวมีผลต่อการตัดสินใจและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ การท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจ โอกาส และความต้องการที่แตกต่างกัน และลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยว ไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศค่อนข้างเห็นด้วยกับการจัดการการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากร การท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยว และด้านการตลาดการท่องเที่ยว อาจเนื่องมาจากนักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวด้วยวิธีทางเรือซึ่งได้สัมผัสกับสภาพความสวยงามของแม่น้ำกกสอง ฟากฝั่งที่เป็นป่าเขารธรรมชาติที่สวยงาม และยังสามารถแวะชมหมู่บ้านชาวเขาเผ่าต่าง ๆ หรือจะแวะหมู่บ้าน รวมมิตรเพื่อนั่งช้างทัวร์หมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย (2543) กล่าวว่า หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย เป็นหมู่บ้านที่ยังคงสภาพป่าไม้ที่เป็นธรรมชาติ ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปสัมผัสกับธรรมชาติ และในหมู่บ้านยังมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจ อีกทั้งการล่องเรือจากท่าตอนมายังเชียงราย หรือการล่องเรือจากท่าเรือเชียงรายเลียบบึงแม่ น้ำกก ก็แวะเพื่อนั่งช้างเพื่อสัมผัสกับสภาพของป่าและหมู่บ้าน ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ

จากการศึกษาข้อมูลความต้องการต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขามหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการมากที่จะให้มีรูปแบบการท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวต้องการมากที่จะให้มีในเรื่องของการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้า เอกลักษณะของชุมชน การละเล่นและดนตรีท้องถิ่น เทศกาลและประเพณีต่าง ๆ และการเกษตรของชุมชน อาจเนื่องมาจากรูปแบบ การท่องเที่ยวที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอหรือมีจำนวนจำกัดซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ สุพรรณ ชำนาญ (2548) พบว่า ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวบ้านรวมมิตร สิ่งดึงดูดใจทางสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ร้านค้าจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ของชาวเขา และวัฒนธรรมที่หลากหลายยังไม่เพียงพอ โดยรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวที่สร้างขึ้น มาจะมีกระบวนการให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วม ซึ่งจะเห็นได้ว่ารูปแบบการท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นมานั้นจะอยู่ ภายใต้เงื่อนไขของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชน แต่อาจยังต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมสิ่งที่ยังขาดหายไปให้มีความเหมาะสม เพื่อที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และคนในชุมชนเองเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ดังนั้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทย ภูเขา หมู่บ้านรวมมิตรมากยิ่งขึ้น ฉะนั้น คนในชุมชน ผู้ประกอบการร้านค้า หน่วยงานภาครัฐ ตลอดจน หน่วยงานภาคเอกชน ควรตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วยการนำเสนอรูปแบบการจัดการ การท่องเที่ยว ที่นักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศต้องการ เช่น การให้มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน เป็นต้น

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม (2550 : บทคัดย่อ) พบว่า จาก การศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวในเรื่องของกิจกรรมเพิ่มเติมจากที่มีอยู่พบว่านักท่องเที่ยวให้ความ สนใจต่อกิจกรรมการศึกษาวิถีชีวิตชุมชนโดยการพักแรมกับชาวบ้าน (Home Stay) ได้รับความนิยมสูงมาก โดย ที่แนวโน้มการเพิ่มเส้นทางล่องเรือขึ้นจากเดิมนั้นอาจมีความเป็นไปได้น้อย หากแต่จะเป็นการเพิ่มกิจกรรมบน เรือขึ้นอีก เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรูปแบบของ กิจกรรมที่มีธรรมชาติเข้าไปเป็นตัวแปรสำคัญทำให้การล่องเรือชมธรรมชาติตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม ได้รับการตอบสนองจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

จากการรวบรวมผลการศึกษาทั้งหมดประกอบการวิเคราะห์บริบทชุมชน และการจัดประชุมภาคีเพื่อ ระดมความคิดเห็นร่วมกันระหว่างตัวแทนชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ, ตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ, ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 2, ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลแมยว จังหวัดเชียงราย, ผู้นำชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร, ตัวแทนมัคคุเทศก์, และผู้ประกอบการร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับการ ท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ซึ่งสามารถสรุปแนวทางและข้อเสนอจากการจัดการประชุมดังนี้

- ควรมีการคิดประดิษฐ์สินค้าที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนโดยใช้วัตถุดิบและภูมิปัญญา ของสมาชิกในชุมชน โดยควรจะมีการจัดฝึกอบรมด้านการพัฒนาฝีมือในด้านการทำสินค้าหัตถกรรมให้แก่สมาชิก ในชุมชน

- ควรมีการจัดกิจกรรมภายในชุมชนเพื่อให้แสดงออกถึงเอกลักษณ์และความหลากหลายของ ชนเผ่าในชุมชน และมีการรวบรวมประวัติและความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ เอกลักษณ์ของ 9 ชนเผ่า ไว้ใน รูปของหอวัฒนธรรม ณ ศูนย์กลางของหมู่บ้าน หรืออาจจัดทำเป็นสถานที่จัดแสดง/จำลองวิถีชีวิตขึ้น เพื่อเผยแพร่และสืบสานไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชนเผ่า

- ควรมีการเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวนอกเหนือจากการนั่งช้าง เช่น การเยี่ยมชมสวนเกษตร การแสดงของเยาวชนในชุมชนโดยรวบรวมเยาวชนที่เคยชักซ้อมการเล่นและการแสดงดนตรีของแต่ละเผ่ามา แสดงร่วมกัน

- ควรจะมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย อย่างจริงจังและ ต่อเนื่องเนื่องจากปัจจุบันนักท่องเที่ยวมีจำนวนลดลง

- ควรจัดให้มีผู้นำเที่ยวในชุมชน (ไกด์ท้องถิ่น) ซึ่งปัจจุบันเป็นมัคคุเทศก์จากบริษัททัวร์ซึ่งอาจไม่ เข้าใจวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ซึ่งถ้าหากใช้สมาชิกในชุมชนก็จะสามารถสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณีและสามารถอธิบายแก่นักท่องเที่ยวเพื่อสร้างอรรถรสและนำไปสู่ความ ประทับใจในการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

จากแนวทางการสร้างรูปแบบและกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงชุมชนดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร ให้สามารถตอบสนองพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศโดยไม่สูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และนอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐผู้ดูแลรับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ วางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ทำให้การท่องเที่ยวที่นั่นเกิดความยั่งยืน สามารถนำรายได้มาสู่ชุมชน จังหวัดและประเทศต่อไป

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา กรณีศึกษา หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ในส่วนสรุปนี้จะมีประเด็นการศึกษาถึงหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์และคำถามการวิจัย รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวเชิงชุมชนในพื้นที่หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการประชุมภาคีระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดแนวทางการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ คือ t-test, One Way ANOVA, LSD และ Chi-Square ตลอดจนการวิเคราะห์รวบรวมผลการศึกษาทั้งหมดจากผลการประชุมภาคี

ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 25 - 34 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพโสด อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง US\$ 10,000-30,000 และส่วนใหญ่มาจากประเทศสหรัฐอเมริกา เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก โดยบริษัททัวร์หรือบริษัทนำเที่ยว เดินทางมาท่องเที่ยวแบบเป็นกลุ่มเล็กโดยเฉลี่ย 5 คน รับรู้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากสื่ออินเทอร์เน็ต โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่นิยมพักค้างคืนแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) ส่วนนักท่องเที่ยวที่นิยมพักค้างคืนแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) จะจองที่พักด้วยตนเอง ณ สถานที่ท่องเที่ยว โดยมีค่าที่พักโดยเฉลี่ย 500 บาท/คน/คืน และปัจจัยสำคัญที่นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวคือ ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ

อีกทั้งยังขึ้นขอรับการเกษตรของชุมชนชาวไทยภูเขาและประทับใจในการนั่งช้างเที่ยวชมหมู่บ้านรวมมิตร ส่วนลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายพบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวและด้านค่าที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) แตกต่างกัน และลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว ด้านปัจจัยที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศค่อนข้างเห็นด้วยกับการจัดการการท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวเห็นด้วยในทุกด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านบริการการท่องเที่ยว และด้านการตลาดการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07, 3.98 และ 3.98 ตามลำดับ

ความต้องการต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการมากที่จะให้มีรูปแบบการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวต้องการมากที่จะให้มีในเรื่องของการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้าเอกลักษณ์ของชุมชน การละเล่นและดนตรีท้องถิ่น เทศกาลและประเพณีต่าง ๆ และการเกษตรของชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96, 4.11, 4.08, 4.12 และ 4.05

จากการรวบรวมผลการศึกษทั้งหมดประกอบกับการวิเคราะห์บริบทชุมชน และการจัดประชุมภาคีทำให้ได้แนวทางการสร้างรูปแบบและกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงชุมชนที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและนำไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ คือ ควรผลิตและจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชนเผ่าของชาวไทยภูเขาในชุมชน โดยมีการสาธิตหรือแสดงให้เห็นถึงกรรมวิธีการผลิต เพราะนักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ต้องการสินค้าที่ผลิตมาจากฝีมือพวกเขา การคงไว้ซึ่งการแต่งกายประจำเผ่าเพื่อแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์และการสืบสานวัฒนธรรมชนเผ่า ควรจัดให้มีลานแสดงศิลปวัฒนธรรมการละเล่นของชนเผ่าโดยเฉพาะการแสดงของเยาวชน ควรจัดให้มีศูนย์กลางของหมู่บ้านที่สามารถรวบรวม 9 ชนเผ่าเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อสร้างเป็นจุดถ่ายภาพและแสดงถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรมนิยมประเพณีของแต่ละชนเผ่าที่เป็นเอกลักษณ์ การอนุรักษ์ไว้ซึ่งการเลี้ยงช้าง การให้นักท่องเที่ยวนั่งช้างชมธรรมชาติตามเส้นทางแม่น้ำกก และชมความเป็นอยู่ในหมู่บ้าน การล่องแพ หรือนั่งเรือหางยาวชมธรรมชาติสองฝั่งแม่น้ำกก โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ตลอดจนควรมีการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนชุมชนและกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตของชาวไทยภูเขาอย่างแท้จริง และสามารถพักแรมแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) นักท่องเที่ยวได้ศึกษาวิถีชีวิตคนในชุมชนอย่างใกล้ชิด จากแนวทางในการพัฒนาดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนาารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้าน รวมมิตร ให้สามารถ

ตอบสนองพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศโดยไม่สูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และนอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐผู้ดูแลรับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการ กำหนดยุทธศาสตร์ วางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ทำให้การท่องเที่ยวที่นั่นเกิดความยั่งยืน สามารถนำ รายได้มาสู่ชุมชน จังหวัด และประเทศต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับชุมชน 1) ต้องมีการยึดชุมชน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจน สิ่งที่เกี่ยวข้องกับชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ไว้เป็นศูนย์กลางในการวางแผนงานทั้งหมด 2) พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงชุมชน จากอาชีพการเกษตรเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3) ค้นหาคีย์ภาพทางการท่องเที่ยว ทั้งแหล่งทรัพยากร การท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยว และการตลาดการท่องเที่ยว 4) ต้องเตรียมความพร้อมของชุมชนในการ ต้อนรับ สำหรับหน่วยงานภาครัฐ 1) วางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารท่องเที่ยว 2) จัดให้ความรู้ในเรื่องของ การประดิษฐ์งานหัตถกรรม 3) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรเพิ่มบทบาทในการแสวงหากิจกรรมการ ท่องเที่ยวใหม่ ๆ หรืออนุรักษ์วัฒนธรรม 4) ควรปรึกษาหารือในเรื่องของการท่องเที่ยว 5) ให้ความรู้เกี่ยวกับ ความ เข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับการพักแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) ที่นักท่องเที่ยวสามารถได้สัมผัสกับวิถีชีวิตความ เป็นอยู่ของคนในชุมชนอย่าง สำหรับหน่วยงานเอกชน 1) สร้างความร่วมมือกับชุมชน โดยนำความเป็นวิถีชุมชน ออกมาสร้างจุดขายจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 2) การกำหนดการท่องเที่ยวเชิงชุมชนเข้ามาสอดคล้องกับ รูปแบบการท่องเที่ยวที่สร้างขึ้น มา เพื่อเป็นทางเลือกใหม่สำหรับนักท่องเที่ยว สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป 1) ควร มี การวิจัยการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน 2) ควรมีการวิจัยถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงชุมชนต่อด้านความเป็นอยู่ ของคนในชุมชน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม 3) ในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ควรจะนำสมาชิกในชุมชน เป็นผู้วิจัยร่วม

บรรณานุกรม

- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2549. การใช้ SPSS for windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรายุทธ บุญแต่ง. 2548. **ทัศนคติและความประทับใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อ ประเทศไทย.**
- ชุมชนนักปฏิบัติการท่องเที่ยวเอื้ออาศรัที่ท่าดินแดง. 2552.
- <http://www.copphangnga01.tkc.go.th/content>, สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2553
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2544. **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย.** (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

เทพเนรมิตการพิมพ์.

ณัฐรินทร์ อูปแก้ว. 2552. **รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ เส้นทางเมืองเวียงเก่า เชียงแสน.** มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาเชียงราย.

ดวงดาว คงบุญ. 2548. **พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร: กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.** มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

ทักษิณา คุณารักษ์. 2545. **การวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดโฮมสเตย์ในประเทศไทย.** มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธีระวิทย์ พรายยิ้ม. 2545. **พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในการมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่.** มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ธนกิจ ชารู. 2551. **ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาของพิพิธภัณฑ์สิรินธร อำเภอห้วยซันธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นุชฤดี รุ่ยใหม่. 2549. **พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาเที่ยวเกาะพะงัน.** มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548. **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.** กรุงเทพฯ : บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.

ปณิศา มีจินดาและคณะ. 2551. **ความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดภูเก็ต.** กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, สถาบันราชภัฏพระนคร.

เพ็ญลักษณ์ เกตุทัต. 2546. **ทัศนคติและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวใน เกาะเสม็ด.** สารนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มนัส ศุภลักษณ์. 2544. **การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในกิจกรรมธุรกิจท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศชุมชนบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่.** มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

บรรณานุกรม (ต่อ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์: องค์ประกอบของการท่องเที่ยว. 2553.

http://www.dnp.go.th/npo/html/Tour/Factor_Eco.html, สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2553

- วิชานันท์ ผ่องศรี และสมพงษ์ ธงไชย. 2550. การสร้างสรรค์รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการการพื้นที่
อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี. คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วุฒิชชาติ สุนทรสมัย และคณะ. 2548. การพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็ง และความยั่งยืนของ
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
แบบโฮมสเตย์ กรณีศึกษาตำบลตะพง จังหวัดระยอง. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรรณนิศา เชี่ยวคำปั้น. 2552. รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอาข่า ดอยแม่ฮ่อง
จังหวัดเชียงราย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาเชียงราย.
- วิศิธา วงษ์เตมีย์. 2544. การบริหารการจัดการธุรกิจบริษัทนำเที่ยว ในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา. มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- วสันต์ ศิริพูล. 2541. การศึกษาทบทวนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบน. กรุงเทพฯ:
 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิเชียร เกตุสิงห์. 2541. การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS. (พิมพ์ครั้งที่ 3).
 นนทบุรี : โรงพิมพ์พิมพ์ลักษณ์
- ศิริพงษ์ พงษ์สีล. 2549. **ปัจจัยพื้นฐานกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษา :**
พระที่นั่งวิมานเมฆ พระราชวังดุสิต. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต,
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ศูนย์บริหารการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย. 2552.
<http://www.tourismchiangrai.com/>, สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2553
- สมศักดิ์ เตชะเอราวัณ. 2544. **การจัดการธุรกิจบ้านพักแบบชุมชนมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาบ้านแม่กำปอง**
กิ่งอำเภอแม่ฮอน จังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุกานดา พงษ์ย่อย. 2546. **การจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทย หมู่บ้านโคกโก่ง**
อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุจิตราภา พันธวิไล. 2545. **รูปแบบการจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม :**
กรณีศึกษา บ้านหล่อซา (อาข่า) จังหวัดเชียงราย. คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุพรรณ ชำนาญกิจ. 2549. **แนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาทัวร์ข้างบ้านรวมมิตร ตำบลแม่ยาว**
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. บริหารธุรกิจและศิลปะศาสตร์, มหาวิทยาลัยภัฏเชียงราย.
- สุพรรณ หัศภาค. 2545. **ปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศให้มาท่องเที่ยว จังหวัดเชียงใหม่**.
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บรรณานุกรม (ต่อ)

เสรี วงษ์มณฑา. 2542. **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ : บริษัท ซีระฟิล์ม และไซเท็กซ์ จำกัด.

เสาวนีย์ กันทะเสน. 2545. **ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการ**

**สภาพแวดล้อมและกิจกรรมทางการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาหมู่บ้านรวมมิตร อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงรายเชียงใหม่**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Possitioning. 2008. **เร่งฟื้นความเชื่อมั่น ฝ่าวิกฤตเศรษฐกิจ**.

<http://www.bangkokbiznews.com/2008/12/04/new.com/2008>, สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2553

ภาคผนวก ข.

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้
และกิจกรรมที่ดำเนินการมาและผลที่ได้ที่ได้รับตลอดโครงการ

Gantt chart เปรียบเทียบกิจกรรมที่เสนอในข้อเสนอโครงการ และกิจกรรมที่ทำจริง

1. วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านการจัดการการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาความต้องการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
4. เพื่อให้ได้แนวทางการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

2. กิจกรรมหลักที่ทำตาม Proposal

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่*	ร้อยละ ความพึง พอใจต่อ ผลสำเร็จ #
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะ ได้รับ	ผลที่ได้จริง		
1. สอบถาม นักท่องเที่ยวที่ เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในพื้นที่	1. ทราบลักษณะ ทางประชากรศาสตร์ ของนักท่องเที่ยวชาว ต่างประเทศที่มีผล ต่อพฤติกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงชุมชน ชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย 2. ทราบความ คิดเห็นด้านการ จัดการการท่องเที่ยว เชิงชุมชนหมู่บ้าน	- ได้ข้อมูลลักษณะ ทางประชากรศาสตร์ - ได้ข้อมูลพฤติกรรม การท่องเที่ยว เชิงชุมชนของ นักท่องเที่ยว - ได้ข้อมูลคิดเห็นด้าน การจัดการ การท่องเที่ยวเชิง ชุมชนหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายของ นักท่องเที่ยวชาว ต่างประเทศ	ข้อที่ 1, 2 และ 3	100%

กิจกรรมหลักที่ทำตาม Proposal (ต่อ)

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่*	ร้อยละ ความพึง พอใจต่อ ผลสำเร็จ #
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะ ได้รับ	ผลที่ได้จริง		
	รวมมิตร จังหวัด เชียงรายของ นักท่องเที่ยวชาว ต่างประเทศ 3. ทราบความ ต้องการรูปแบบการ ท่องเที่ยวเชิงชุมชน หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ของนักท่องเที่ยวชาว ต่างประเทศ	- ได้ข้อมูลความ ต้องการรูปแบบการ ท่องเที่ยวเชิงชุมชน หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ของนักท่องเที่ยวชาว ต่างประเทศ	ข้อที่ 1, 2 และ 3	100%
2. ตรวจสอบ วิเคราะห์และ ประมวลผลจาก แบบสอบถาม	1.ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลด้านลักษณะ ทางประชากรศาสตร์ ที่มีผลต่อพฤติกรรม การท่องเที่ยว, 2.คิดเห็นด้านการ จัดการการท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวชาว ต่างประเทศ 3.ความต้องการ รูปแบบการ ท่องเที่ยวของ นักท่องเที่ยว	- ทราบผลด้าน ลักษณะทาง ประชากรศาสตร์ที่มี ผลต่อพฤติกรรม การท่องเที่ยว - ทราบผลด้านความ คิดเห็นที่ของ นักท่องเที่ยวชาว ต่างประเทศ - ทราบผลข้อมูลความ คิดเห็นต่อรูปแบบ การท่องเที่ยว	ข้อที่ 1,2 และ 3	100%

กิจกรรมหลักที่ทำตาม Proposal (ต่อ)

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่*	ร้อยละ ความพึง พอใจต่อ ผลสำเร็จ #
กิจกรรม@	ผลที่คาดว่าจะ ได้รับ	ผลที่ได้จริง		
3. จัดประชุม ภาคีด้านการ จัดการท่องเที่ยว ของหน่วยงาน ภาครัฐ และ เอกชนจังหวัด เชียงราย	แนวทางการสร้าง รูปแบบและกิจกรรม ด้านการท่องเที่ยว เชิงชุมชนที่สามารถ ตอบสนองความ ต้องการของ นักท่องเที่ยวชาว ต่างประเทศและ นำไปสู่การเป็น แหล่งท่องเที่ยวที่ ครบวงจร	ได้แนวทางในการ สร้างรูปแบบการ จัดการการท่องเที่ยว เชิงชุมชนและกิจกรรม ทางการท่องเที่ยว	ข้อ 4	100%
4. ประมวลผล ข้อมูลการวิจัย ทั้งหมดและ จัดทำรายงาน ฉบับสมบูรณ์	นำเสนอรายงานการ วิจัยให้แก่หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ ประโยชน์ในการ จัดการท่องเที่ยว			

ภาคผนวก ค.

ตัวอย่างแบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา กรณีศึกษา : หมู่บ้านรวมมิตร
จังหวัดเชียงราย

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

15 - 24 ปี 25 - 34 ปี 35 - 44 ปี
 45 - 54 ปี 55 ขึ้นไป

3. การศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

4. สถานภาพ

โสด สมรส
 หม้าย/หย่าร้าง แยกกันอยู่

5. ประเทศ (ภูมิลำเนา) _____

6. อาชีพ

นักเรียน/นักศึกษา ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว พ่อบ้าน/แม่บ้าน
 พนักงาน/ลูกจ้าง อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

7. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

น้อยกว่า US\$ 10,000 US\$ 10,000-30,000
 US\$ 30,001-50,000 US\$ 50,001 ขึ้นไป

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1. ท่านเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย มาเป็นครั้งแรกหรือมากกว่า 1 ครั้ง

☐ ครั้งแรก	☐ มากกว่า 1 ครั้ง
-----------------------------------	--

2. ท่านเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย อย่างไร

☐ ด้วยตนเอง	☐ บริษัททัวร์หรือบริษัทนำเที่ยว
------------------------------------	--

3. รวมตัวท่านและผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวครั้งนี้ มีจำนวน _____ คน

4. ท่านรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงรายจากแหล่งใดมากที่สุด

☐ โทรทัศน์	☐ วิทยุ	☐ หนังสือพิมพ์ / นิตยสาร
☐ อินเทอร์เน็ต	☐ เพื่อน/ญาติ	☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

5. ในการท่องเที่ยวครั้งนี้ท่านพักค้างคืนบ้านพักโฮมสเตย์ (Home Stay) ในหมู่บ้านรวมมิตรหรือไม่

☐ พักค้างคืน	☐ ไม่พักค้างคืน (ตอบข้อนี้ข้ามทำข้อที่ 8)
-------------------------------------	--

6. ราคาค่าที่พักโดยเฉลี่ย _____ บาท/คน/คืน

7. ท่านจองที่พักโฮมสเตย์ (Home Stay) โดยวิธีใด

☐ จองด้วยตนเอง ณ สถานที่ท่องเที่ยว	☐ จองผ่านบริษัทตัวแทนนำเที่ยว
☐ จองผ่านโทรศัพท์/โทรสาร	☐ จองผ่าน Internet
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____	

8. ปัจจัยสำคัญที่ท่านเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงชุมชนของชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

☐ ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ	☐ ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว
☐ ความเป็นมิตรไมตรีของคนในท้องถิ่น	☐ ชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว
☐ มีความปลอดภัย	☐ ได้สัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่า
☐ สิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอในการท่องเที่ยว	

9. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ด้านใดที่ท่านชอบมากที่สุด

- ด้านการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม
- ด้านเอกลักษณ์ชุมชน
- ด้านการละเล่นและดนตรีท้องถิ่นของชาวไทยภูเขา
- ด้านเทศกาลและประเพณีต่าง ๆ
- ด้านการเกษตรของชุมชนชาวไทยภูเขา
- ด้านภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อม

10. ท่านเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย กิจกรรมที่ท่านประทับใจมากที่สุด

- นั่งช้าง เที่ยวชมหมู่บ้านรวมมิตร
- ชมการแสดงวัฒนธรรมชนเผ่าอาข่า
- ซื้อสินค้าที่ระลึกของชนเผ่าต่าง ๆ
- ชมทุ่งหาลมยักษ์
- พักแบบโฮมสเตย์ (Home Stay)
- ชม/ศึกษาวิถีชีวิตของชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อรูปแบบการท่องเที่ยวชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย
ชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว					
1.1 แหล่งท่องเที่ยวมีความหลากหลายของธรรมชาติ					
1.2 มีเอกลักษณ์ในการรวมหลายชนเผ่าเข้าด้วยกัน					
1.3 ความหลากหลายของกิจกรรมท่องเที่ยว					
1.4 อธิยาศัยไมตรีและการต้อนรับ					
1.5 ทิวทัศน์ต่าง ๆ ตามธรรมชาติ					
1.6 ความหลากหลายของพรรณไม้ตามธรรมชาติ					
1.7 สภาพภูมิอากาศที่ปลอดโปร่ง					
1.8 ความสวยงามของแม่น้ำกกที่ไหลผ่าน					
2.ด้านการบริการการท่องเที่ยว					
2.1 การให้ความรู้ ความเพลิดเพลินขณะท่องเที่ยว					
2.2 การนำเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว					
2.3 การบริการที่พัก อาหาร ตลอดจนการบริการสาธารณะ					
2.4 การให้บริการนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ (Guide)					
2.5 ป้ายบอกเส้นทางการท่องเที่ยวชัดเจน เข้าใจง่าย					
2.6 มีรถสำหรับบริการนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยว					
2.7 สถานที่จอดรถบริเวณแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวก					
2.8 การติดต่อประสานงานระหว่างแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว สามารถติดต่อได้โดยสะดวก					
3. ด้านการตลาดการท่องเที่ยว					
3.1 การประชาสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสารเพื่อเผยแพร่กิจกรรมการท่องเที่ยว					
3.2 ความเหมาะสมของสื่อแนะนำแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว					
3.3 จำหน่ายสินค้าของที่ระลึก					

ส่วนที่ 4 ความต้องการต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร
จังหวัดเชียงราย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขา หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านการประดิษฐ์และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม					
1.1 สินค้าที่ระลึก					
1.2 สินค้าหัตถกรรม					
2. ด้านเอกลักษณ์ของชุมชน					
2.1 วิถีชีวิตของชนเผ่า					
2.2 การแต่งกาย					
2.3 ภาษา					
3. ด้านการละเล่นและดนตรีท้องถิ่น					
3.1 การละเล่นของชนเผ่า					
3.2 วัฒนธรรมชนเผ่า					
3.2 ดนตรีท้องถิ่น					
4. ด้านเทศกาลและประเพณีต่างๆ					
4.1 เทศกาลของชนเผ่า					
4.2 ประเพณีของชนเผ่า					
5. ด้านการเกษตรของชุมชน					
5.1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร					

ขอบคุณสำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้
ขอให้มีความสุขในการมาท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร

Questionnaire

Title : “Community-based Tourism Management Model of Thai Hill Tribe Community : A
Case Study of Ruam Mit Village, Chiang Rai Province”

.....

Part 1 Demographic characteristics

Instruction Please fill ✓ in to the blanks or write any phrases match your facts.

1. Gender Male Female
2. Age 15-24 years old 25 – 34 years old
 35 – 44 years old 45- 54 years old
 Above 55 years old
3. Academic Level Below Bachelor degree
 Bachelor degree
 Above Bachelor degree
4. Marital Status Single Married
 Divorced Separated
5. Country
6. Occupation Student
 Government officer/State Enterprise officer
 Personal business
 Housekeeper
 Private company officer
 Others (please specify).....
7. Annual Income Less than US\$ 10,000 US\$ 10,000-30,000
 US\$ 30,001-50,000 More than US\$ 50,001

Foreign tourist's behavior on Community based tourism

Explanation please mark ✓ in the block that suits your opinion

1. Times of your Community based tourism trip to Ruam Mit Thai tribal Village, Chiang Rai province.

☐ First time	☐ More than 1 time
-------------------------------------	---

2. How about the type of your Community based tourism trip to Ruam Mit Thai tribal Village, Chiang Rai province.

☐ On your own	☐ With travel agency
--------------------------------------	---

3. You and your company on the trip are in amount of.....persons.

4. You acknowledged on travel information of Ruam Mit Village, Chiang Rai province from anywhere which is the most (able to answer more than 1 item)

☐ TV	☐ Radio
☐ Newspaper/ magazine	☐ Internet
☐ Friends/relatives	☐ Other (please specify.....)

5. In the trip, have you stayed overnight at Home stays of Ruam Mit Village or not

☐ Yes	☐ No (if no go to item 8)
------------------------------	--

6. An average accommodation price isper pax /night

7. How have you been booked for home stays ?

☐ On your own at the travel site	☐ via travel agency
☐ Via telephone line / facsimile	☐ via internet

8. Crucial factors of your choices for Community based tourism at Ruam Mit Thai tribal Village, Chiang Rai province.

☐ Plentiful nature	☐ Various tourism activities
☐ Tribal way of life touch	☐ Having numerous falcitation
☐ Good relation from local people	☐ Well known traveling site
☐ Safe and secure	

9. Which pattern on Community based tourism of the Ruam Mit Thai tribal Village, Chiang Rai province do you like best?

- Fabrication and handicraft products sales of tribal people.
- Community Unity
- Folks play and local music of tribal people.
- Numerous festival and tradition.
- Agriculture of the community.
- Geography and environments.

10. Activity which you like best on your Community based tourism trip at Ruam Mit Thai tribal Village, Chiang Rai province

- Elephant riding around Ruam mit Village
- Watching Akha cultural plays
- Buying numerous tribal souvenirs.
- Watching giant python
- Staying at home stays
- Watching and studying way of life of tribal village at Ruam Mit Thai

tribal Village.

Part 3 Opinion on the pattern of Community based tourism at Ruam Mit Thai tribal Village, Chiang Rai province.

Explanation please mark ✓ in the block that suits your opinion

Opinion on the pattern of Community based tourism at Ruam Mit Thai tribal Village, Chiang Rai province.	Degree				
	Most	Much	Medium	Less	Least
1.Traveling resources					
1.1 various traveling sites in community					
1.2 community unity					
1.3 various traveling activities					
1.4 mind and reception					
1.5 numerous vicinity along nature.					
1.6 various natural plants.					
1.7 fine weather.					
1.8 beautiful Mae Kok river running along the village.					
2. Tourism services.					
2.1 knowledge giving and to entertain while traveling .					
2.2 trip leading and traveling activities.					
2.3 accommodation, food including public services.					
2.4 trip leading services of tour guide.					
2.5 clear travel route and easy to understand.					
2.6 having a car to serve to traveling sites.					
2.7 car parking at traveling sites.					
2.8 facilitation to communicate between eco tourism traveling sites and tourists.					
3. Marketing					
3.1 public relation and various tourism activities communication among various traveling sites.					
3.2 appropriate suggestion medias on traveling sites for tourists.					
3.3 souvenir sales.					

Part 4 The needs on the Community based tourism pattern of Ruam Mit Thai tribal Village, Chiang Rai province.

Explanation please mark ✓ in the block that suits your opinion

The Community based tourism pattern of Ruam mit Thai tribal Village, Chiang Rai province.	Degree				
	Most	Much	Medium	Less	Least
1. Fabrication and handicraft products sales					
1.1 Souvenirs trade					
1.2 Handicraft trade					
2. Community Unity					
2.1 Tribal way of life					
2.2 Costume					
2.3 Language					
3. Folk Plays and local music					
3.1 Tribal folk plays					
3.2 Tribal culture					
3.3 Local Music					
4. Festivals and various traditions					
4.1 Tribal Festivals					
4.2 Tribal Traditions					
5. Community Agriculture					
5.1 agricultural traveling sites.					

🌱 Thank you for your cooperation to answer the questionnaires, and be happy to trip at the Ruam Mit Village. 🌱

ภาคผนวก ง.

รูปภาพกิจกรรมการดำเนินงานวิจัย

ผลจากการศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย ได้นำเสนอผลการศึกษาและร่วมกับชุมชนหมู่บ้านรวมมิตรผู้ประกอบการร้านค้าในหมู่บ้านรวมมิตร ในหัวข้อการประชุมภาคีเพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกันกำหนดแนวทางรูปแบบจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชาวไทยภูเขาหมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย โดยได้รับความสนใจอย่างยิ่ง เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2553 ดำเนินการ ณ หมู่บ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย

ภาคผนวก จ.

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	ว่าที่ร้อยตรีหญิง ลีลาวดี ศรีวิเชียรกาญจน์
วัน/เดือน/ปีเกิด	11 ตุลาคม 2530
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	401/2 หมู่ 2 ต.เด่นชัย อ.เด่นชัย จ.แพร่ 54150
เบอร์โทรศัพท์	08-1603-3498
ประวัติการศึกษา	
มัธยมศึกษาตอนต้น	โรงเรียนวิไลเกียรติอุปถัมภ์
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ วิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	สาขาวิชาการตลาด วิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่
ปริญญาตรี	บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) หลักสูตรการตลาด วิชาเอกการตลาดระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	ว่าที่ร้อยตรีหญิง ทศลัยวรรณ แก้วกลม
วัน/เดือน/ปีเกิด	30 มีนาคม 2530
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	194 หมู่ 6 ต.ทุ่งน้าว อ.สอง จ.แพร่ 54120
เบอร์โทรศัพท์	08-8431-8930
ประวัติการศึกษา	
มัธยมศึกษาตอนต้น	โรงเรียนสองพิทยาคม
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	สาขาวิชาการขาย วิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	สาขาวิชาการตลาด วิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่
ปริญญาตรี	บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) หลักสูตรการตลาด วิชาเอกการตลาดระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นายบัณฑิต นันทะเสน
วัน/เดือน/ปีเกิด	19 มิถุนายน 2529
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	189 หมู่ 1 ต.ผางาม อ.เวียงชัย จ.เชียงราย 57210
เบอร์โทรศัพท์	08-6116-9216
ประวัติการศึกษา	
มัธยมศึกษาตอนต้น	โรงเรียนทุ่งยั้งหัวฝายวิทยาคม
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	สาขาวิชาคหกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	สาขาวิชาการตลาด วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย
ปริญญาตรี	บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) หลักสูตรการตลาด วิชาเอกการตลาดระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นายนิทัศน์ คงตุ่น
วัน/เดือน/ปีเกิด	12 ตุลาคม 2530
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	135 หมู่ 8 ต.ศรีถ้อย อ.แม่สรวย จ.เชียงราย 57180
เบอร์โทรศัพท์	08-3566-0888
ประวัติการศึกษา	
มัธยมศึกษาตอนต้น	โรงเรียนอนุชนาถอนุสรณ์ (เซนต์เทเรซา)
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	แผนกเลขานุการ วิทยาลัยการอาชีพเชียงราย
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	แผนกวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย
ปริญญาตรี	บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) หลักสูตรการตลาด วิชาเอกการตลาดระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย